

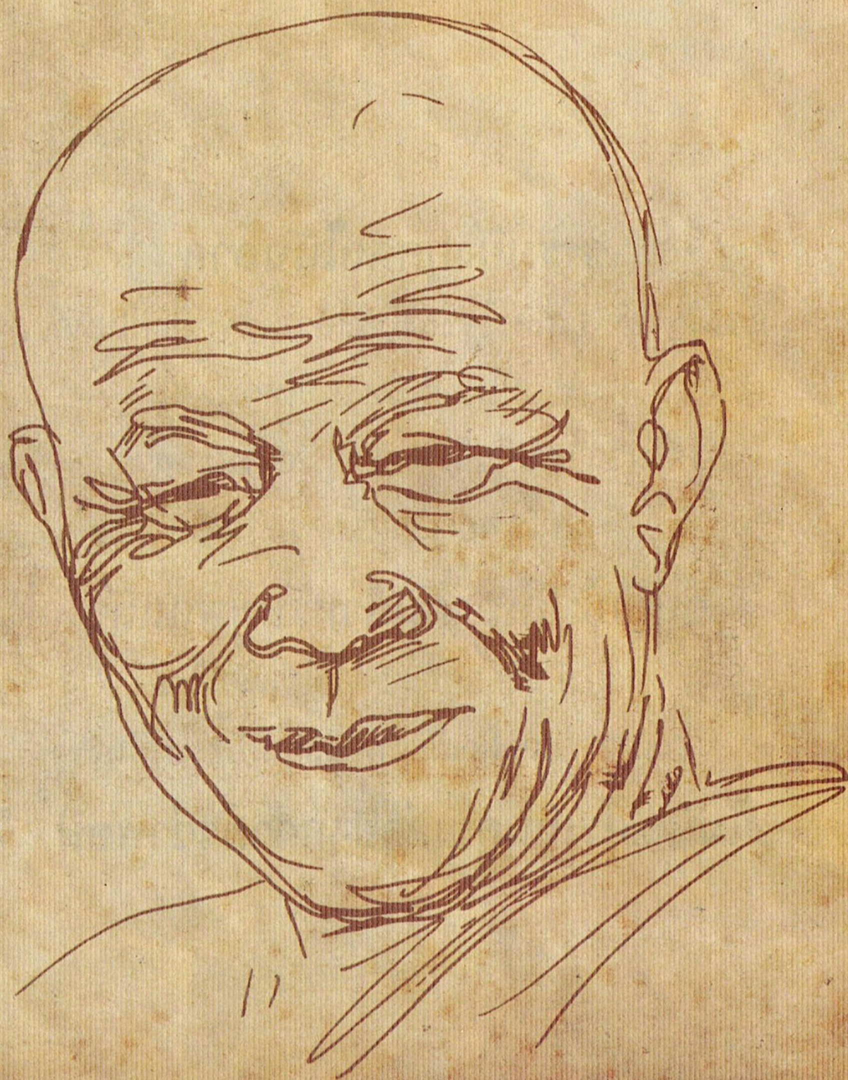
"wϴ"

"wϴ"

"wϴ"

“wϴ”

“ พอใจ ”

“ ธรรมยังบุคคลให้ฉลาด

เราสร้างให้พอในหัวใจของเราแล้วประจักษ์อยู่ในหัวใจ

ตายที่ไหนไม่มีหวั่นมีไหว....

ถึงเวลาตายไปก็เรื่องธาตุเรื่องขันธ์สลาย

หัวใจนั้นพอๆ นั่นอยู่ตรงนั้นเสีย

อยู่กับไปก็เท่ากันสำหรับผู้พอแล้ว

จะยังมีชีวิตอยู่ก็พอตายไปแล้วก็พอ

อะไรๆ ถ้าลงถึงเมืองพอแล้วไม่มีอะไรเกิน

ไม่มีอะไรเกินคุณค่ายิ่งกว่าคำว่าพอนี่ ”

จาก สร้างความดีประจำตน

๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๘

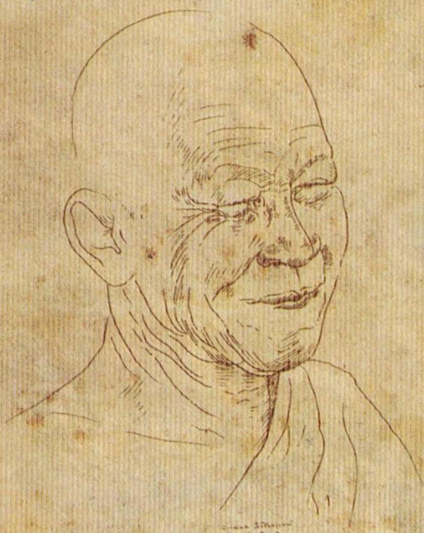

" ถ้าท่านผู้ใดประสงค์จะพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน
ท่านผู้นั้นกรุณาพิมพ์ได้ตามประสงค์
โดยไม่ต้องขออนุญาตแต่อย่างใด
นอกจากพิมพ์เพื่อจำหน่ายจึงขอสงวนสิทธิ์
เพราะผู้แสดงไม่ต้องการอะไร
ยิ่งกว่าใจ
ที่เป็นสมบัติล้นค่ากว่าสมบัติใดๆ ในโลก "

พิมพ์ครั้งที่ ๗ : เมษายน ๒๕๕๕
ออกแบบและจัดผลิต : ไทยชบา กราฟฟิค เฮ้าส์ เอเจนซี่ โทร. 042-324360
อีเมลล์ : info@thaichaba.com

สารบัญ

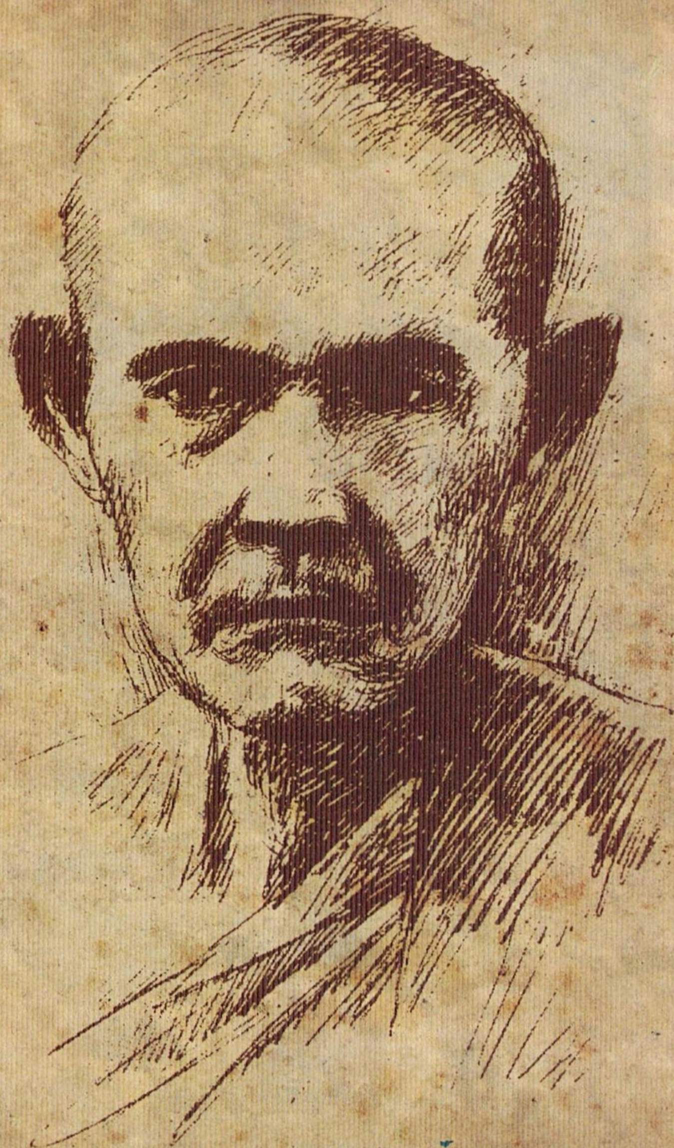

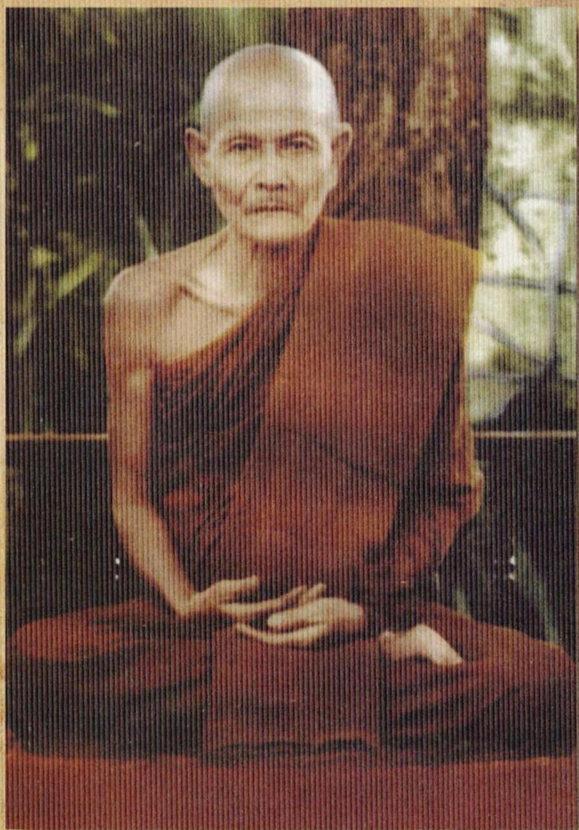
คติธรรม
ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ

“ อย่าเข้าใจว่าลมหายใจจะยืดยาวเหมือนสายไฟฟ้า
แต่ความสั้นยาวของมัน
เพียงขนาดที่สูบเข้า สูบออกแค่ปอดมาจมูกนี้เท่านั้น
อย่าพากันหลงว่าเป็นของยืดยาวเลย.... ”

(จากหนังสือ ปฏิปทาของพระธุดงคกรรมฐาน สายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ
โดยหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน หน้า ๕๘)

พ่อแม่ครูอาจารย์มั่น

คติธรรม

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ

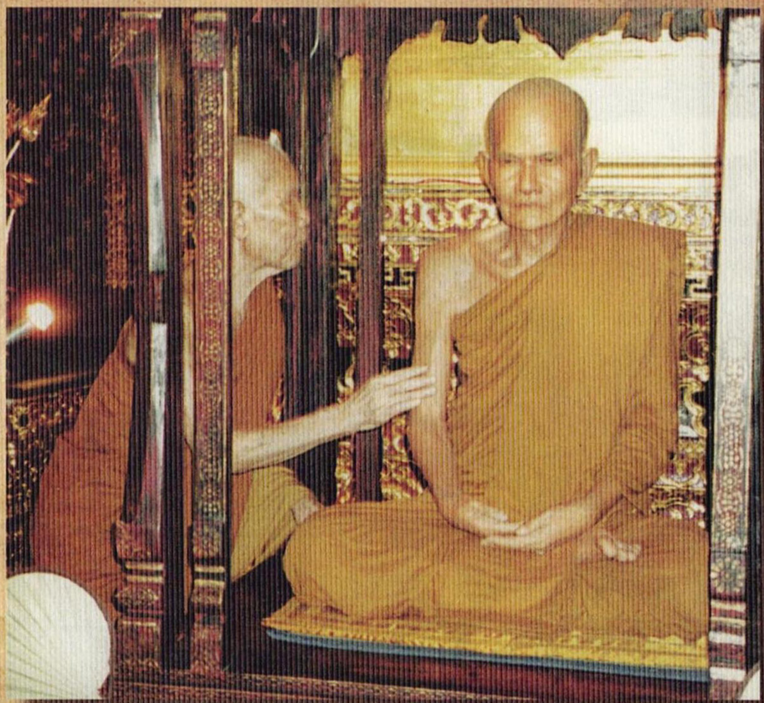
“ อย่าไปสนใจคิดถึงกาลสถานที่ หรือบุคคลใดๆ
ว่าเป็นภัยและเป็นคุณ
ให้เสียเวลาและล่าช้าไปเปล่า โดยไม่เกิดประโยชน์อะไร
ยิ่งกว่าการคิดเรื่องกิเลสกับธรรม ซึ่งมีอยู่ที่ใจ ”

คติธรรม

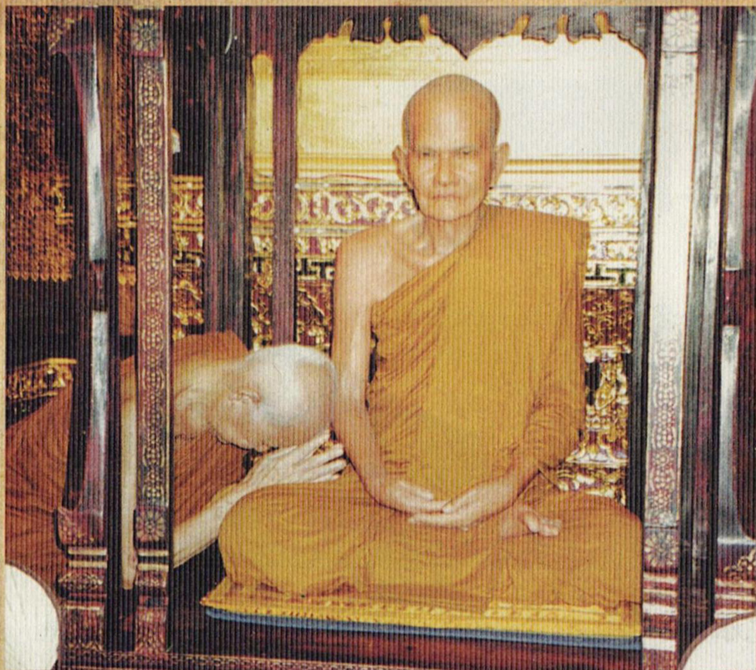
ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ

“ การดูกิเลสและแสวงธรรม ท่านทั้งหลายอย่ามองข้ามใจ
ซึ่งเป็นที่อยู่ของกิเลส และเป็นที่สถิตอยู่แห่งธรรมทั้งหลาย
กิเลสก็ดี ธรรมก็ดี ไม่ได้อยู่กับกาลสถานที่ใดๆ ทั้งสิ้น
แต่อยู่ที่ใจ คือเกิดขึ้นที่ใจ เจริญขึ้นที่ใจ
และดับลงที่ใจดวงรู้ๆ นี้เท่านั้น ”

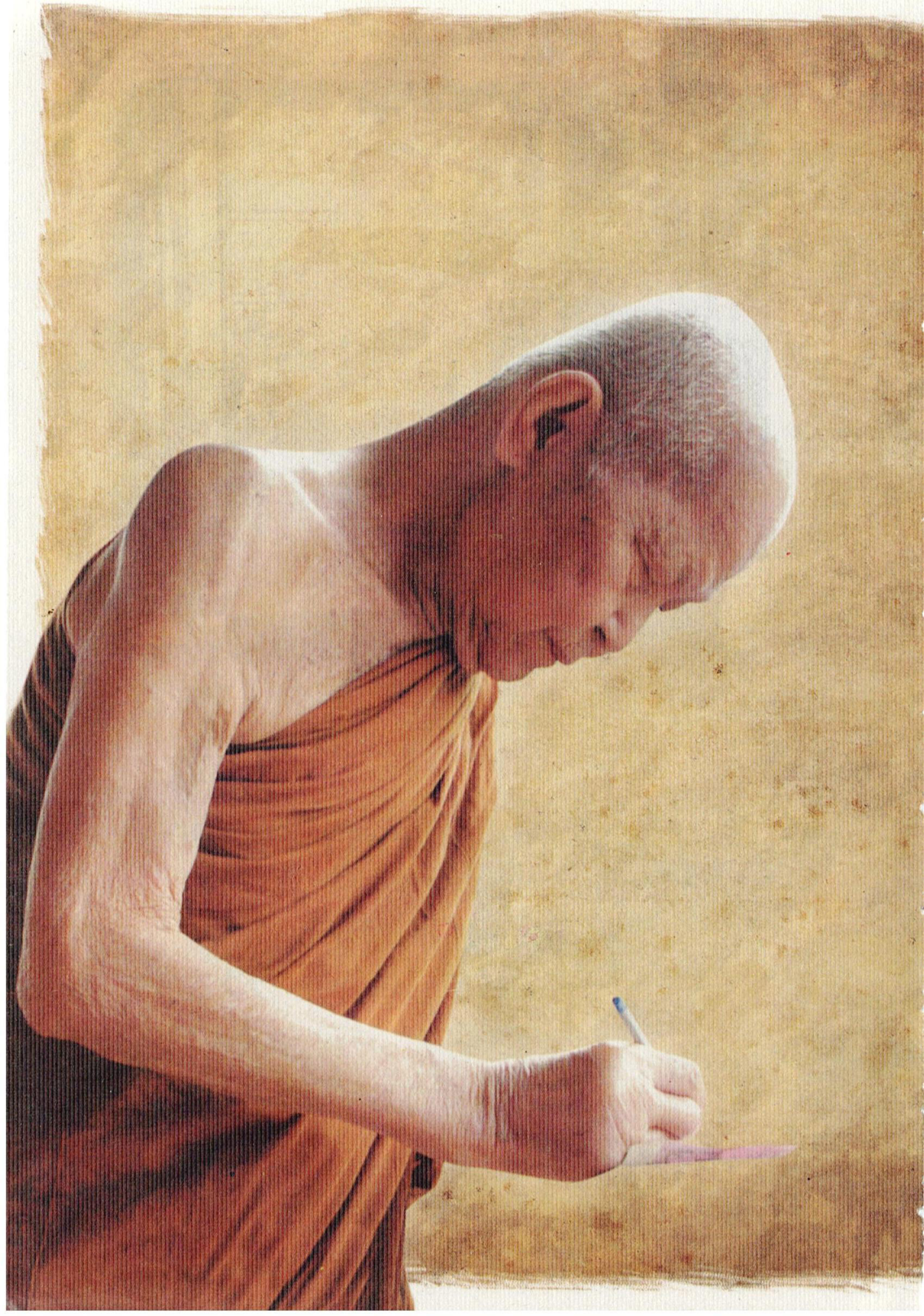
“ พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นเราอยู่กับท่าน ๘ ปี อยู่ด้วยความสนิทสนม
อยู่ด้วยความรักความเคารพ
ทุกสิ่งทุกอย่าง อยู่กับพ่อแม่ครูอาจารย์ทั้งหมดเลยละ
ท่านมีบุญมีคุณต่อเรามากมายก่ายกอง
โอ๊ยเราไม่ลืม คุณพ่อแม่ครูอาจารย์ แหม
สุด.... สุดหัวใจเลยคุณของพ่อแม่ครูอาจารย์มั่น นี้สุดจริงๆ
อำนาจคุณเหลือล้นพ้นประมาณนะ
พ่อแม่ครูอาจารย์มั่น ”

อำนาจแห่งบุญคุณพ่อแม่ครูอาจารย์มั่น
๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๓

“ ให้เราคิดถึงครูบาอาจารย์ว่าเป็นผู้มีคุณค่าอยู่บนหัวใจ
หรืออยู่บนกระหม่อมจอมขวัญของเราเสมอ
อย่าได้ลืม อย่าได้ลบหลู่ดูหมิ่น
เราจะเป็นผู้เจริญในอนาคต ”

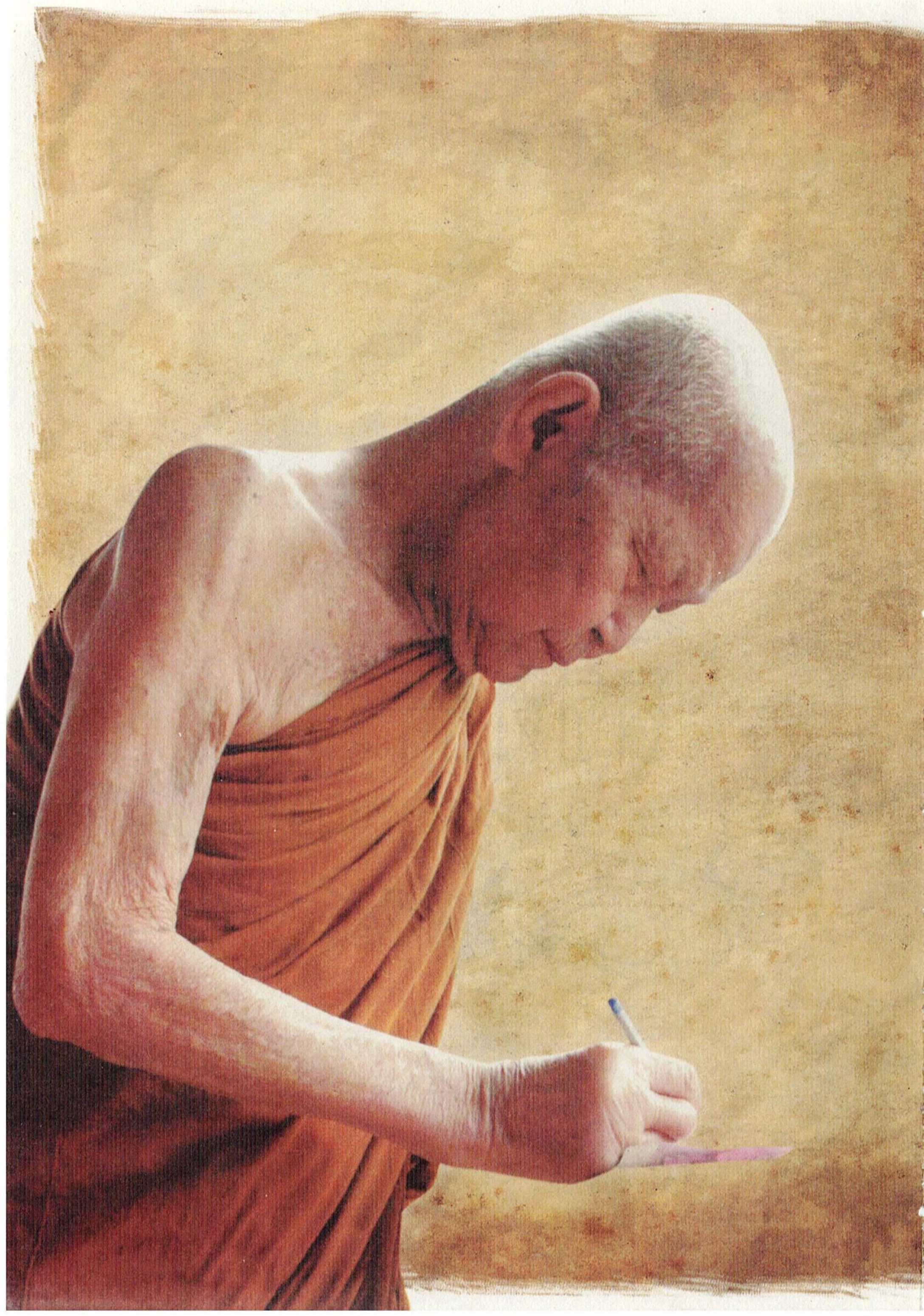
จากหนังสือหยดน้ำบนใบบัว

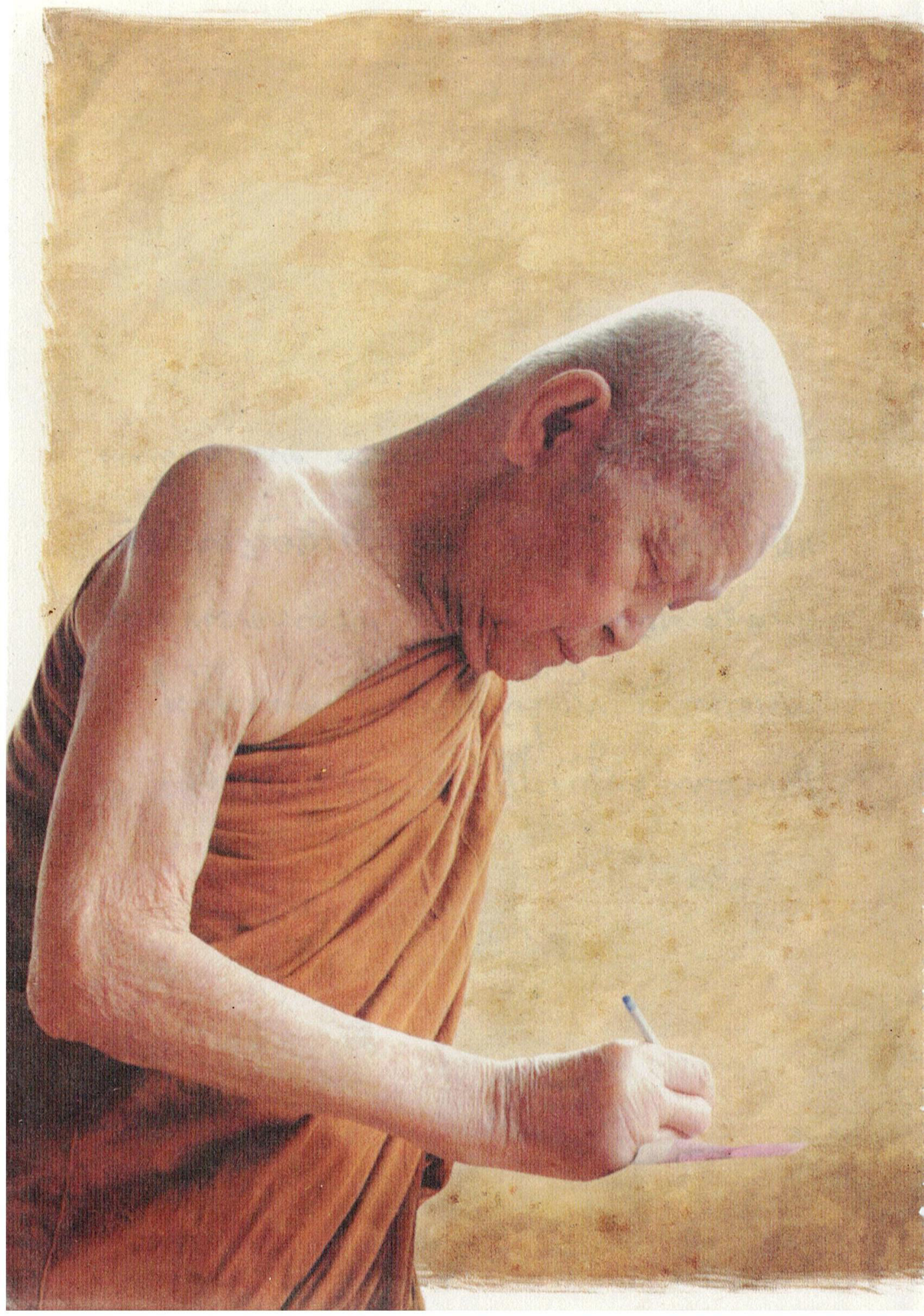
ลิขิตธรรม

จากองค์พระหลวงตา

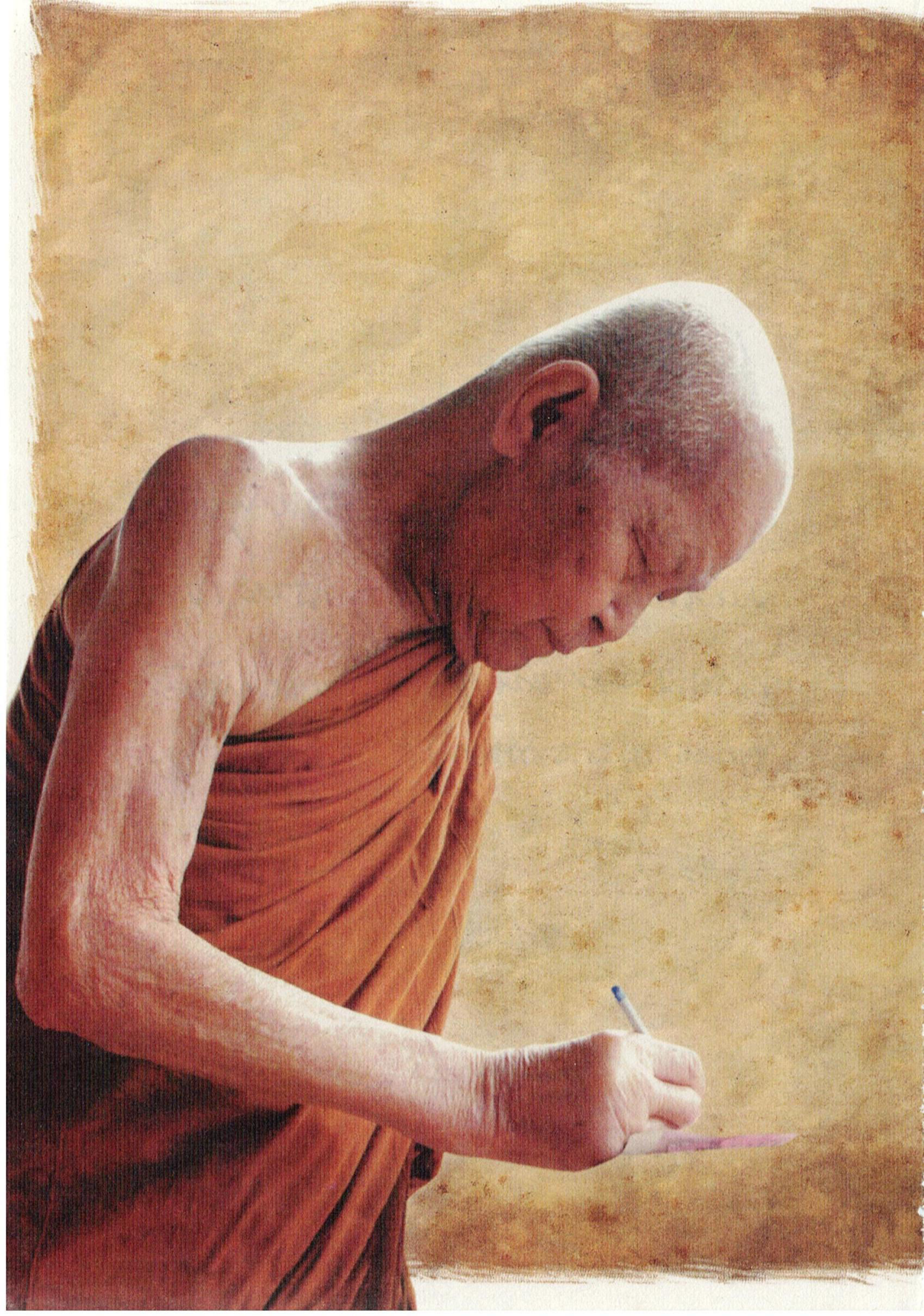

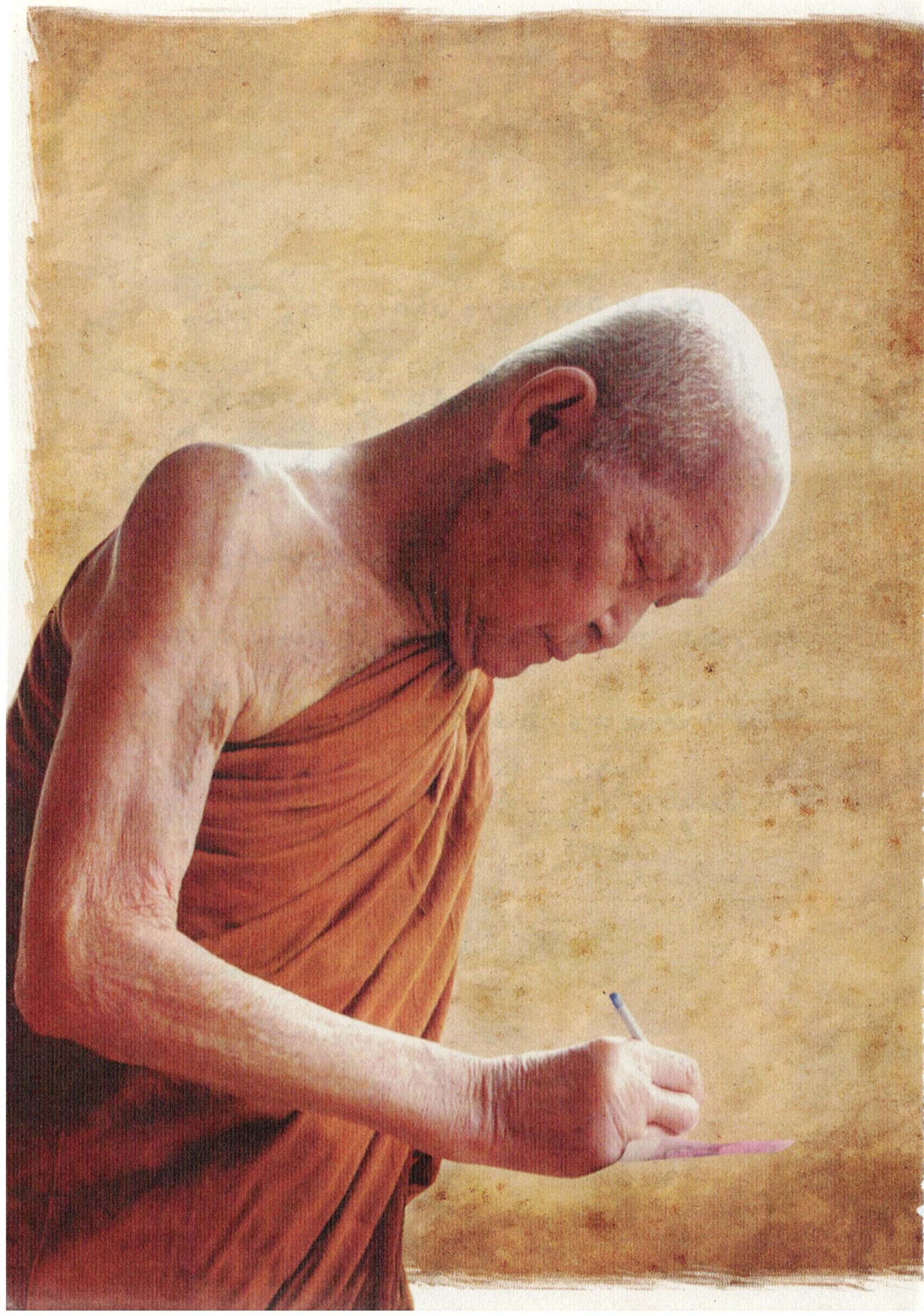
ผู้ที่ทำด้วยความระมัดระวัง ความบกพร่อง
แม้มีก็ไม่มาก ฉะนั้น สติจึงสำคัญ และหมั่น
ฝนเพื่อ ปัญญามาพร้อม การทำบุญตักบาตร
เป็นความดี เป็นบุญแก่จิตใจ เมื่อมี
จิตผ่องใสทำได้ เมื่อใจสงบ ควรทำเสมอ .

ทำดีแล้วก็อย่าลืมทำต่อ
แม้ไม่ได้ ไม่มีใครเห็น เพื่อให้
คงจะช่วยเอง เป็นสุขอยู่ทั่วตัว
ตลอดกาล [illegible]

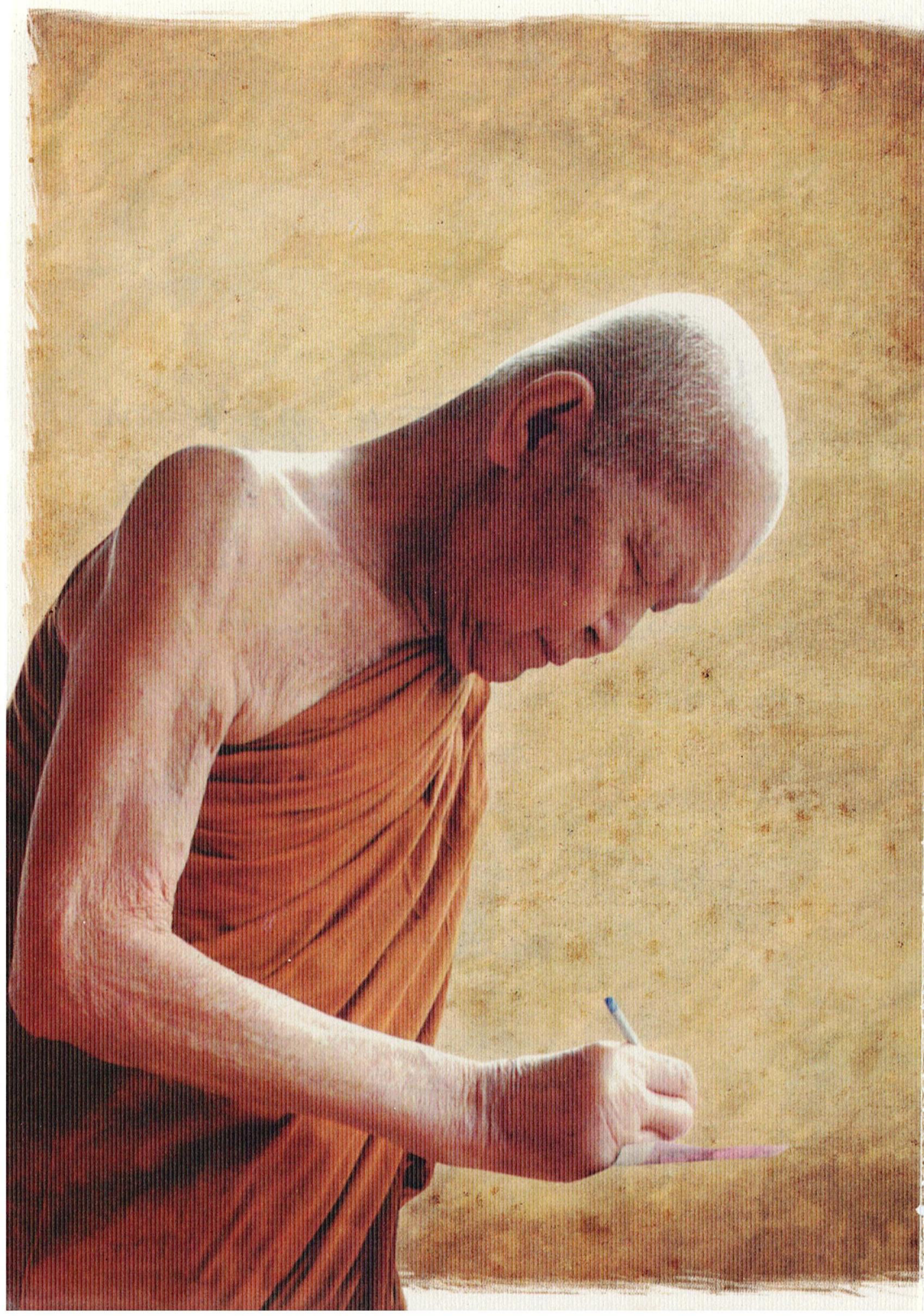

ต้องระวังตัวเองให้ถูกต้องแล้ว ส่วน
มากมักระวังแต่ผู้อื่น สิ่งอื่นไม่ค่อยระวัง
ตัวเอง เชื่อตนเองเพราะการสำคัญผิดเสมอ จึงมัก
ผิดพลาดอยู่บ่อยๆ จึงจะต้องหมั่นสอนใจ
ตัวเอง ระวังตัวเองจะได้เห็นความบก
พร่องของตัวเอง แล้วแก้ไขไปเรื่อยๆ
คนเราสมบูรณ์ได้ สิ่งนี้ขออนุโมทนาด้วยนะ

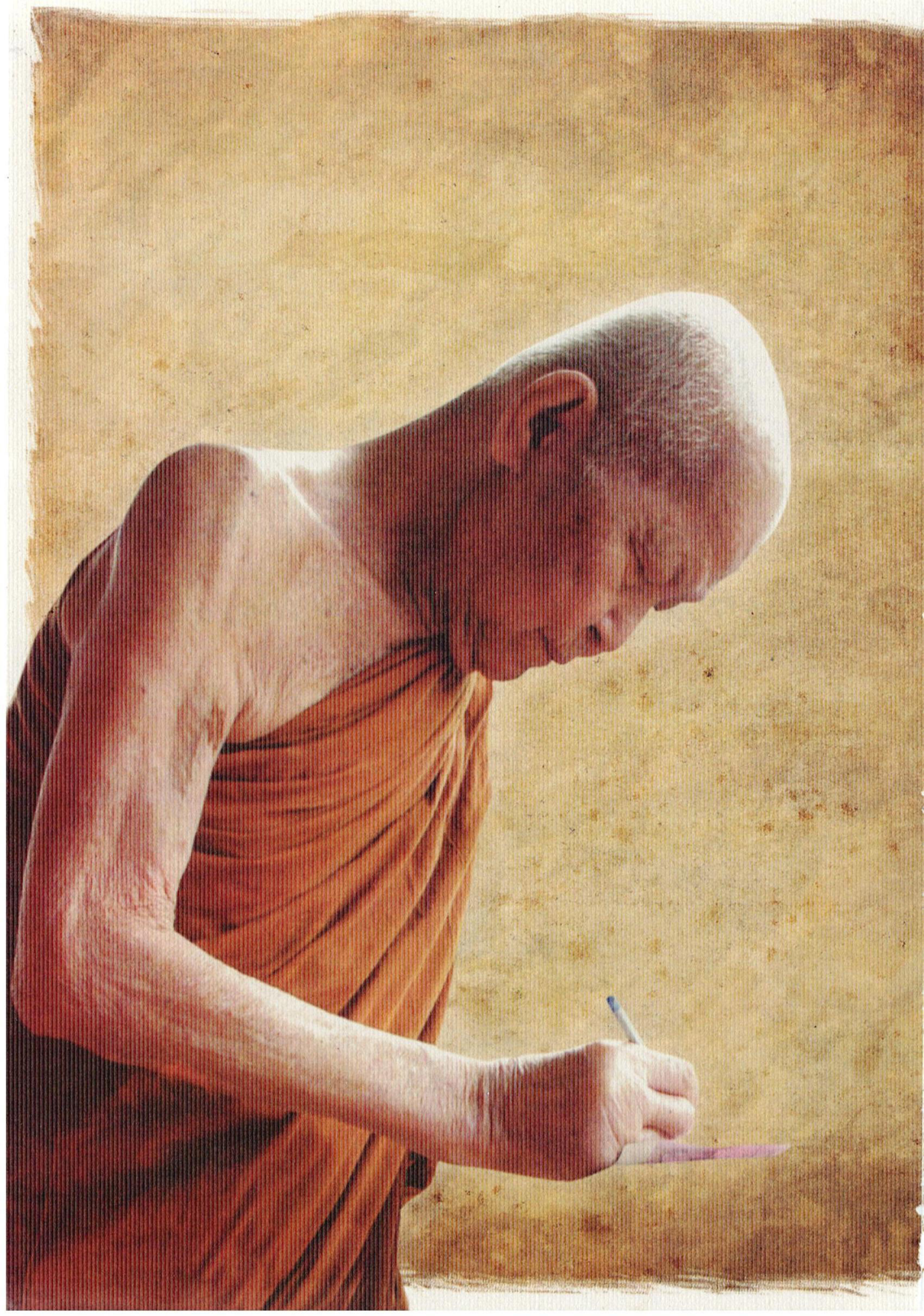
ใจเขาตั้งเสริมสร้างเกษตรอยู่ในสิ่ง
เสมอกิจการประกอบกิจ ทั้งมวล ย่อมจะมี
วัฒนธรรมตามไปด้วยกิจกิจงาน ไม่มาก
พร้อมทั้งใจ และงาน จนกลมกลืนความ
เลี้ยงชีพต่อการระวังรักษา

ภป

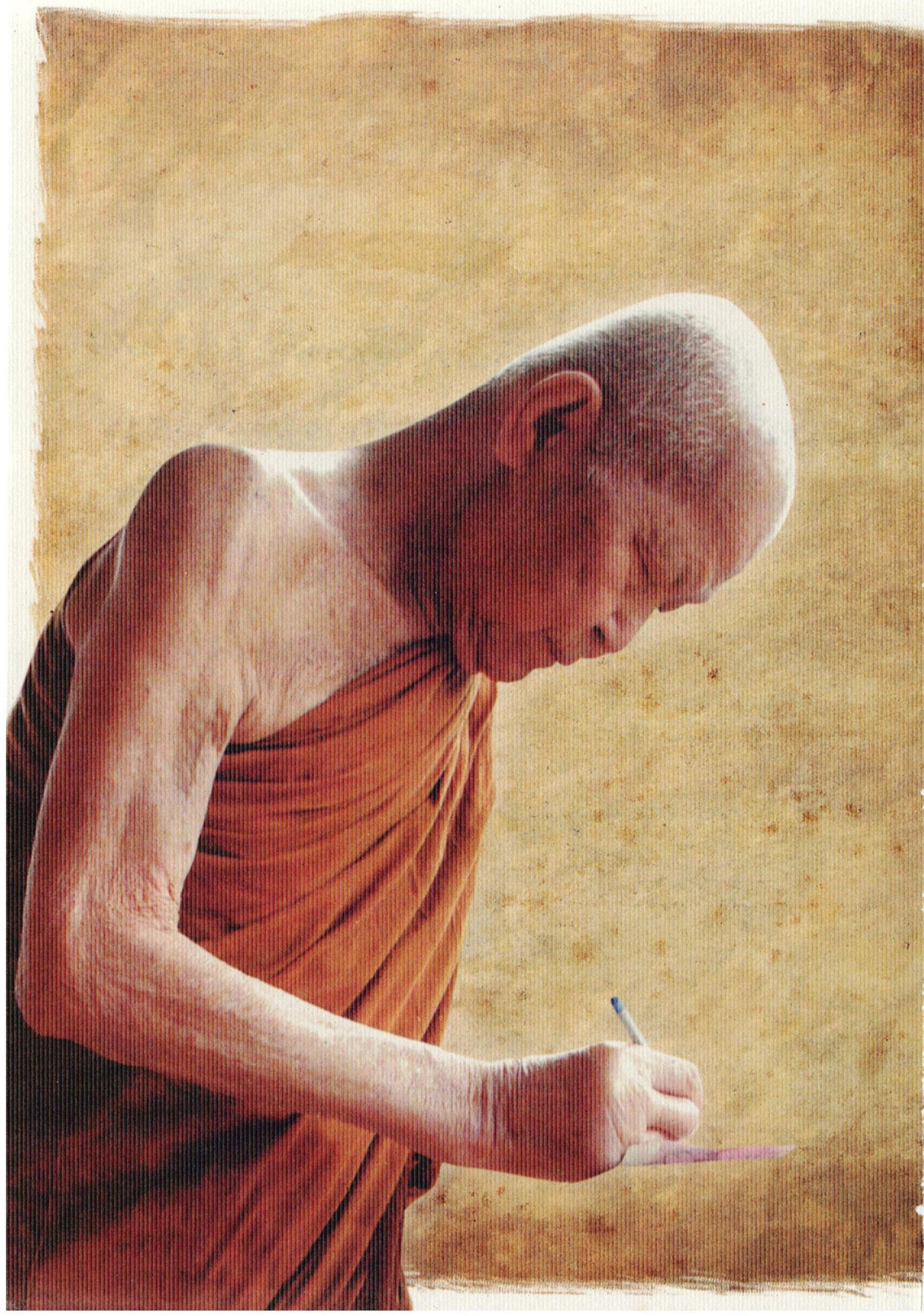
การให้ทำบุญ ปกติต้องไม่ขาดทุน

มีแต่ได้กำไร ทางจิตใจ ได้ผ่องแผ้ว

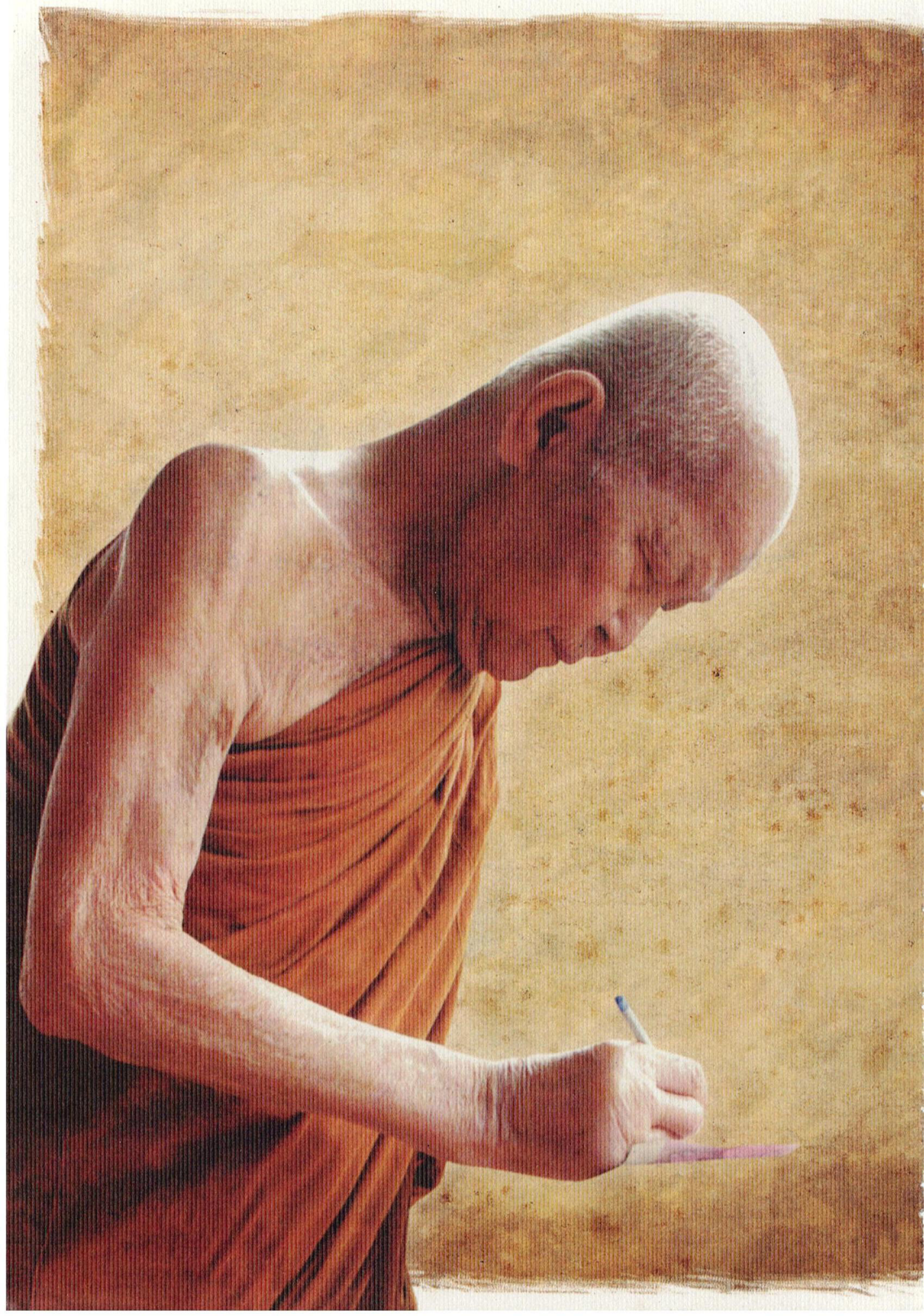
อันคนคนนอกจากตัวเองนั้น ย่อมเชื่อมั่น
ประมาทยิ่งกว่าการสังเกตดูใจ ตน วาจา
ของเขา ซึ่งเป็นจุดสำคัญและจำเป็นมาก
กว่าสิ่งใด ปราชญ์ท่านไม่ลืมตัว
และวางตนต่อโลกให้ดีสม่ำเสมอ
เพราะท่านมองดูตัวท่านไปพร้อมๆ กับ
สิ่งทั้งหลายที่มาสัมผัส.

ภปร

ดูตัวเองบ่อยๆ ดูจิตบ่อยๆ ควร
สติ-ปัญญาอยู่ในใจเสมอ ต่อไป
ดูลมหายใจเข้าออกเรื่อยๆ

ชา

พระธรรมเทศนาของพระมหาบัว วัดป่าบ้านตาด แสดงในงาน
ทำบุญระลึกถึง ท่านพระอาจารย์มั่น วัดป่าสุทธาวาส
จังหวัดสกลนคร

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมา สมฺพุทฺธสฺส ๓ จบ

ธมฺมา หุ ธมฺมํ ปฏิปนฺโน โหติ

วันนี้ เป็นวัน ~~เปิด~~ งาน อนุสรณ์ถึงท่าน พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ ซึ่งบรรดาพุทธบริษัท ได้เคยถือเป็นวันสำคัญตลอดมา แต่ปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๒ จากวันท่านมรณภาพนั้นจึงได้ถือเป็นประเพณีของทุกท่าน, ที่ได้ถือว่า ท่านพระอาจารย์มั่น เป็นอาจารย์สำคัญองค์หนึ่ง ทางวิปัสสนาธุระ ในสมัยปัจจุบัน

ฉะนั้น ถึงวันขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกปี เข้าแล้ว บรรดาพุทธบริษัท มีพระเดชพระคุณ ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ เจ้าคณะผู้ช่วย ~~ภาค~~ ธรรมยุตภาค เป็นต้น ซึ่งอยู่วัดโพธิสมภรณ์ อุดรธานี ท่านยังอุตส่าห์มาเป็นประธานในงานนี้ทุกปีมิได้ขาด

เพราะอำนาจคุณธรรมของท่านพระอาจารย์มั่น เป็นเครื่องดึงดูดจิตใจของบรรดาพุทธบริษัท ไม่ให้มีจืดจาง และหลงลืม คุณธรรมสำคัญของท่าน ที่เด่นในหมู่สงฆ์ ผู้อยู่ใกล้ชิด ได้ประจักษ์ตา ประจักษ์ใจ ซึ่งได้รับในขณะที่ท่านยัง

โอวาท ในเวลาประชุม มากกว่าธรรมบทอื่นๆ ก็คือ ธรรมปฏิบัติ
ที่ได้ยกขึ้นไว้ณ.เบื้องต้นที่ว่า "ธมฺมานุธมฺมปฏิปนฺโน โหติ"
ซึ่งแปลเนื้อความตามนัยของท่านว่า "เขาเป็นนักปฏิบัติตรง
ปฏิบัติธรรมให้สมควรแก่ธรรม ซึ่งจะเป็นที่ไว้วางพระทัย และเป็น-
การบูชาพระตถาคตเจ้าได้ ด้วยข้อปฏิบัติดังนี้" สำหรับ
องค์ของท่าน ผู้ให้โอวาท ปรากฏในความรู้สึกของ ศิษยานุ-
ศิษย์ทั่วไปว่า ท่านเป็นผู้สมบูรณ์ในธรรมปฏิบัติข้อนี้
ตลอดเวลา ไม่มีความบกพร่อง ทั้งข้อปฏิบัติ และความ-
รู้สึกในใจ ซึ่งเป็นผลตอบแทนให้ท่านเป็นผู้องอาจ ในท่าม-
กลางสงฆ์ และประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ท่านยังทำตน
เป็นแม่เหล็ก เครื่องดึงดูดจิตใจประชาชน ให้สนใจในพระ
ธรรม ที่จะนำไปปฏิบัติ ด้วยศรัทธา ซึ่งเป็นได้วางรากฐานจิต
ใจลงในศาสนธรรม อย่างแน่นแฟ้นไม่เอนเอียง ในกฎแห่ง
กรรม ซึ่งมีประจำอยู่ในหลักพระพุทธศาสนา ก็หลักแห่งธรรม
ของผู้ที่จะปฏิบัติตนให้สมควรแก่ธรรม เพื่อบูชาพระ
ตถาคตเจ้านั้น มีอยู่ทั่วไปในศาสนา แต่จะขอยกมาแสดง

เพียงเอกเทศ พอเป็นทัศนะนัย แก่ท่านผู้ฟังทั้งหลาย เป็น
ใจความย่อๆว่า สุปฏิปนฺโน การทำ การพูด และการคิด ซึ่ง
ให้เป็นไปเพื่อความดีแก่ตน และผู้อื่น ตลอดเวลาที่ทั้ง
แจ้ง และที่ลับ อุชุปฏิปนฺโน ซึ่งประพฤติตนให้ตรงต่อ
ทางตรัสรู้ หรือ ถอดถอนกิเลสอาสวะ ให้หลุดจากใจตลอด
เวลา ทั้งที่แจ้งและที่ลับ ไม่ปฏิบัติอ้อมค้อม เพื่ออามิสเครื่อง
ล่อใจ ญายปฏิปนฺโน ซึ่งประพฤติตน เพื่อความเห็นแจ้ง
ซึ่งสัจธรรม คือพระนิพพานๆ อันเป็นธรรมที่อยู่ในปัจจุบันจิต
ไม่ประพฤติตนลวงตาใจ ให้เป็นไปเพื่อความลุ่มหลง อันเป็น
ทางแห่งสังสารจักร์ คือความหมุนเวียนของสัตว์ผู้
ชอบผลที่เลิศ แต่ชอบประพฤติชั่วตลอดเวลา
สามีจิปฏิปนฺโน ซึ่งประพฤติเป็นมัชฌิมา สม่ำเสมอใน
หลักธรรม ไม่ยิ่งจนเลยเถิด และไม่หย่อนจนไม่มอง
ดูพระธรรมวินัย อันเป็นหลักมัชฌิมาในทางดำเนิน เป็น
ผู้หนักในเหตุผล อันเป็นหลักธรรมของพระพุทธเจ้า

หลักธรรมที่พระองค์ทรงรับรอง เพื่อความงามชั้นของ

ผู้ปฏิบัติทั้งสิ้น คือ มรรค แปด มีสัมมาทิฏฐิ ถึงสัมมาสมาธิ
ย่อลงในไตรสิกขาคือ ศีล สมาธิ ปัญญา ที่องค์พระทรง
เรียกว่า มัชฌิมา ทรงความเป็นกลางไว้เสมอ ตั้งแต่
ครั้งพุทธกาลมาถึงปัจจุบันกาล และอนาคตกาล หลักมัชฌิมา
นี้เป็นคุณสมบัติประจำศาสนธรรม เมื่อผู้ประพฤติตนให้
เป็นไปตามคุณธรรมนี้ ก็ชื่อว่าปฏิบัติตนเป็นมัชฌิมา

อนึ่ง สาวกของพระพุทธเจ้า ก่อนหน้าที่ท่านจะได้ตรัสรู้
พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนตัวธรรมมาก็ได้ ธรรมบทนั้น ก็เป็น
ธรรมแห่งเดียวกัน ออกจากพระโอษฐ์ของพระองค์ผู้เดียว

สมัยครั้งพุทธกาล กับสมัยปัจจุบัน จึงไม่มีอะไรแปลก
ต่างกัน ในแง่ธรรม และผู้ปฏิบัติ ซึ่งที่จะให้เกิดความสง-
สัย ในมรรคผล ทั้งหลาย ๆ อันผู้ปฏิบัติจะพึงได้รับว่ามีผล
ไม่สม่ำเสมอกัน ความเป็นทั้งนี้ไม่ขึ้นอยู่กับธรรม แต่
ขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติ ของตนเองก่อนเป็นไปไม่ง่าย

ความจริง หลักธรรมของพระพุทธเจ้า ที่ทรงความ
จริงไว้อย่างสมบูรณ์ ก็เนื่องจาก อริยสัจจ์สี่ คือ ทุกข์

สมุทัย นิโรธ มรรค เป็นของมีและจริง ประจำอยู่ในสัตว์ และสังขารทั้งหลาย ที่มีวิญญาณครองทั่วไป ฉะนั้นคำสอนธรรมของพระพุทธเจ้า จึงชี้ลงถูกจุดของจริงเสมอ ไม่มีผิดพลาดตลอดกาล เพราะอริยสัจจ์ คือทุกข์ สมุทัย อันเป็นสัจจะธรรมเปิดเผยตัว ประกาศกังวานอยู่ในกาย ในใจ ของมนุษย์และสัตว์ทั่วไปตลอดเวลา ไม่มีเว้นแม้แต่ขณะเดียว เช่นกายของเราทุกท่าน ตลอดสัตว์ทั่วไป จะอยู่นิ่งๆ สักขณะเดียวไม่ได้ ต้องมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง ไปตามอิริยาบถต่างๆ ตลอดการทำมาหาเลี้ยงชีพ ไม่มีวันและเวลาหยุดยั้ง จะเป็นทางทุจริตหรือสุจริตก็ตาม ต้องเป็นเรื่องของทุกข์ หามาเยียวยาธาตุขันธ์ คือกายนี้ทั้งนั้น เพราะร่างกายนี้บกพร่อง ต้องการอาหารและหยูกยาบำบัดรักษามาตลอดเวลา การยืนอยู่ หลับนอน ไปมา ทุกอาการเคลื่อนไหว เป็นเรื่องทำเพื่อกายทั้งนั้น นับแต่เรื่องเล็กน้อย ถึงเรื่องใหญ่โต จนขั้นเสียชีวิต เพื่อผู้แต่งใจ แต่งกาย ที่ต้องล้มสิ้นหมด ฆ่ากันฆ่าตาย เป็นโจรปล้นสะดม เผาเรือน ขนเอาสมบัติ

ของคนอื่นมาเป็นของตน เหล่านี้ล้วนแล้วแต่ทำเพื่อจะมาบำบัด

ทุกข์ให้หมดทั้งนั้น จึงเห็นได้ว่าคนที่เต็มไปด้วยทุกข์ไม่มี

เวลาหยุดหย่อน พอที่จะให้อริยสัจจ์ มีทุกขสัจจ์เป็นต้น

อันเป็นของจริงประจำศาสนาของพระพุทธเจ้ามาตรวจดู

ตอน ส่วนทุกข์ทางใจ ที่เรียกว่าอริยสัจจ์ด้วยนั้น ก็มีประจำ

ใจของมนุษย์และสัตว์ผู้มีกิเลสเป็นเจ้าเรือนเช่นเดียวกัน

สิ่งเป็นเหตุให้ใจเดือดร้อนวุ่นวาย ไม่มีความสงบสุขอยู่

ได้แม้แต่ขณะเดียว และแต่สั่งสมมีมากหรือน้อย ทุกข์

ทางใจนี้ยิ่งเป็นภาระหนักมากกว่าทุกข์ทางกาย จนหาสถานที่

และโอกาสปลงลงไม่ได้ ยิ่งมีความทะยานอยากมาก ก็

ยิ่งทุกข์มาก เพราะความอยากเป็นเครื่องส่งเสริม

ทุกข์ให้มีกำลังเผาผลาญใจ ตามธรรมดาใจของ

สามัญ ~~[illegible]~~ชน และสัตว์ ถ้าขณะใดทุกข์ไม่ค่อยแสดง

ขณะนั้นใจก็ไม่ค่อยแสดงความอยากนัก พอทุกข์ปรากฏ

ขึ้นมากในใจเท่านั้น ใจก็เริ่มแสดงความอยากหนักเข้า จน

ถึงกับกระเสือกกระสนกระวนกระวาย หาเวลาที่หย่อนหลับ

ยอมไม่ได้ เลยกลายเป็นโรคทางใจ เกิดขึ้นเพราะทุกข์ประดังที่ติดตัวเรา

อันเป็นเหตุที่จะให้ทุกข์ทั้งหลายตามมาเรื่อยๆ จนกลายเป็น

คนจ้าวทุกข์ไป ความอยากซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งทุกข์ทั้งมวลนี้

ก็จะพอกพูน ซึ่งโดยแท้ของเขาแล้วก็ไม่มีเวลาจบสิ้นได้ เช่น

แต่ความอยากให้หายโรคหายภัย หายทุกข์ร้อนหมองหม่น

ใจ ต่อลูกไปเป็นความอยากเป็นใหญ่เป็นโต อยาก

เป็นจ้าวขุนมูลนาย อยากเป็นเศรษฐีอาเสี่ย อยาก

เป็นท้าวพระยา พระมหากษัตริย์ อยากเป็นจ้าวอำนาจ

วาสนา ลุกลามไปจนอยากเป็นจ้าวโลกสงสาร สมบัติ

หมดทั้งขอบเขตจักรวาล ทั่วทั้งไตรภพ ก็อยากให้

เป็นของตนผู้เดียวเรื่องอำนาจ เมื่อความอยากขนาด

มหึมา ได้เป็นจ้าวครอบงำได้แล้ว แน่ทีเดียว ซึ่ง

ผู้นั้นจะต้องได้รับเคราะห์ประจักษ์ใจ คือ ความทุกข์

ทรมาน ร้อนสุมอยู่ตลอดเวลา ไม่มีหมอตนใด

จะสามารถช่วยจัดมาให้หายได้ด้วยยาขนานใด เพราะทุกข์อัน

เกิดจากโรคทางใจ ไม่เหมือนกับทุกข์อันเกิดจากโรคทางกาย

ซึ่งพอจะจัดหาให้หายได้ด้วยยา ความทุกข์ทางกายกับความ
ทุกข์ทางใจ และความทะยานอยากนี้ ทางศาสนธรรมเรียกว่า
อริยะสัจจ์ จัดเป็นของจริงอันประเสริฐ สำหรับนักค้นคว้าหา
เหตุผล มีพระพุทธเจ้าเป็นต้น ผู้ทรงค้นพบเป็นคนแรก

แต่ทุกขสัจจ์นี้ อาจจะกลายเห็นว่าเป็นของ
ปลอม สำหรับสามัญชน และสัตว์ทั่วไป ฉะนั้นทุกข์
ทางกาย และทุกข์ทางใจ ทั้งสองประเภทนี้ จึงถูกสาป
แช่งจากมนุษย์ตลอดสัตว์ทั่วไป ไม่มีใครจะชมว่าเป็นของจริง
ตามพระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลาย แม้แต่คนเชื่อ
จะเห็นได้ในขณะที่ทุกข์เริ่มปรากฏขึ้นทางกาย และทางใจ
ในมนุษย์และสัตว์เป็นราย ๆ ไป จะต้องแสดงอาการ
ความไม่พอใจขึ้นทันทีที่ทุกข์มาสัมผัส เช่นไม่
ค่ำฝืน ฝืนหลักความจริงเลยว่า ทุกข์นี้เคยเป็นของ
มีประจำสัตว์และสังขารมาแต่กาลไหน ๆ ซึ่งไม่เคย
ลำเอียงไปตามความตำหนิติเตียนของผู้ใด

เพราะอริยะสัจจ์เป็นของจริงอันประเสริฐ

และเปนของดีที่ยิ่งนี้ ศาสนะธรรม ของพระพุทธเจ้า จึงเปน
ของประเสริฐ ไม่เอนเอียงไปตาม สิ่งแวดล้อมของ
โลก ที่แสดงขึ้นเคลือบแฝง หรือ หลอกลวง ทุกวิถี
ทาง การที่เราจะดับความทุกข์ขึ้นมาเปนของจริงเฉพาะภายในใจ
ของเราได้ตามพระพุทธเจ้านั้น ต้องเปนผู้หนักในเหตุ
ผล ไม่ควรถือว่า "ทุกข์" เปนข้าศึกต่อเราโดยส่วน
เดียว จะเปนอุปสัคต่อปัญญา คือ มรรค ที่ให้เห็นว่าเปน
อริยะสัจจ์ ข้อหนึ่ง ในอริยะสัจจสี่ เพราะปัญญา ที่เปนเหมือน
กระจกเงา ที่สามารถที่สุด ในการที่จะพิสูจน์ทุกข์ทางกาย
และทุกข์ทางใจ ว่าเกิดขึ้นจากอะไร และจะดับไป
ได้โดยวิธีใด ก็จะชี้นำตนให้เปนอริยะสัจจ์ ตาม
ทางของพระพุทธเจ้า และสาวกทั้งหลาย การทำตน
ให้เปนอริยะสัจจ์นั้น เบื้องต้นต้องรู้ก่อนว่า อริยะ-
สัจจ์คืออะไร? มีเท่าไร? และอยู่ที่ไหน ลำดับต่อไป
ต้องรู้ว่า อริยะสัจจ์ คือของจริงอันประเสริฐ มี สี่อย่าง
คือ ทุกข์ ได้แก่ความไม่สบายกายไม่สบายใจ ๑

สมุทัย ได้แก่ เหตุเกิดทุกข์ หรือแดนเป็นที่เกิดแห่งทุกข์ ๑
นิโรธ ได้แก่ ความดับทุกข์ และมรรค ได้แก่ข้อปฏิบัติเพื่อ
แก้ทุกข์ หรือทางดำเนินให้ถึงความดับทุกข์ ๑ อริยะสัจจ์
ทั้งสี่นี้มีอยู่ที่กายที่ใจของเรานี้ ดังนั้น กายใจ
จึงเปรียบเหมือนของ อริยะสัจจ์สี่อย่างสมบูรณ์ ใครจะ
รู้ว่า อริยะสัจจ์มีอยู่ในตนหรือไม่ก็ตาม อริยะสัจจ์
ต้องมีอยู่แท้ เช่นเดียวกับแร่ธาตุต่างๆ ที่มีอยู่ใน
แผ่นดิน ใครจะรู้หรือไม่รู้ว่า แร่ธาตุต่างๆ นั้นมีอยู่
ในแผ่นดิน~~หรือไม่~~ก็ตาม แร่ธาตุนั้นๆ ก็ต้องมีอยู่
โดยแท้ เมื่อเราทำความเข้าใจว่า อริยะสัจจ์สี่กับ
ตัวของเรา เป็นธรรมแท่งเดียวกัน ไม่อยู่ห่างไกลจาก
ตัวเรา หรือแยกกันไปอยู่ในที่ต่างแดนแล้ว กาลสมัย
หรือ สถานที่ ที่เราจะต้อง พิจารณา อริยะสัจจ์ให้เป็น
ของมีคุณค่า หรือ พิจารณาตัวของเราให้มีคุณค่า
ตามเป็นจริงอย่างประเสริฐ เราก็หมดปัญหาข้อ
ข้องใจในตัวเราเอง แม้จะเพ่งเล็งไปถึงพระพุทธเจ้า

และสาวกทั้งหลาย ที่ท่านตรัสรู้ไปแล้ว ท่านก็ไม่ตรัสรู้

นอกเหนือไปจากองค์แห่งอริยะสัจจ์ ซึ่งเป็นของมีอยู่

ในองค์ของท่าน และมีอยู่ในตัวของเราอย่างสมบูรณ์

ในลำดับต่อไป เราจะได้ตั้งหลักขุดค้น ทุกขสัจจ์

และสมุทัยสัจจ์ อันเป็นธรรมของจริงมีอยู่กับเรา ด้วย

สติ ปัญญา อันเป็นของจริงมีอยู่กับเราอีกเช่นเดียว

กันว่า ทุกข์และสมุทัย อันเป็นสิ่งที่สัตว์ทั้งหลายไม่พึง

ปรารถนา ปรากฏขึ้นที่ใด ที่ใจของเรา เวลานี้ เกิด

ขึ้นเพราะอะไร หรือสัญจรมาจากไหน ก็จะได้ความชัด

โดยลำดับ ตามทางเป็นมาของทุกข์และสมุทัย

อย่างแท้จริงว่า เรื่องที่จะประสพทุกข์ ก็เพราะความ

หลงตาย ซึ่งเป็นต้นหรือเงื่อนของทุกข์ เหตุที่จะหลง

ตาย ก็เพราะความหลงจิต เหตุที่ ~~[illegible]~~ หลงจิต ก็

เพราะอวิชชา ความไม่รู้เท่าจิตว่าเป็นอะไรนั่นเอง

ความหลงทั้งนี้ ท่านเรียกว่า สมุทัย ที่อิงเงื่อน

ของกิเลส อันเป็นตัวเหตุให้ก่อภพก่อชาติ กลาย

เป็นชาติทุกข์ ชราทุกข์ มรณะทุกข์ โสกปริเทวทุกข์ เป็นต้น
ต่อลูกโซ่กันไปเป็นพืดแถว เป็นแผนที่ของวัฏฏะ
อย่างนี้ตลอด นอกจากจิตผู้ลุ่มหลงจะท่องเที่ยวออกเวียน
ไปมาในกองทุกข์อันนี้ แต่ผู้เดียวแล้ว พระพุทธเจ้า
จะเชื่อสาวกองค์ไหนจะมาเห็นงาม หรือเล่า? ผู้รู้ขุมโลกนั้น
จะพบ ของมนุษย์และสัตว์ผู้จะต้องทนทุกข์ทรมานทั้ง
เป็นทั้งหลายไม่มีวันพ้นไปได้นี้ ก็คือพระพุทธเจ้า
และสาวกองค์สำคัญเท่านั้น ไม่มีใครรู้เหนือยิ่งกว่าท่าน
ปัญหาเรื่องกองทุกข์ยิ่งใหญ่นี้ จึงตกเป็นภาระของเขา
จะต้องใช้พิสูจน์ด้วยปัญญาของเขาเอง เมื่อเขาพิสูจน์
ต้นของเขาว่า เป็นมาจากความลุ่มหลงงมงายแล้ว
เขาก็ต้องใช้ปัญญาวิชาของความหลง จนกว่าจะพบ
ความจริงเป็นขั้นๆ ในที่นี้จะยกตนซึ่งเป็นตัวทุกข-
สัจจขึ้นพิจารณา เพื่อเป็นพื้นฐานของสติ-ปัญญา
เป็นลำดับ จนกว่าจะรู้แจ้งเห็นจริงในตาย เท่าที่ปัญญา
จะสามารถรู้เท่าหรือปล่อยวางได้ ตามกำหนดพิจารณา

ตน ต้องพิจารณาโดยทบทวนธรรมในอาการของตน มีเกศา
โลมา นขา ทันตา ตโจ เป็นต้น อาการใดก็ได้ ตามแต่
จริตชอบ หรือจะกำหนดลมหายใจ ตามด้วยคำบริกรรม
พุทโธๆ ก็ได้ หลักที่ต้องมีสติ บังคับใจจริงๆ เพื่อใจถูก
ผูกมัดด้วยบทธรรม อย่างแน่นหนามั่นคง ใจจะได้รับความ
สงบสุข และหยุดจากการเที่ยวเร่ร่อนวุ่นวาย กลับเข้ามา
อยู่เป็นอารมณ์อันเดียว มีความสงบสุขเป็นผล ที่
คือเบื้องต้นแห่งการหักห้ามอัฏฏะ คือความหมุนของ
ใจให้เข้าอยู่ในความสงบ หรือท่านอาจจะพิจารณาเห็นอาการของ
ตน อาการใดอาการหนึ่งชัดขึ้นที่ใจเลยก็ได้ แล้วสามารถ
แยกอาการของตน ทั้งๆ ให้เป็นของปฏิกูล โสโครกและ
พร้อมเข้าสู่ไตรลักษณ์ คือ อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา ประ
จักษ์ด้วยทางปัญญา ขั้นพร้อมๆ กันไปกับความสงบก็ได้
ใจจะเป็นสมาธิ ขั้นอย่างรวดเร็ว เพราะอำนาจปัญญาเป็น
เครื่องอบรม ที่เรียกว่า ปัญญาอบรมสมาธิ เป็นของมีได้
ในหมู่ผู้ปฏิบัติ ผลอาจได้เป็นอันเดียวกัน คือ

ความสงบจากศีลสเป็นลำดับ ข้อสำคัญขอให้เป็นไปตาม

เหตุผล เพราะสนฺทิฏฺฐิโก คือความเห็นเอง ที่เกิดขึ้นจาก

เหตุผล มีอริยสัจจ์สี่เป็นขอบเขต พระพุทธเจ้ามิได้ผูก

ขาดแต่พระองค์เดียว ผู้ปฏิบัติตาม พระองค์จึงเป็นผู้มี

สิทธิ์จะพึงได้รับผลจาก สนฺทิฏฺฐิโก โดยทั่วหน้ากัน ตามกำลัง

แห่งความสามารถของตนๆ เช่นเดียวกับสมัยที่พระองค์

ยังทรงพระชนม์อยู่ ไม่เช่นนั้น พระธรรมที่ว่า อกาลิโก

พระธรรมมีอยู่ตลอดกาล หรือว่า สวากขาตธรรม ก็เป็นโมฆะ

ธรรมไปเท่านั้น เมื่อใจปรากฏมีความสงบ ความสงบนี้

จะเป็นเครื่องเพิ่มกำลัง ทางความเพียร อุตสาหะทุกวิถีทาง

ทั้งจะเป็นกำลังทางสมาธิ และทางปัญญา ความไตร่ตรองในธาตุ

ขันธ์ของตน และตนอื่น สัตว์อื่น โดยทางไตรลักษณ์ จนเห็นที่

ประจักษ์กับใจทุกเวลา แต่พึงทราบว่า จิตของนักปฏิบัติ

ไม่เหมือนกัน ผู้ที่จิตสงบเกิดด้วยค่านริกรรม+ เมื่อสงบเต็มที่แล้ว
(ทางสมถ)

มักจะติดในความสงบ เมื่อจิตถอนขึ้นจากสมาธิแล้ว จงพิจา-

รณา กาย ด้วยปัญญา โดยทางไตรลักษณ์

ผู้ที่มีความสงบเย็นทางปัญญา ไม่ค่อยเกิดในสมาธิ แต่ทั้งสอง

จริตนี้จะต้องใช้ปัญญา เพื่อให้มีสติสมาธิ อย่าหลงมัวเมา หลงเพ่งนิ่งใน

สมาธิ ซึ่งเป็นอารมณ์อาจจะ การพิจารณากาย จะได้จางคลาย อาการ

เสี่ยงหรือหลงอารมณ์กังวล จะต้องรู้ แจ่มแจ้ง ไปในอาการอื่นๆ

โดยทางไตรลักษณ์ เช่นเดียวกัน อนึ่ง ความชำนาญ ของสมาธิ

หมายถึง ให้รวมสงบลงได้ง่าย ต้องการทุกเวลา ความชำ-

นาญของปัญญา ที่จะใช้ในทางธรรม หมายถึง แยกส่วน แบ่ง

ส่วนแห่งกาย ให้แจกทำลาย (เป็นต้น) ได้ทุกเวลาที่ต้องการ จนสามารถ

มองดูคนและสัตว์ ให้เห็นเช่นเดียวกับกายของตนที่เคยเห็น

มาแล้วอย่างไร ให้จำไว้ ไตรลักษณ์ ข้อสำคัญ อย่าถือหมายตำรา

มาเป็นความรู้ของตน จะไม่เป็นประโยชน์แก่ตนแต่อย่างใด จง

กำหนดพิจารณาให้รู้เห็นด้วยตนเอง จึงจะเป็นสมบัติของ

ตนและรักษาตนให้พ้นภัยได้ กายนี้ก็เห็นจนติดใจ เมื่อ

ชัดด้วยปัญญาจริงๆ แล้ว จะหมดความสงสัยเลยทีเดียว และ

คนอื่น ซึ่งเขามีกายเช่นเดียวกับตนไม่ได้ และจะเกิดความ

เบื่อหน่ายคลายจากความกำหนัดยินดีในกาย ถอนอุปาทาน

ความถือมั่นในตน ออกจากใจ หมดภาระของใจไปพักหนึ่ง ซึ่ง
เคยถือเป็นภาระอันหนักยิ่ง กว่าภาระใดๆ ในโลก

ทางที่จะผ่านภาระหนัก คือ อุปาทาน ความถือตนไปได้ ผู้ปฏิบัติ จะต้องผ่านทุกข์ของตน ผ่านสมุทัย ความถือ-มั่นในตน และผ่านนิโรธ ความดับอุปาทานของตน ด้วยปัญญา อันเป็นอริยะสัจจ์ทั้งสี่ ในทางนั้น สัจจะทั้งสามคือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ ให้ประจักษ์ชัดแล้ว เพราะฉะนั้น อริยะสัจจ์ทั้งสี่ ผู้ปฏิบัติทำให้แจ้งด้วยปัญญาแล้ว จะสามารถส่องแสงสว่างให้ทั่วถึงกันไปตลอดหมด เพราะอริยะสัจจ์สี่เป็นธรรมเกี่ยวโยงถึงกันเหมือนลูกโซ่

จะถูกหรือผิด ขอประทานโทษ นักปฏิบัติผู้ทำด้วยตนเอง รู้เห็นเป็นจำเพาะตนเอง ได้ผลอย่างไร หากว่าอริยะสัจจ์อันเป็นสมบัติของท่านผู้ทำจริง เกิดรู้เห็นขึ้นในใจตนเอง อย่างชัด อริยะสัจจ์สี่นี้ยังจะกลายเป็นธรรมคู่วิวาทกันอยู่แล้ว ผู้แสดงพร้อมที่จะยอมจำนนตน เพื่อความศึกษา จากข้อขัดแย้ง

หนักๆ อย่างเต็มใจ และขอบพระคุณอย่างสุดซึ้งต่อท่านผู้ชี้ช่องบอกทาง แต่จะหยิบยืมสมบัติของคนอื่นมาเพื่อจะยกตนเป็นเศรษฐีอวดโลกให้เขาอัศจรรย์นั้น ไม่ยอมด้วยเหตุผล ซึ่งต่างฝ่ายต่างมุ่งธรรมเพื่อความจริงด้วยกันจึงควรเว้นให้ห่างไกล

ที่แสดงมานี้จัดเป็นอริยะสัจจ์ขั้นหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวกับกาย ในขั้นต่อไป เป็นอริยะสัจจ์ที่เกี่ยวกับใจล้วนๆ เมื่อใจหมดกังวลในการอาการรู้อาการเห็นกาย เพราะอำนาจแห่งปัญญาความเห็นแจ้ง ได้หยั่งลงแล้วในกาย พร้อมทั้งการยึดถือถอนรากเหง้า คืออุปาทานขึ้นจากกายแล้ว จากนั้นไป ใจจะหมดกังวลในกายนอก แต่จะสนใจในกายใน ซึ่งเป็นภาพสืบเนื่องมาจากกายนอก (กายตนนั่นเอง) มาปรากฏอยู่จำเพาะใจ เช่นเดียวกับกายนอกปรากฏ แต่มีความรู้สึกในภาพว่า เป็นของเกิดขึ้นจากใจโดยตรง ไม่สำคัญว่ามาจากไหน สรุปความแล้ว เรียกว่าใจเราเอง ประสบภาพขึ้นหลอกตนเอง แต่

เมื่อปัญญา ความรอบคอบระวังไม่เพียงพอ ก็ต้องใช้พิศูจน์ข้อ
เท็จจริง ให้ภาพนั้นไปก่อน ด้วยปัญญาต่อไป และยอมให้ภาพ
ซึ่งปรากฏอยู่ภายในใจหลอกลวงไปก่อน จนกว่าจะพิจารณา-
ให้ชัดแจ้ง
และทนปะทะข้อเท็จจริงจากภาพนั้นๆ ตรงพิจารณาภาพภายใน
คงต้องเพ่งไปในทำนองเดียวกันกับภาพภายนอก ซึ่ง
เพ่งกำหนดให้ตั้งอยู่ในใจ และแยกขยาย ทำลายลงไป
แล้วตั้งขึ้น ทำอยู่อย่างนี้ตลอดเวลา โดยความเป็นไตรลักษณ์
จนกว่าจะรู้เท่า และปล่อยวางได้ หรือภาพจะดับไปจากใจไม่
ปรากฏเพราะความละเอียดของใจ เมื่อภาพทนต่อการเพ่ง
พิจารณาด้วยปัญญาไม่ได้ ก็จะเลือนสูญ หรือแปรปรวนไป
จากใจ เวลาที่ภาพภายในหายไปแล้ว ใจจะไม่มีนิมิตร
อะไรเป็นเครื่องหมาย จะเป็นสุญญตาว่างเปล่าจำเพาะ
ใจตลอดเวลา สิ่งที่จิตจะสนใจและยึดเอาเป็นอารมณ์
คือนามธรรม ได้แก่ เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ ~~ซึ่ง~~
และความว่างเปล่า ซึ่ง-
เกิดขึ้นจำเพาะใจ ส่วนกาย ทั้งกายใน ทั้งกายนอก ได้รู้
เท่าและสูญหายไปแล้ว ไม่มีนิมิตรใดๆ เหลืออยู่ภายในใจ

แม้จะปรุงเป็นสิ่งต่างขึ้นมา ก็เพียงปรากฏชั่วขณะ แล้วก็ดับ
ไป ใจจึงมีความว่างเปล่าเป็นอารมณ์ คอยตามรู้ตามเห็น
พร้อม คือความว่างเปล่า และเวทนา สัญญา สังขาร และ
วิญญาณ ซึ่งเป็นธรรมใกล้ชิดสนิทกับใจ และเกิดๆดับๆอยู่
กับใจตลอดเวลา ตัวปัญญาก็ไม่มีเวลาหยุดยั้ง ทั้งกลาง
วัน กลางคืน ยืน เดิน นั่ง นอน เห็นสามารถรู้ชัดในความ
เคลื่อนไหว ของ ความว่าง และขันธ์ห้า ทุกขณะที่เคลื่อนไหว
ว่าเกิดขึ้นมาจากไหน และขณะที่ดับแล้วไปอยู่ที่ไหนเป็นต้น
เมื่อปัญญาพิจารณาอยู่อย่างไม่หยุดยั้ง ก็รู้ชัดว่า แม้เวทนา
สัญญา สังขาร. วิญญาณ ตลอดความว่างเปล่าซึ่งมีประจำ
ใจ ก็ตกอยู่ในไตรลักษณ์ ไม่เป็นที่ไว้ใจ ทั้งที่เกิดขึ้น
แล้วในอดีต ทั้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งที่ปรากฏอยู่ใน
ปัจจุบัน จะเป็นขันธ์ประเภทใดก็ตาม ย่อมเกิดขึ้นเพื่อดับ
ไปโดยประการทั้งปวง เมื่อปัญญาค้นคิด ถึงหลักความ
จริงของสภาวธรรมที่ขันธ์ทั้งเป็นอยู่ เช่นนี้ ไม่มีเวลาหยุด
จิตก็เกิดความเบื่อหน่ายในขันธ์ ตลอดสภาวธรรมทั่วไป เมื่อ

เมื่อหน่ายย่อมคลายความกำหนัด เป็นต้น จิตย่อมจะพ้นขันธ์
และสภาวะที่ขันธ์ประดิษฐ์ขึ้น ฯ เมื่อพิจารณามากครั้ง ที่ประชุม
แห่งขันธ์หรือที่รวมแห่งสภาวธรรมนี้ ถ้าปัญญาไม่รอบ
คอบจริงๆ จิตอาจจะเกิดความสำคัญขึ้นในตนว่า สิ้นกิเลส
อาสวะ ถึงนิพพานฯ ทั้งเป็นแล้ว-ติดข้องอยู่เพียงแค่นี้ก็ได้
และเพราะความไม่รอบคอบข้อนี้ นอกจากจะสำคัญตนแล้ว ยัง
อาจจะระบายอารมณ์ที่เป็นกิเลสอันละเอียดยิ่ง ซึ่งตนไม่
สามารถรู้ทั่วถึงนี้ ให้คนอื่นฟัง แล้วเกิดความสำคัญผิด
ไปตามๆ กันก็ได้ ฯ

เพื่อการแก้ปัญหาอันสลับซับซ้อน ที่ฝังอยู่กับใจ
อย่างแนบสนิท ให้กระจ่างขึ้นตามเป็นจริง จึงขอยกข้อ
อุปมาขึ้นเทียบเคียงพอเป็นหลักฐาน เช่นคนเราทุกคนที่มี
นัยน์ตาดี ย่อมสามารถมองเห็นรูปซึ่งเป็นวัตถุของตาได้
เท่าที่สายตาจะสามารถ และอาจเห็นชัดไปตลอดสิ่งสาร-
พรรณไม่มีประมาณ แต่ไม่สามารถมองเห็นใบหน้าและ
ลูกตาของตนเองได้ เว้นแต่ต้องนำกระจกเงามาส่องดู

ก็จะมองเห็นใบหน้าพร้อมทั้งลูกตาของตนเอง อย่างชัด
เจนฉันใด กระจกเงาคือปัญญาก็ฉันนั้น ใจที่สามารถ
รู้เท่าขันธ์และสภาวธรรมทั่วไป เพียงเท่านั้น ยังไม่จัดว่า
เป็นความฉลาดรอบคอบพอ เพราะยังไม่ได้นำกระจกเงา
คือปัญญา มาส่องดูใจของตนเองว่ามีอะไรอยู่ในใจนั้น
สภาวธรรม มีขันธ์ห้าเป็นต้น เป็นของนอกจากใจ
จึงพอที่จะมองเห็นได้ ส่วนใจเป็นของลึกซึ้งมาก ยากที่
จะเห็นได้ ฉะนั้นต้องใช้ปัญญาทวนกระแสเข้าไปพิจารณาใจ
ให้เห็นชัดเข้าไปอีกชั้นหนึ่งว่า ขันธ์ห้า คือ รูป เวทนา สัญญา
สังขาร วิญญาณ และสภาวธรรมทั่วไป ไม่ใช่ใจล้วนแท้
จริง เป็นแต่อาการของจิต และสภาวะอันหนึ่งๆ
ซึ่งมีอยู่ตามธรรมดาของเขาเท่านั้น หาใช่ตัวกิเลส
และนามธรรมที่ไหนไม่ พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว สภาพ
ทั้งหลายมีขันธ์เป็นต้น ก็มีอยู่อย่างนั้น ไม่ปรากฏว่า

ทรงอธิษฐหรือการพิจารณาอย่างนี้ เพื่อจะให้เห็นโทษ
ของใจผู้ฉลาด แต่ไม่มีความสามารถรู้เท่าหรือ
ปล่อยวางตนเอง จึงควรให้นามว่า "ใจอวิชชา" หรือ
"สังสารจิต" ผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อจะรื้อถอนตนออกจากทุกข์
จึงไม่ควรนอนใจในจิตดวงนี้ซึ่งมีความสว่างไสว
เต็มไปด้วยเจ้ามายา นี่คือ อมตะของวัฏฏจักร์ จงกำ-
หนดให้รู้เท่าเสมอด้วยสภาวธรรมทั้งปวง ไม่เช่นนั้น
จะติดและถือมั่นในจิตดวงนี้ เป็นอุปาทานในจิต ถอนตัว
ไม่ขึ้น จนกว่าจะตั้งจิตดวงนี้ลงสู่เป้าหมายแล้วจึงยิง
จิตดวงนี้ด้วย ปัญญาวุธ=อาวุธคือปัญญา+ไม่หยุดยั้ง เมื่อจิต
ดวงนี้ถูกกระสุนปืนคือปัญญามุ่งตรงลงตรงที่แล้ว
จะกลายเป็นหินทานๆ หัวตอขึ้นมาไม่มีความรู้สึก
ฉะนั้น อะไรเลยก็ขอให้รู้ประจักษ์ใจของนักปฏิบัติสักทีเถอะๆ

— เพราะจิตดวงนี้ ทรงไว้ซึ่งความอัศจรรย์หลาย
อย่าง คือ ความผ่องใส ความองอาจ ความมีสติ-
สัมปชัญญะ ความสว่างไสว ความเฉลียวฉลาด

เป็นจุดผู้รู้เด่นดวง เหมือนหนึ่งบริสุทธิ์เอาเสียจริงๆ
จึงทำกระหยิ่มยิ้มย่อง ของนักปฏิบัติไม่มีอิ่ม ตลอดเวลา

• นี่คือ เหยื่อล่อของ อวิชชา ซึ่งจะล่อปลาให้ติดเบ็ด

ฉะนั้นเราไม่ใช่ปลา จงพิจารณาให้ถี่ถ้วน ในกล
มายาของจิตดวงนี้ พึงทราบอีกครั้งว่า จิตอันเด่น
ดวงทรงไว้ซึ่งความอัศจรรย์หลายอย่างนี้ คือ ที่หมาย
ของ อวิชชาสวะ ผู้ต้องการฆ่า อวิชชาสวะ จงฆ่าหรือทำ
ลายจิตดวงนี้ให้แตกกระเด็น อย่ามัวถือเอาไว้จะเป็น
ภัยแก่ตนเอง เมื่อจิตดวงนี้ได้ถูกปัญญาทำลายแตก
กระเด็นไปแล้ว อวิชชาสวะซึ่งเป็นเจ้าใหญ่นายโตของ-
สังสารจักร์ ก็จะแตกกระเดนไปทันที แต่ถ้าผู้ใด
ยังหวงเอาไว้ ผู้นั้นชื่อว่ายังหวงอวิชชาสวะไว้โดยแท้
จะไม่สามารถยกตนให้พ้นจากทุกข์ไปได้ ตลอดกาลนานๆ

ดังนั้น ผู้เห็นภัยในวัฏฏะสงสาร จงพิจารณาทำให้
แจ้งซึ่งวัฏฏะจิตดวงนี้ เมื่อกำลังสติ-ปัญญา และ
ความเพียรเป็นไปอยู่ในอิริยาบถทั้งหลาย ไม่หยุดยั้ง

ตลอดเวลา ความเห็นแจ้งในสังสารจิตดวงเป็นสหาย

ของอวิชชานี้ ก็ปรากฏขึ้นอย่างไม่มีใครคาดหมายว่าจะ-

เป็นไปได้ พร้อมทั้งจิตดวงเป็นอมตะของวิญญาณนี้ ก็ได้

ถูกทำลายด้วยมรรคญาณ สิ้นสุดลงเพียงขณะเดียวเท่านั้น

จิตก็เห็นโทษแห่ง ~~[illegible]~~ ความหลงในสภาวธรรม มาแต่

กาลไหนๆ และเห็นโทษแห่งความหลงวิญญาณจิต อันเป็นบ่อแห่ง

อวิชชาและมานะที่ซ่องสุมอยู่ อย่างน่าใจหาย ทั้งเห็นคุณ

ในธรรมทั้งหลาย ที่ได้พยุงจิตให้ตลอดพ้นมหาโลกันตะนรก

(อวิชชาสวะ) บ่อมืดแปดด้าน ขึ้นมาดำรงตนอยู่ อย่างอิสระเสรี

ที่น่าอัศจรรย์ ซึ่งไม่เคยประสพมาแต่กาลไหนๆ

ความเห็นโทษแห่งความหลง กับความเห็นคุณแห่ง

ความรู้ได้ปรากฏขึ้นในขณะเดียวกัน ฯ

หลังจากนั้น จิตจะได้ปลงธรรมสังเวช ในความห่วง

เหี่ยวของจิต ภายใต้อำนาจของอวิชชาเป็นผู้นำ เช่น

เดียวกับเขาเลี้ยงสุกรไว้เพื่อฆ่าเป็นอาหาร ด้วยแกลบรำนั้น

เพราะฉะนั้น รสชาติอำนาจอาสวะของอวิชชาจะเห็นว่าเป็น

สิ่งที่ผูกพันหน่วง สามารถถ่วงจิตใจของ บรรดาสัตว์ให้จม

ลงในสังสารจักร์ความหมุนเวียน เปลี่ยนภพ เปลี่ยนชาติ

เปลี่ยนรูปร่างกลางตัว เปลี่ยนอาหารการเลี้ยงชีพ และ

เปลี่ยนสถานที่อยู่อาศัย ไปต่างไม่มีใครจะสามารถมอง

เห็น เงื่อนต้น ท่ามกลาง และเงื่อนปลาย แห่งความ

เป็นมาในภพของตนได้ (นี่โลกนิตะของใจเห็นได้

ทุกคนไม่ต้องถามใคร) แม้จะมีผู้ชี้บอกว่า ท่านเคยเป็น

มาอย่างนั้นๆ ในภพนั้นๆ จนมาถึงภพที่เป็นอยู่นั้น ก็ยากที่จะ

มีผู้เชื่อและทำตาม นี่ที่จะเห็นได้ในตำนานของ ~~พระ~~

พระพุทธเจ้า ที่ชี้ความเป็นมาและความเป็นไปของสัตว์

ทั้งหลาย ทุกๆคัมภีร์ ประมาณได้ ๘๔๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ล้วน

แล้วแต่ชี้ช่องบอกทางให้สัตว์ทั้งหลายดำเนินตาม

ด้วยสวากขาตธรรม=ธรรมที่พระองค์ตรัสดีแล้วทั้งนั้น

แต่ผลที่ได้ลัพธ์ก็มีจำนวนน้อย

ทั้งนี้กล่าวถึงอำนาจความลึกซึ้งของอวิชชา

เพื่อต่าง ~~[illegible]~~จะได้หาหนทางแก้ไขให้พ้นภัย เป็นสุข

ก่อนหัวกลับหัวสาม

ในขณะเดียวกัน จะได้มองเห็นสภาวธรรม คือ รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ธรรมารมณ์ และ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ซึ่งเป็นสภาพที่อยู่ทั้งภายนอกภายใน เลยทั่วไป อย่างเป็นธรรม ปราศจากการตำหนิติชม ในสภาวะนั้นๆ เพราะมาเห็นจริงด้วยปัญญาอันยอมแล้ว แม้อริยสัจสี่ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ซึ่งเป็นคู่ตำหนิติชม ตามสัจจะที่มีทั้งฝ่ายดีฝ่ายชั่ว ก็กลายเป็นความจริง ตามสภาวะแห่งสัจจะนั้นๆ เนื่องจากจิตที่ควรแก่ตนเอง และธรรมะทั้งหลาย สิ่งที่เคยเป็นปัญหา และเคยเป็นข้าศึกมา ก็ยุติลงได้ เพราะใจดวงเดียวหมดปัญหาในตนเองแล้ว และเพิ่มจากธรรมบท พุทธคุณว่า โลกวิทู รู้แจ้งโลก แยกเป็นคุณสมบัติของนักปฏิบัติ ก็คือ รู้แจ้ง ธาตุ ขันธ์ อายตนะ ตลอดสภาวธรรมทั่วทั้งไตรโลกธาตุ ประจักษ์ด้วยปัญญา ไม่มีปิดบังลี้ลับ และลุ่มหลง อยู่ด้วยความรู้เท่าโลกตลอดเวลา สุดแต่แยกเป็น [illegible] ทุกอาการที่เคลื่อนไหวทางกายวาจาใจ ไม่เป็นภัยแก่ตนเอง

ทั้งทางทำ ทางพูด และทางคิดทางใจ ก็ไม่คงที่ เรื่อง

คงที่ยังคับตนเองในทางอารมณ์ ธรรมทั้งที่เป็น

อกาลิโก อยู่ตลอดเวลา สำหรับผู้สนใจใคร่ปฏิบัติ

นับแต่ครั้งพุทธกาลมาถึงสมัยปัจจุบัน ธรรมที่เป็น

สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ

เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิ ไม่เคยละลายหาย หรือคุณภาพ

มีอยู่อย่างสมบูรณ์ ทุกท่านที่มีร่างแห่งอริยะสัจจ์

คือกายะใจ ประจำตน เป็นผู้ควรจะได้รับผล ~~[illegible]~~ธรรม

ตามกำลังแห่งความเพียร เมื่อได้คลี่คลายอ่านอริยะ

สัจจ์ที่ออกปฏิบัติดู และใคร่ครวญด้วยปัญญา

ข้อสำคัญที่ควรทราบก็คือ กิเลสเครื่องเศร้า

หมองใจ กับธรรมเป็นเครื่องแก้คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

ในครั้งพุทธกาลกับสมัยปัจจุบัน เป็นธรรมแห่งเดียวกัน

พระองค์มิได้แบ่งภาคแบ่งส่วน หมกเอาไว้เพื่อคนสมัย

นั้นๆ ซึ่งพอที่ผู้ปฏิบัติจะถือเป็นความหนักใจในแง่ธรรม

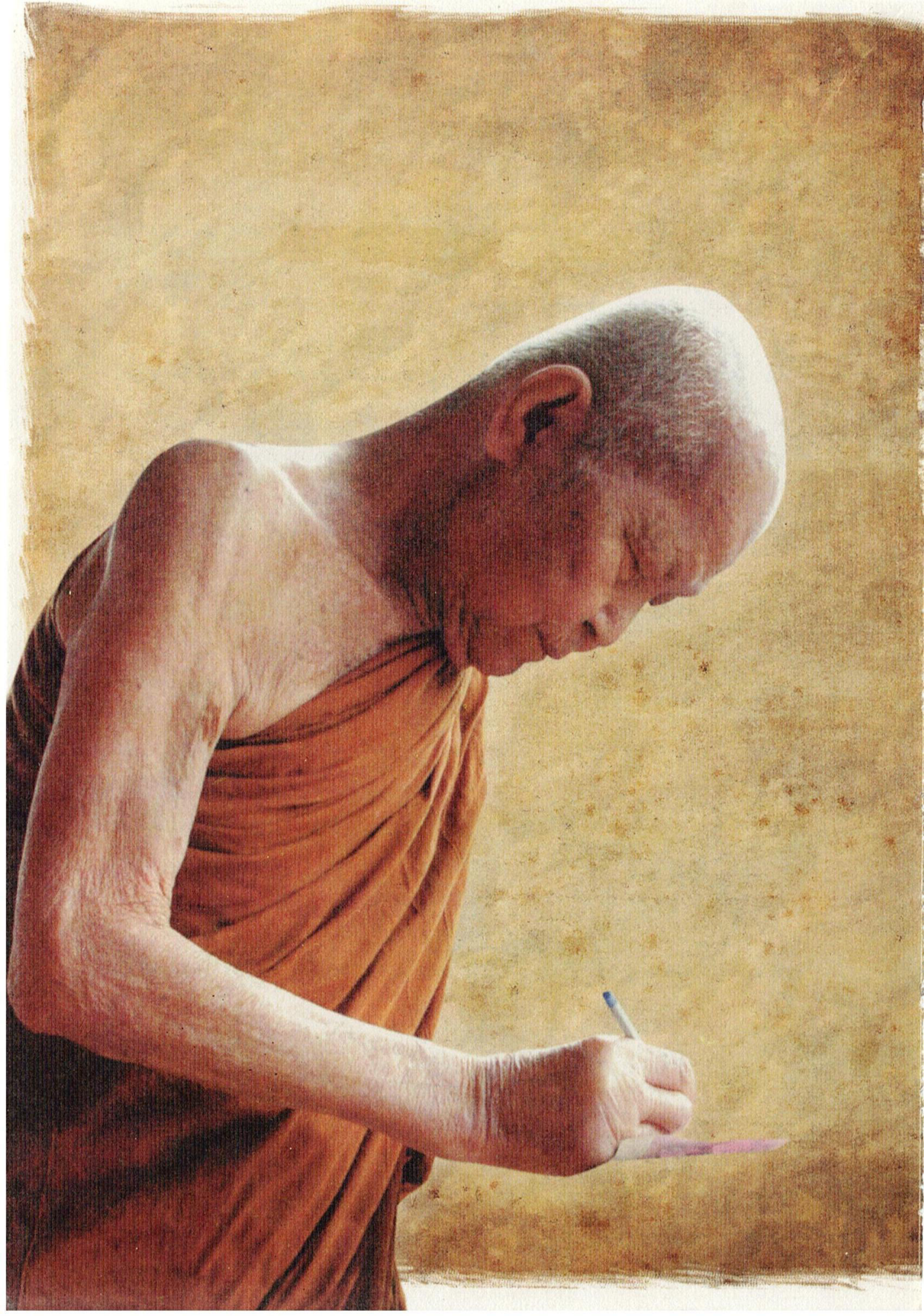
ที่จะพึงให้ผล ว่าเป็นธรรมหมกเอาไว้ตามสมัย ไม่คงที่

ข้อที่พึงทราบ ใน~~[illegible]~~ ศาสนพระธรรม ที่เป็นหลักธรรม ประจำศาสนาของพระองค์ ย่อมทรงไว้ซึ่งมัชฌิมา คือเป็นธรรมสายกลางเสมอมา ทุกยุคทุกสมัย ผู้ปฏิบัติตามเป็นมัชฌิมา ตาม~~[illegible]~~สายกลาง ที่ทรงสั่งสอนไว้ ผู้ที่จะต้องได้รับผลเป็นเครื่องตอบแทน จากศาสนพระธรรม เช่นเดียวกับสมัยที่พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่

บัดนี้จวนเวลา~~[illegible]~~แล้ว ขอย้อนต้นอธิบายธรรม ข้างหลังสักเล็กน้อย เพื่อท่านผู้ฟังจะได้แจ่มในธรรม ของศาสนาปัญหาว่า จิตผู้รู้อันเด่นดวงก็ดี สังขารจิตก็ดี ธรรมชาติของ[illegible]ก็ดี พึงทราบว่าเป็นไวพจน์ของอวิชชา จิตที่ว่านี้ไม่ใช่จิตเดิมแท้ จึงต้องให้สลายตัวไปได้อย่างกะมีปีก เมื่อรู้เท่าทัน ภัยหลงก็แผ่ผ่อง หาที่ยิ่งกว่าภูเขาที่สุด ขอยกอุปมาเปรียบจิตดวงนี้ เป็นเช่นเดียวกับจอกหรือแหน (~~[illegible]~~) ที่ปกคลุม น้ำที่ใสสะอาดไว้ ไม่ให้มองเห็นน้ำได้ชัดเจน ผู้ต้องการ

ดวงตา ซึ่งควรชื่อจอกหรือแหน (สาหร่าย) ซึ่งปกคลุม
อยู่บนหน้าน้ำออกเสีย แล้วใช้อาบดื่มน้ำนั้นได้ตามสบาย
ฉันใด จิตที่เป็นไวพจน์ของอวิชชาก็ฉันนั้น จึงเป็นจิต
ที่ควรชำระถอน เพราะเป็นจิตที่ปิดบังธรรมของจริงไว้
ไม่ให้อมตะที่แท้จริงปรากฏแก่ผู้ต้องการรสที่เป็น
อมตะของพระนิพพาน ซึ่งเป็นรสยอดเยี่ยมเหนือรส
ใดๆ = นิพฺพานํ ปรมํ สุขํ จึงไม่ควรยินดีในจิตดวงนั้น

ต่อมา ท่านกล่าวเรื่องจิตประเภทนี้ไว้ว่า เป็น
วิญญาณที่บริสุทธิ์ เข้าไปรวมเป็นจุดผู้รู้ไว้ เป็น
ผู้รู้ที่เด่นดวงๆ ที่อธิบายมานี้ โดยมากเป็นธรรมะป่า
ป่า ทั้งผู้แสดง เพราะปกติก็อยู่ในป่า ไม่ค่อยได้เห็น
ความเจริญของสังคม และบ้านเมืองที่ท่านเจริญแล้ว
ท่านต้องขออภัยในสำนวนโวหาร ออกจะหลีกคัมภีร์
พระไตรปิฎก ให้ยืมแต่ชื่อ และป่าทั้งธรรมที่นำมาแสดง
แล้วแต่ความถูกมือ เดิมได้ความป่า ตามภูเขาถ้ำที่แสดง
ตามความรู้สึกของอัธยาศัยป่า หากว่าไม่ไพเราะเพราะพริ้ง

ด้วยสำนวนโวหาร และอรรถธรรม บทใด หวังว่าคงได้รับอภัยจากท่านผู้ฟังทั้งหลาย โดยทั่วถึงกัน

ตามที่ได้อธิบาย ธรรมภาษิต ธมฺมานุธมฺมปฺปฏิปนฺโนติ การประพฤติธรรมสมควรแก่ธรรม ชื่อว่าเป็นการบูชาพระตถาคตเจ้าได้ ด้วยข้อปฏิบัติดังนี้ ก็นับว่าสมควรแก่เวลา ขอบุญญานุภาพ อันเกิดแต่การแสดงธรรมในวันนี้ จึงสำเร็จเป็นธรรมสัสวนะอานิสงส์ แด่ท่านผู้ฟังทุกถ้วนหน้า โดยนัยที่ได้แสดงมา เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ อิจฺฉิตํ ปตฺถิตํ อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ ฯ

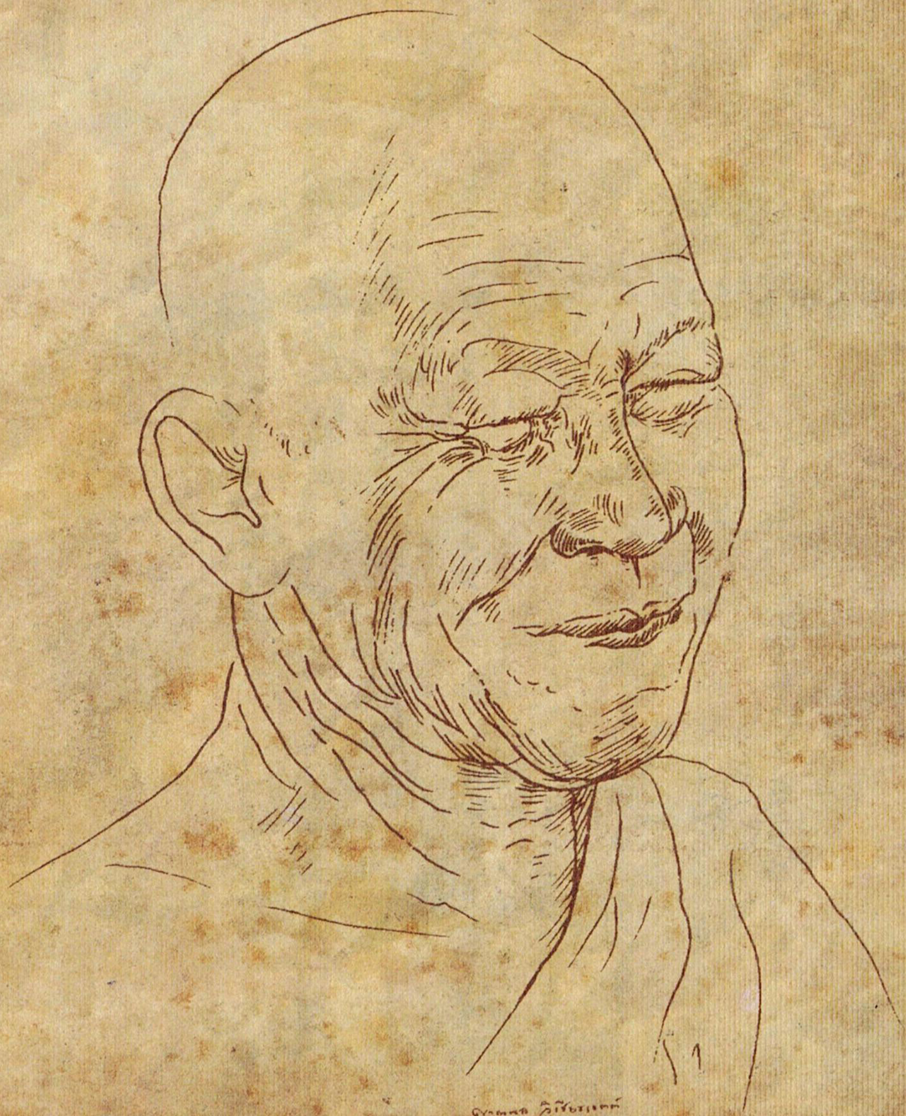
ลิขิตธรรมฉบับหลวงตาฝากไว้

การปฏิบัติเพื่อสมควรแก่ธรรมที่ประทานไว้ด้วยพระเมตตา สุดล้นฟ้าไม่มีใครเสมอในโลก นี้คือการบูชาพระองค์ท่านแท้ การเห็นความจริงที่มีอยู่กับตัวตลอดเวลา ด้วยปัญญาโดยลำดับ นี้ก็คือการเห็นพระตถาคตโดยลำดับ การเห็นความจริงอย่างเต็มใจด้วยปัญญา นี้แลคือผู้เห็นพระพุทธเจ้าเต็มพระองค์ พระพุทธเจ้าแท้ ธรรมแท้ อยู่ที่ใจ การอยู่กับใจตัวเอง คือการอุปัฏฐากพระพุทธเจ้า การเปิดใจตัวเองด้วยสติปัญญา คือการเทิดทูนศาสดาพระสมณะ พระสอนสั่งแห่งจริง พ้นจากทุกข์เสีย และทุกข์ติดตัว ของสัตว์โลก ที่ปุถุชนหลง ความจริงของเขา เราตอบสนองรับ การเสีย และการสุขของเขาด้วยสติปัญญา สมิตา

ความเพียรไม่ถอยหรือละ[illegible] [illegible] ออกมาอวดเขาซึ่ง
หน้าตาจะดำมาก[illegible] [illegible] ความเพียร เขา[illegible]ที่ชื่อว่าเป็น[illegible]-
[illegible] จะเห็น[illegible] [illegible] [illegible] ไม่[illegible]
เปรียบกับอีก[illegible] [illegible]

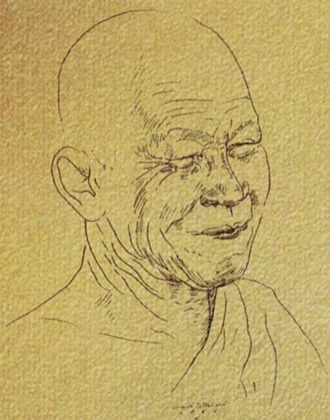
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] เรา[illegible]สละ[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]สละ[illegible] [illegible] [illegible] ความ[illegible]
ของ[illegible] ไม่มี[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ความ
[illegible] ๑๐ มิ.ย. [illegible]

[illegible]

คติธรรม
จากองค์พระหลวงตา

คติธรรม
จากองค์พระหลวงตา
หมวดบุญ-บาป

" บาปมีมีแท้ บุญมีมีแท้ สวรรค์-นิพพานมี
มีโดยแท้ทุกอย่างที่สอนไว้แล้วด้วยความหูแจ้งตาสว่าง
ไม่ใช่มีแบบลูบๆ คลำๆ กำดำกำขาวแล้วมาหลอกกัน
แล้วไปเหยียบหัวธรรมทั้งหลาย
เหยียบหัวพระพุทธเจ้าว่าบาป-บุญ-นรก-สวรรค์ไม่มีจะจมอีกนะ
ให้พากันจำเอา บทนี้เป็นบทสุดท้าย
จำให้ดีบาป-บุญมี นรก-สวรรค์มี
พระพุทธเจ้านิพพานไปเท่าไรคำสัตย์คำจริงที่สอนไว้แล้ว
ไม่เคลื่อนคลาด จำเอานะ พอ "

เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

“ ให้สร้างบุญสร้างกุศลนั่นแหละไปไหนเย็นใจสบายใจ
สร้างบุญสร้างกุศลมากๆ จิตใจเบาหวิวเลย มันมาเบาอยู่ที่ใจนะ
เราสร้างอะไรก็ตามความดีงามทั้งหลายมาเบาอยู่ที่ใจของเรา
เบาหวิวๆ พอลมหายใจขาดก็ดีดเลย ดีดขึ้นนะ ไม่ใช่ดีดลง
คนสร้างบาปสร้างกรรมมากๆ ดีดลงเลย
ถ้าคนสร้างบุญสร้างกุศลมากๆ ดีดขึ้น ให้จำเอาไว้ ”

สร้างความดีแล้วจิตใจเบา
เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

“ ให้พากันสร้างกรรมดีนะ
เวลามีชีวิตอยู่อย่าพากันเพลิดเพลินไม่รู้เนื้อรู้ตัวไม่ได้นะ
ต้องระวัง เราเป็นผู้ประกันตัวของเราเอง รักษาตัวของเราเอง
พึ่งตัวเอง ให้ระมัดระวังการกระทำของเรา อย่าทำสุ่มสี่สุ่มห้าไม่ดี
เป็นการทำลายตัวเอง ต้องได้คิดได้อ่านเสียก่อนจะทำอะไร
เพราะทำแล้วไม่หายไปไหน บาปกับบุญมันติดอยู่กับผู้ทำนั่นละ
ให้พากันระวังให้ดี ”

ให้ระวังการกระทำของเรา
เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

“ ให้พากันสวดมนต์ให้พร ภาวนา จำศีล อย่าปล่อยอย่าวาง
อันนี้ละเป็นที่พึ่งเป็นพึ่งตาย
ส่วนหน้าที่การงานสมบัติเงินทองอะไรมากมายนั้น
ก็จะทิ้งเกลื่อนอยู่ในโลกอันนี้ไม่ไปกับเรา ส่วนไปกับเรามีแต่บุญ
ให้พยายามสั่งสมบุญเสียตอนนี้อย่าพากันประมาท
เวลาตายแล้วจะไม่มีอะไรเกาะไม่มีอะไรติด มีแต่บุญกับบาปติดที่หัวใจ
เพราะฉะนั้นให้สร้างบุญให้มากกว่าบาป ให้พยายามละบาป
แล้วบำเพ็ญบุญบำเพ็ญกุศลให้มากขึ้นโดยลำดับ
ตายแล้วใจก็เบาหวิว ใจมีบุญมีกุศลนี้เบาหวิว
ใจของคนมีศีลมีธรรมนี้ไปได้เบาหวิวๆ
ใจของคนมีแต่บาปหาบแต่กรรมนี้จมเลยๆ ให้พากันจำให้ดี ”

อยู่ด้วยกันเหล่านี้จะไม่ไปด้วยกันนะ
เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓ (เที่ยง)

“ เราอย่าเข้าใจว่าธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นธรรมที่ครึที่ล้าสมัยนะ
ล่วงมาหลายปีหลายเดือนนั้นเป็นมืดกับแจ้ง
บาปกับบุญไม่ได้ล่วง เป็น อกาลิโก คือบาปกับบุญ
การบำเพ็ญคุณงามความดีตลอดเวลาก็เป็นอกาลิโกของบุญ
การทำความชั่วตลอดเวลาก็คือการสั่งสมความชั่วเข้าใส่ตัวตลอดเวลา
จึงเรียกว่าอกาลิโก เป็นได้ทั้งบาปทั้งบุญ
ทำเวลาไหนถ้าเป็นบาปก็เป็น
ถ้าเป็นบุญก็เป็นทั้งนั้นละ ”

บรรลุธรรมถึงที่สุดแล้วเหมือนกันหมด

เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

ให้ต่างคนต่างเชื่อบุญเชื่อกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
ใครจะพบจะเห็นไม่พบไม่เห็นไม่สำคัญ นตฺถิ โลเก รโห นาม
ที่ลับไม่มีในโลก ใครไม่เห็นเราก็เห็น
ที่ลับที่แจ้งที่มืดเรารู้เราเห็นของเราตลอดเวลา
ที่แจ้งอยู่กับเราผู้ทำ ที่มืดก็อยู่กับดินฟ้าอากาศ
ผู้ทำอยู่กับเรา ทำที่ไหนรู้หมดๆ นั่นละ จึงเรียกว่าไม่มีที่แจ้งที่ลับ
ทำที่ไหนเป็นทำดีเป็นทำชั่วด้วยกันทั้งนั้นละ ”

ไม่เชื่อบุญเชื่อกรรมไม่ได้
เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

“ การทำบุญให้ทานเป็นอาหารของใจ เป็นโอชารสเลิศเลออยู่ที่ใจ
อาหารการบริโภคสำหรับร่างกายของเราเวลามีชีวิตอยู่
พอสิ้นจากนี้แล้วจิตจะเป็นผู้เสวยบุญเสวยกรรม
ให้สร้างบุญสร้างกรรมเข้าสู่หัวใจ ใจไม่เอา ของเหล่านี้ไม่เอา
สมบัติเงินทองข้าวของอะไรไม่เอา สำหรับร่างกายเท่านั้น
แต่ส่วนบุญส่วนกุศลหรือบาป-บุญนี่เข้าสู่ใจให้ถึงใจทันทีละ
เพราะฉะนั้นจึงพากันระมัดระวังการสร้างบาปให้ระวังให้ดี
ให้สร้างแต่บุญคุณงามความดีให้สง่างามภายในจิตใจ ”

ให้มีความขยันหมั่นเพียร
เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

" อิฐ ปูน หิน ทราย ตึกรามบ้านช่อง ถนนหนทาง
เครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ มันไม่ได้ไปสวรรค์ นิพพาน ไม่ได้ตกนรก
ผู้ที่ไปสวรรค์นิพพานได้และตกนรกคือคน คือเจ้าของ
ถ้าเจ้าของรู้จักวิธีปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้อาศัยได้ในเวลาที่มีชีวิตอยู่
เรามีเงินทองข้าวของเราจะทำประโยชน์อะไร เราเอามาคิดซิ
สมบัติเป็นของเรา เงินเป็นของเรา อันนี้จะแบ่งไว้เพื่อทำอันนั้น
อันนี้แบ่งไว้ทำบุญให้ทานอย่างนั้นๆ นั่น
ผู้ฉลาดต้องเป็นอย่างนั้น "

มรรค ผล นิพพานอยู่กับหัวใจเรา
เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕ [ค่ำ]

" การทำบุญให้ทานเป็นการตัดภพตัดชาติ ย่นภพย่นชาติเข้ามา
โดยเฉพาะๆ ย่นเข้ามาด้วยอำนาจแห่งการสร้างความดี
เมื่อสร้างความดีพอแล้วก็ตัดภพตัดชาติ คือความเกิด แก่ เจ็บตาย
อันเป็นเรื่องหาบหามกองทุกข์ในภพต่างๆ นั้นได้โดยสิ้นเชิง
ก็หลุดพ้นไปได้ เพราะอำนาจแห่งการสร้างความดี "

ขอให้ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน
เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

"การให้ทาน คนมีทานคือคนมีความชุ่มเย็นภายในใจ
มีที่รับรองภพชาติของตน ทั้งปัจจุบันก็อบอุ่นเย็นใจ
ในอนาคตชีวิตจิตใจจะล้มจะตายไปเหมือนโลกทั่วๆ ไป
แต่สถานที่คือความดีทั้งหลายที่กลายเป็นแก้วสารพัดนึก
เป็นของทิพย์นั้น จะรอรับเราอยู่ตลอดเวลา
ตั้งแต่ปัจจุบันที่มีชีวิตอยู่นี้ จนกระทั่งชีวิตหาไม่แล้ว
บุญกุศลผลงานอันเลิศเลอของเรานี้
จะตามสนับสนุนเราไปในภพชาติต่างๆ"

จุดที่จะเข้าถึงธรรมธาตุ

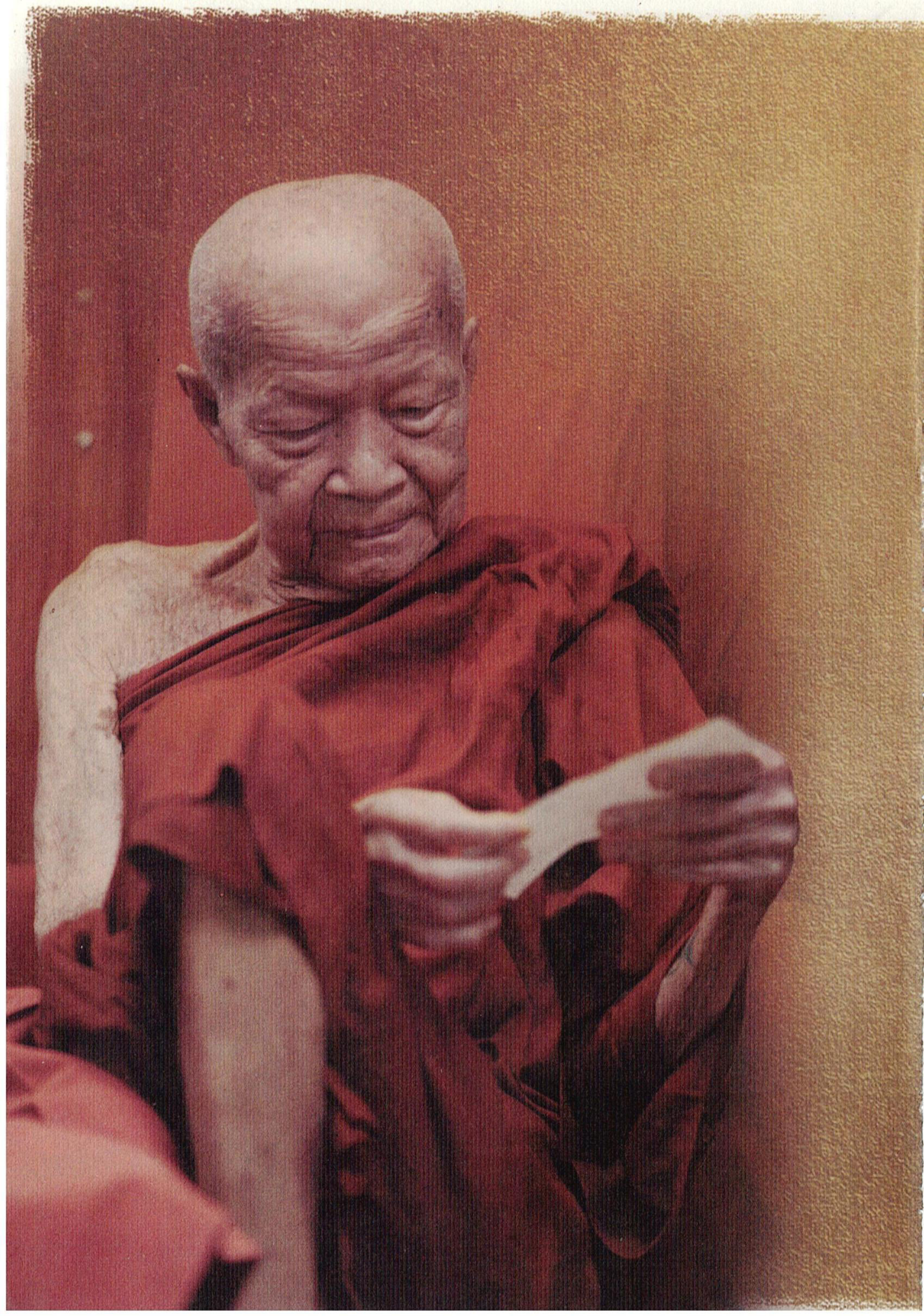
เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ บาปกรรมเราทำทุกวัน บุญกุศลเราทำทุกวัน
ใครทำบุญต้องได้บุญใครทำบาปต้องได้บาป ไม่ไปไหน
ไม่หายไปไหนเลย ท่านแสดงไว้ว่า กมฺมสฺสโกมฺหิ
ว่ายังไงเรามีกรรมเป็นของของตน
ทำลงไปแล้วจะให้ไปแบ่งหนักแบ่งเบาให้ผู้อื่นผู้ใดเอาไปช่วยนี้ไม่มี
ทำบาปก็เป็นบาปของเราเต็มตัว ทำบุญเป็นบุญของเราเต็มตัว
เพราะฉะนั้นเราจึงอย่าไปคิดว่าให้คนนั้นช่วยคนนี้ช่วย
เราต้องช่วยตัวเสียตั้งแต่บัดนี้ที่ยังไม่ตาย
ความสุขความเจริญจะเป็นที่สมหมายของเราทุกคนๆ
ขอให้พี่น้องทั้งหลายได้ตั้งอกตั้งใจนะ ”

ความสุขอันแท้จริง
วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๖

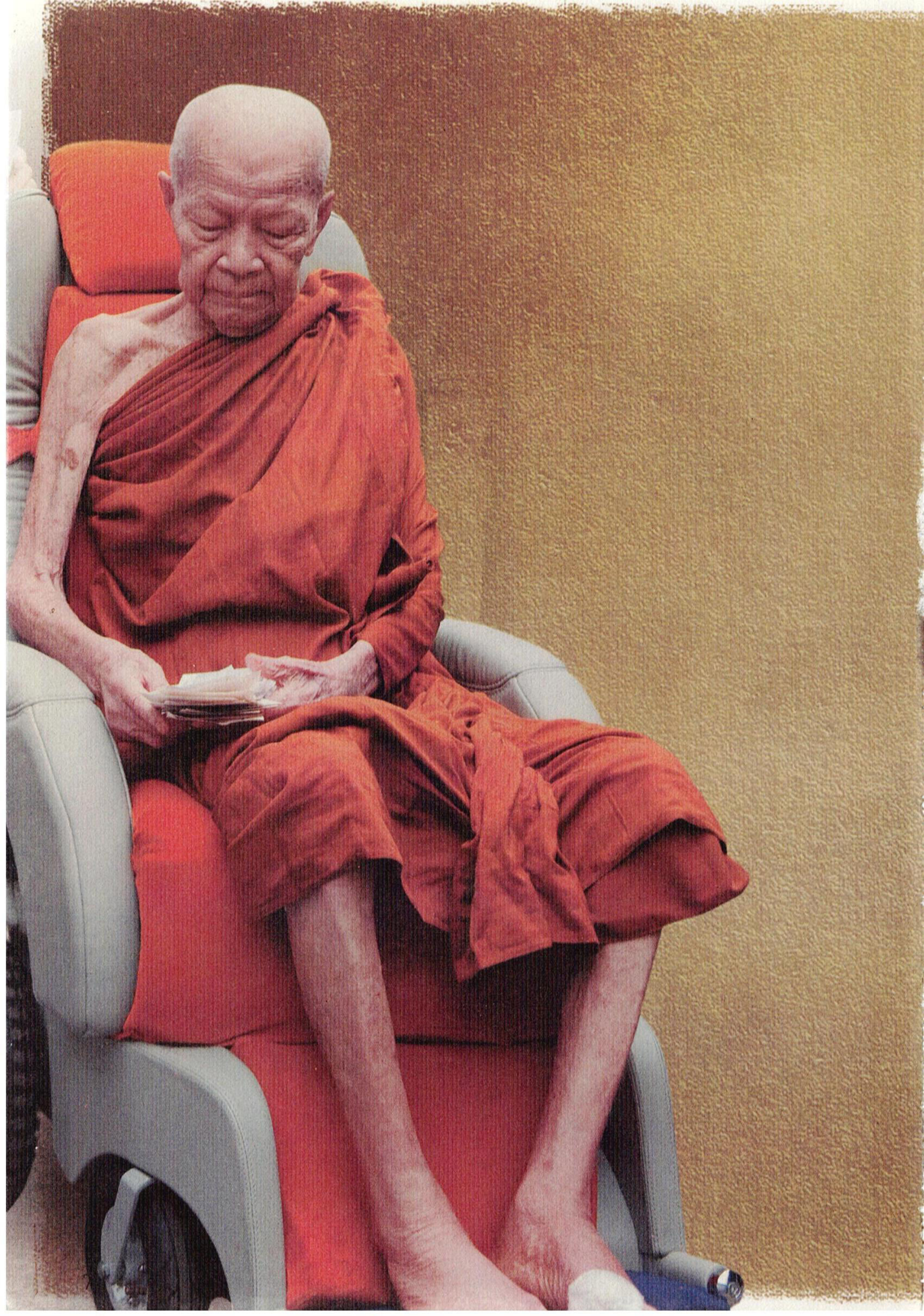
“ การสร้างบุญสร้างกุศลอย่าเบื่อหน่ายอิ่มพอ
ถ้าการสร้างบุญสร้างกุศลเบื่อหน่ายอิ่มพอนั้นแหละ
เรียกว่าจะเบนหน้าเข้าไปหากองทุกข์อีก
ใครมีความกระหยิ่มยิ้มย่องต่อการสร้างบุญสร้างกุศล
การทำบุญให้ทาน รักษาศีลเจริญภาวนา
ผู้นี้ผู้เข้าใกล้ชิดติดพันต่อบุญต่อกุศลต่อมรรคผลนิพพานโดยลำดับๆ
จนกระทั่งเข้าถึงนิพพานตามเสด็จพระพุทธเจ้าทัน
อย่างไม่สงสัยเลย ให้จำอันนี้ ”

ถ้ามีสติแล้วกิเลสจะยุบยอบ
วันที่ ๑๘ กรกฎาคม.

“ ธรรมพระพุทธเจ้าเป็นธรรมปัจจุบัน สดๆ ร้อนๆ
เรียกว่า อกาลิโก ทำบาปได้บาป ทำบุญได้บุญตลอดมา
ไม่ว่าจะทำในสถานที่ใด อิริยาบถใด ต้องเป็นบาปเป็นบุญ
ตามการกระทำของตน ให้เราถือจุดนี้ไว้ อย่าให้กิเลสมันหลอก
ว่าวันนั้นเดือนนั้น ปีนี้ล่วงไปๆ แล้วธรรมะจะหมดไปๆ กิเลสมันฝังหัวใจ
มากี่กัปกี่กัลป์ มันไม่เห็นย้อนไปพูดตัวของมันเลย เมื่อไรมันจะสิ้นจะสุดลงไป
ให้สัตว์โลกที่อยู่กับกิเลสด้วยความทุกข์ความทรมาน
ได้เบาบางจิตใจลงไปบ้างไม่เห็นมี
กิเลสมันยังไม่มีกาลสถานที่เวล่ำเวลา
มันบังคับจิตใจทรมานจิตใจของสัตว์โลกทั่วแดนโลกธาตุได้ด้วยกันทั้งนั้น
แต่ธรรมเป็นเครื่องแก้กิเลส ก็แก้มาตั้งกัปตั้งกัลป์ ให้ผ่านพ้นทุกข์ไปได้
เพราะกิเลสมุดมอดไปแล้ว ทำไมจะแก้ไม่ได้ ก็แก้ได้ด้วยกัน
ให้พากันตั้งอกตั้งใจปฏิบัติ ”

สมบัติใดสู้ศีลสู้ธรรมไม่ได้
วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๐

"การทำบุญให้ทานมีอานิสงส์มาก คนผู้มีการทำบุญให้ทาน
ไปที่ไหนไม่อดอยากขาดแคลน ไปที่ไหนไม่อด เบิกกว้างไปตลอดเวลา
เพื่อนฝูงก็มาก จิตใจของเราก็เบิกกว้างออกไป เกิดภพใดชาติใด
ไม่มีคำว่าอัดอั้นตันใจด้วยความขาดแคลนในสิ่งที่จะนำมาเสวย
นี่อำนาจแห่งทานนี่ละ เบิกๆ ออกไป
ไปอยู่ในภพใดชาติใด ก็มีแต่อำนาจของทาน
อำนาจของบุญกุศลที่เกิดขึ้นจากการให้ทานนี้ ให้เป็นเครื่องเสวย
เป็นที่อยู่ที่อาศัยสะดวกสบายไปตามๆ กันหมด"

"เวลานี้พวกเราทั้งหลายมีอะไรเป็นเครื่องเกาะเครื่องยึด
พิจารณาดูซิ โลกนี้กว้างขนาดไหน
โลกนี้มีกี่พันล้านมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันนี้
ตลอดถึงสัตว์ ดินฟ้าอากาศ ต้นไม้ ภูเขา มีมากขนาดไหน
เป็นสาระอะไรบ้างสำหรับหัวใจเราที่จะเกาะจะยึดพอเป็นฝั่งเป็นฝา
ให้หลุดรอดพ้นจากภัยคือความทุกข์ทั้งหลายไปได้ มองแล้วมันไม่มี
มันมีแต่ดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ
ตลอดต้นไม้ภูเขาดินฟ้าอากาศ มันเป็นเรื่องของเขาโดยสมบูรณ์
เขาไม่มีส่วนได้ส่วนเสียอะไรจากพวกสัตว์ทั้งหลายเรานี้เลย
ส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียจริงๆ ก็คือบาปคือบุญ การทำดีทำชั่ว
นี้แลเป็นตัวสำคัญมาก"

ปลงธรรมสังเวช เราจะตายด้วยกันทั้งนั้น
วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๔

“ ความแน่นอนคือตาย
ตายแล้วความแน่นอนของการเกิดอีก
ก็เป็นความแน่นอนเช่นเดียวกับการตายอีกนั่นเอง
คือตายนี้แล้วจิตมันไม่ตาย
ตายนี้แล้วจิตออกจากร่างที่หมดสภาพแล้วไปก่อใหม่ขึ้นมา
ก่อใหม่ก็ต้องอาศัยวิบากกรรม
ใครมีบุญมีบาปก็ต้องไปเกิดตามบุญตามบาปของตนที่มีมากน้อย
ใครมีบาปหนักบาปหนาคนนั้นก็ไปจมในนรก ”

“ ทำบาปเป็นบาป ทำบุญเป็นบุญเสมอกัน
ท่านแสดงว่า อกาลิโก อกาลิโก แปลว่ายังไง
ในธรรมคุณเราก็สวดไม่ใช่หรือ สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม
ยกขึ้นว่า อกาลิโก เป็นยังไง สนฺทิฏฺฐิโก
คือผู้ปฏิบัตินั้นแลจะเป็นผู้เห็นเองรู้เอง อกาลิโก
ธรรมมีอยู่ตลอดเวลาอยู่แล้ว เลือกกาลเลือกสถานที่ที่ไหน
แล้วกิเลสมันก็มีตลอดเวลา สร้างกิเลสให้เป็นกิเลสเมื่อไรมันก็เป็น
สร้างบาปสร้างกรรมเมื่อไร เป็นบาปเป็นกรรมเป็นทุกข์ขึ้นมาแก่เราเมื่อนั้น
เราสร้างบุญสร้างกุศลเป็นบุญเป็นกุศลแก่เราเมื่อนั้น
จึงมีผลเสมอกัน ”

ปลงธรรมสังเวช เราจะตายด้วยกันทั้งนั้น

วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๔

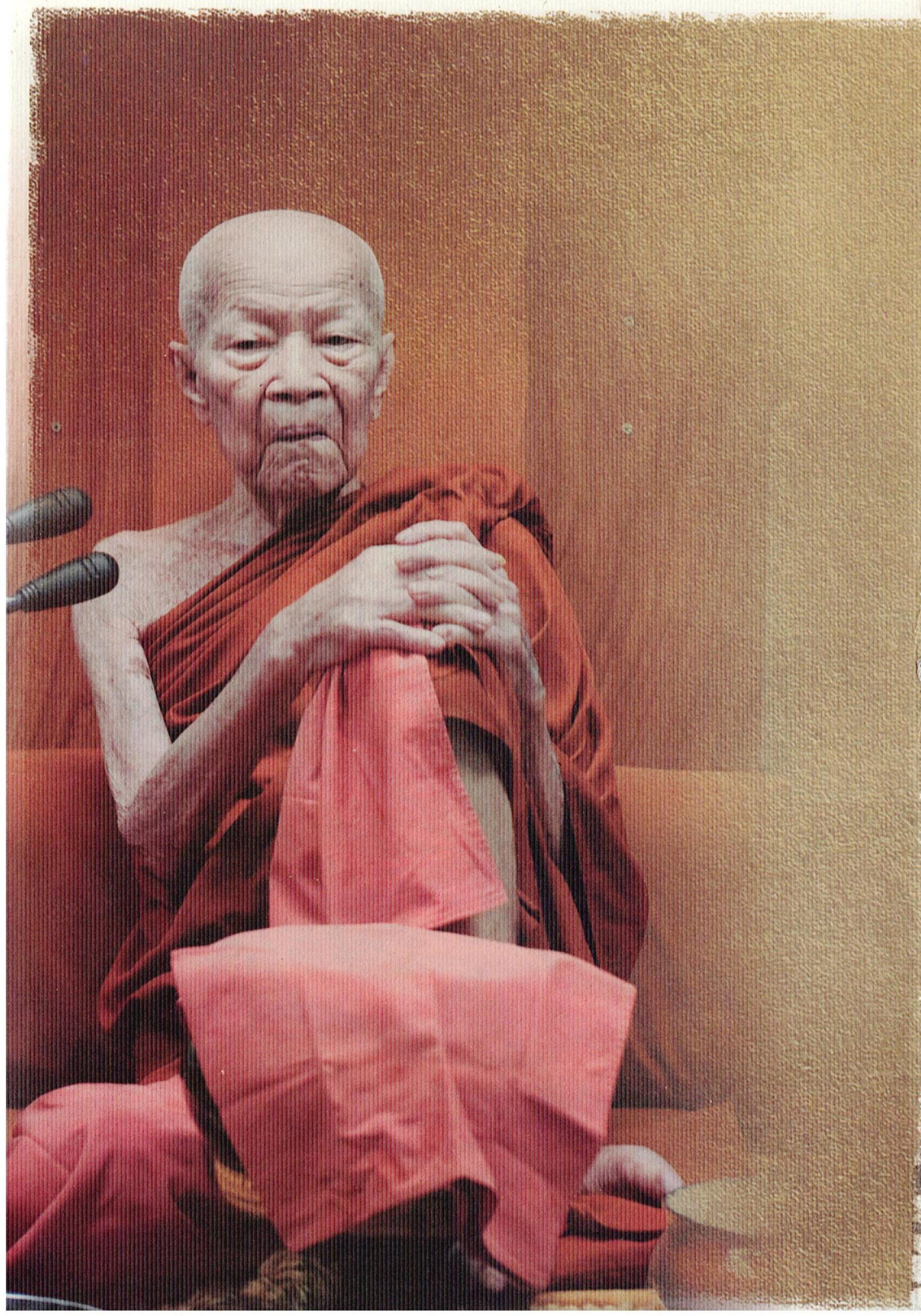
“ บุญกุศลเป็นสายทางที่จะหนุนเราขึ้นสู่สวรรค์นิพพาน
ที่เราสร้างนี่นะ จำได้ไม่ได้อย่าไปสนใจ
ขอให้ทำลงไปเถอะ บุญกับบาปนี้ไม่สนใจ
ติดอยู่กับใจๆ เป็นหลักธรรมชาติ
เมื่อเราสร้างลงไปแล้ว อันนี้ละหมุนเข้าๆ ถึงปึ๋งเลย
ถ้าทางชั่วก็ปึ๋งอีกเหมือนกัน ทำความชั่วไม่หยุดไม่ถอยจมได้ไม่สงสัย
ถ้าหนุนทางดีนี้ขึ้น เอาพ้นได้ไม่สงสัย
ให้พากันจดจำเอานะ ”

เรดาร์ธรรม
วันที่ ๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๘

“ อำนาจแห่งการเสียสละทำบุญให้ทาน
เราอย่าเข้าใจว่าให้ไปแล้วจะไปที่ไหน
วัตถุนี้เป็นเครื่องหนุนจิตใจของเราที่เต็มไปด้วยกุศล
ซึ่งเราได้บริจาคแล้วนี้ ให้หนุนเราขึ้นสวรรค์นิพพาน
พ้นทุกข์คือบุญกุศล อันนั้นไม่ได้ไป เขามาถวายอะไร
เช่น ศาลาปลูกไว้ก็อยู่อย่างนี้แหละ มันไม่ไปสวรรค์นิพพาน
ถึงเวลามันก็พังวัตถุสิ่งของทั้งหลายที่มาบริจาค
พวกนี้ไม่ไปสวรรค์นิพพานนะ ใจของเราต่างหาก
บุญกุศลเข้าไปหนุน บุญกุศลที่ไปบริจาคเป็นวัตถุไทยทานออกมานี้
สวนเข้ามาทันที จึงว่าเปิดกว้าง เข้าได้มากออกได้มาก
เปิดแคบ เข้าได้น้อยออกได้น้อย
ปิดปุ๊บไม่ให้มันออกมันเลยไม่เข้า ”

โลกได้ดูหัวใจเราบ้างหรือเปล่า
วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๕

“ บาปบุญ นรกสวรรค์
อย่าไปสงสัยให้เสียเวล่ำเวลาให้กิเลสหลอกนะ
สิ่งเหล่านี้พระพุทธเจ้าพระองค์ใดก็ตามตรัสรู้ขึ้นมาแล้ว
จะสอนเป็นแบบเดียวกัน เพราะรู้อย่างเดียวกันเห็นอย่างเดียวกัน
มีอยู่ตั้งกัปตั้งกัลป์เป็นแต่เพียงว่าเราตาบอดมันไม่เห็น
แล้วโดนเอาๆ นั่นเอง ผู้ท่านตาดีท่านเห็นเปิดทางให้
นั่นทางชั่ว นี้ทางดี ทางแดนนรกคือบาปคือกรรม
แดนสวรรค์นิพพานคือบุญกุศลคุณงามความดี
ให้ยึดไว้ให้ดี ”

เทวดาก็ไม่เคยค้านคำพูดเรา
วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๔๕ เวลา ๘:๐๐ น.

“ ทำคุณงามความดีมันอบอุ่นไม่ใช่เล่นๆ นะ
เป็นอยู่ในใจนี่ ใครไม่เห็นก็ตาม ก็เราเป็นคนทำเอง บุญก็อยู่กับเรา
ประกาศจ้าอยู่ในหัวใจเรานี่ ไปที่ไหนก็เย็นสบายๆ ”

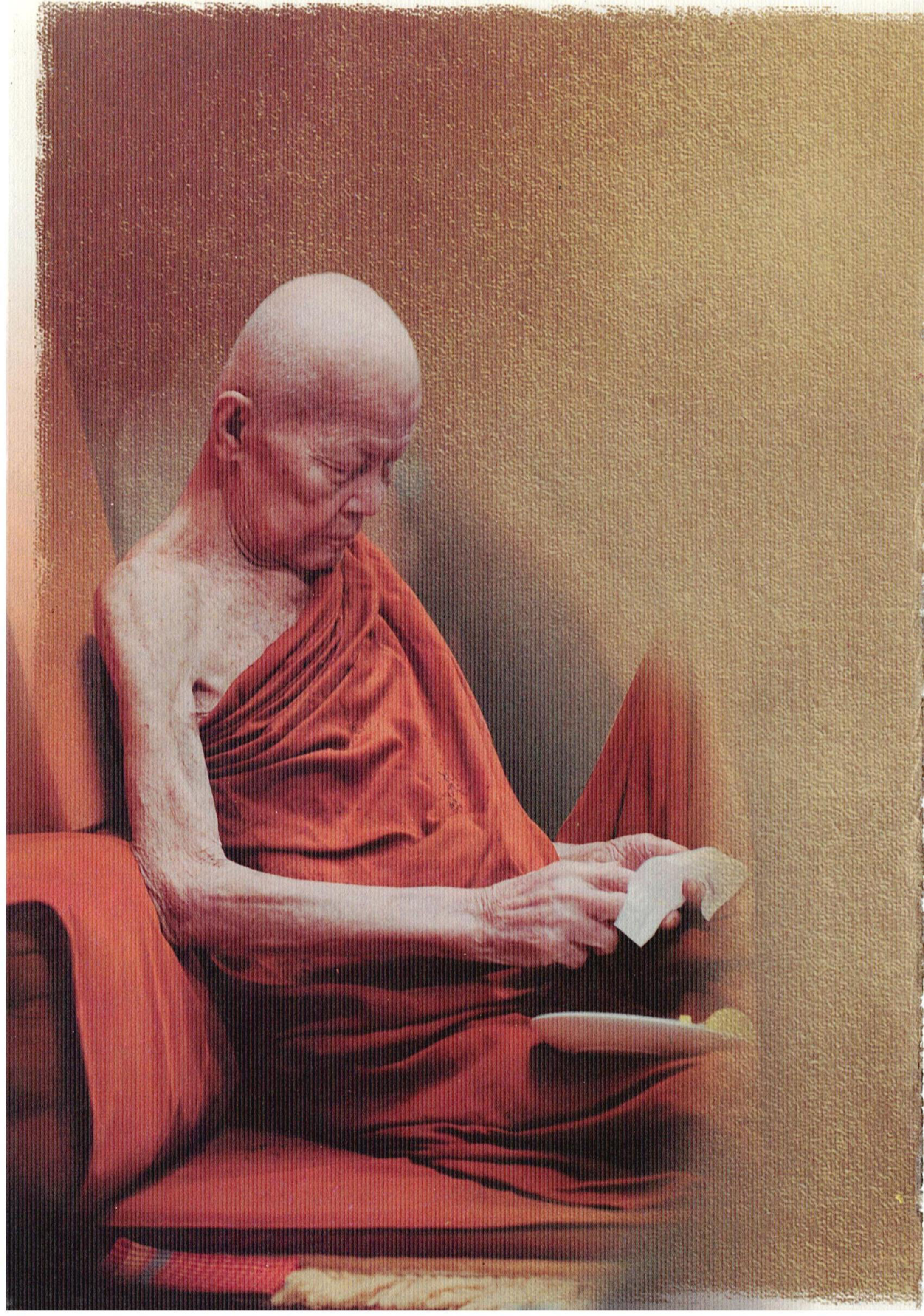
คุณงามความดีทำแล้วอบอุ่น
เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕ [เช้า]

“ วัตถุสิ่งของเงินทอง ใครก็ทราบว่าอาศัยชั่วกาลชั่วเวลา
แต่กิเลสมันไม่ได้บอกว่าอาศัยชั่วกาลชั่วเวลา
มันไม่พอใจ สิ่งที่ให้พอใจก็คือให้ได้เต็มใจ
เต็มใจเท่าไรมันก็ไม่เต็มอีกแหละ เพราะกิเลสไม่เคยมีความอิ่มพอ
มีแต่ความหิวโหยตลอดไป นี่ละเราประมวลออกมาแล้วว่า
วัตถุภายนอกนี้เราอาศัยในชีวิตของเราที่เป็นอยู่นี้เท่านั้น
หมดนี้แล้วก็หมด สิ่งของเงินทองอะไรจะไปสวรรค์นิพพาน
ตกนรกก็ไม่ไป เราเองต่างหากผู้โง่เขลาและผู้ฉลาดที่จะไปตกนรกได้
และไปสวรรค์นิพพานได้ หาบบาปหาบกรรมก็คือตัวเราเอง
บุญกุศลเทิดทูนจะไปสวรรค์
นิพพานก็คือตัวเราเอง ”

คุณงามความดีทำแล้วอบอุ่น
เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕ [เช้า]

“ ถ้าได้สร้างคุณงามความดีเอาไว้แล้ว
กลายมาเป็นธรรมหล่อเลี้ยงหัวใจ
หัวใจมีธรรมแล้วอยู่ที่ไหนสบายหมด ไม่มีคำว่าบกพร่อง
นี่ละ ธรรมสมบัติ หรือ บุญสมบัติ มีภายในจิตใจแล้วเอิบอิ่มคนเรา
ตายก็แน่ใจ ถึงเวลาจะเป็นจะตาย
พอคิดถึงเรื่องความล้ม ความตาย ความพลัดความพรากจากกัน
เมื่อระลึกถึงบุญกุศลที่ตนสร้างไว้แล้ว ภายในจิตใจนี้ จิตใจเอิบอิ่ม
ไม่ว้าเหว่ ไม่ขุ่นมัว ไม่ดีดไม่ดิ้นไปไหน
ตายไปด้วยความสงบเย็นใจ ”

“ การทำบุญให้ทาน การให้ทาน วัตถุนั้นเป็นของท่านผู้รับไป
แต่บุญกุศลที่เราให้ทานนี้ย้อนเข้ามาเป็นสมบัติของเรา
เรียกว่าบุญย้อนเข้ามาสู่ใจของเรา มาหนุนจิตใจของเรา ”

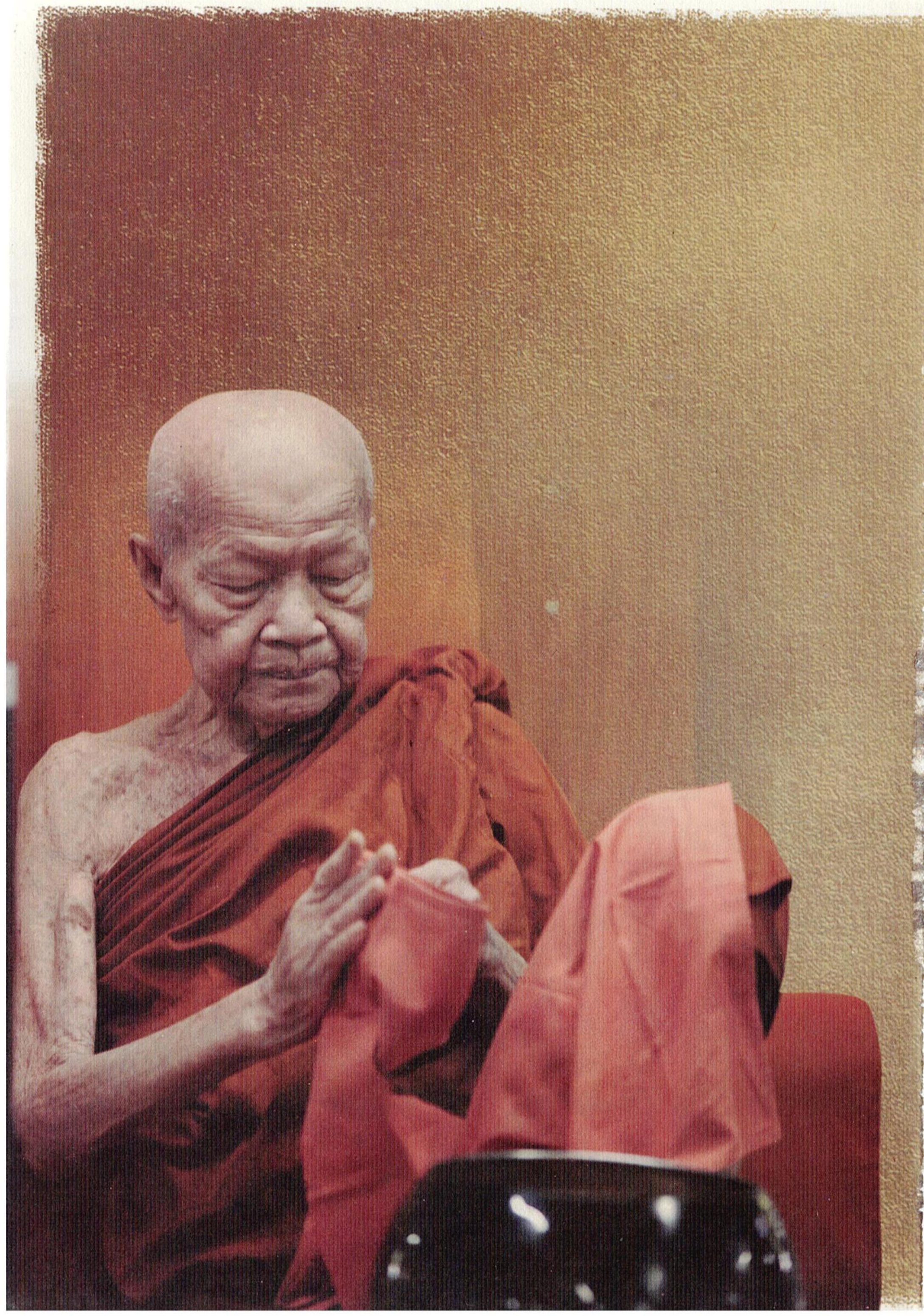
สร้างธรรมต้องได้ธรรม
วันที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕ [เย็น]

“ การสร้างบุญสร้างกุศลสำหรับพวกเราเองก็เหมือนกัน
สร้างทุกวันทุกคืน มีน้อยให้ตามน้อย มีมากให้ตามมาก
ตามกำลังของเรา เราอย่าไปคิดว่าให้เป็นเศรษฐีเสียก่อน
แล้วค่อยทำบุญ นี้ตายทิ้งเปล่าๆ ไม่มีใครเป็นเศรษฐีได้แหละ
ตายทิ้งเปล่าๆ ทั้งนั้น ถ้าเอาธรรมเข้าไปจับ
มีเท่าไรทำบุญให้ทานสงเคราะห์เรา การทำบุญนี้สงเคราะห์เรา
สงเคราะห์เราในภพชาติต่างๆ จะหนุนไปด้วยบุญด้วยกุศล
มีแต่ความสุขความเจริญ ให้อุตส่าห์พยายามนะ
ไม่เช่นนั้นจะตายทิ้งเปล่าๆ ไม่เกิดประโยชน์อะไร ”

สร้างธรรมต้องได้ธรรม

วันที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕ [เย็น]

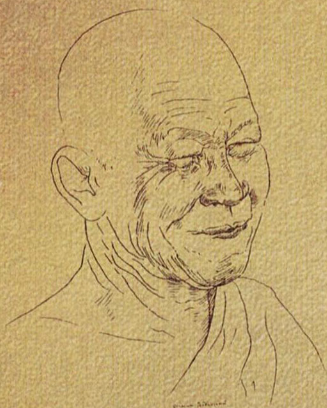

“ สร้างเถิดสร้างบุญ ไม่ไปไหน บุญเป็นของเราตลอดมา
สร้างบาป บาปก็เป็นภัยต่อเราตลอดมาแล้วก็ตลอดไปอีก
จึงขอให้พากันละเว้นในสิ่งไม่ดีทั้งหลาย มันจะเป็นภัยต่อตัวเราเอง
ให้สร้างแต่ความดีงามเพื่อผลประโยชน์แก่เราเอง
ตายแล้วไม่นิมนต์พระมากุสลา เราก็ผาสุกร่มเย็นภายในใจ
ธรรมภายในใจของเรา กุสลาให้เราพอแล้ว
นี่ละอำนาจแห่งบุญแห่งกุศล เมื่อสร้างเข้ามาเต็มใจแล้ว
ไม่ต้องไปถามใคร ไม่สงสัยอะไรเลย
ขอให้พี่น้องทั้งหลายยึดไว้เป็นหลักเป็นเกณฑ์ ”

สร้างธรรมต้องได้ธรรม

วันที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕ [เย็น]

คติธรรม
จากองค์พระหลวงตา
หมวดธรรม-กิเลส

" จิตใจที่มีศีลมีธรรมมันนุ่มนวลดี จิตใจที่มีแต่กิเลส ความโลภก็เป็นไฟ ความโกรธเป็นไฟ ราคะตัณหาเป็นไฟเผาหัวอกเรา หาความสุขไม่ได้ ใจที่มีธรรมแล้วระงับสิ่งเหล่านี้ให้สงบ เย็นสบาย จำเอานะ "

ใจที่มีธรรมระงับ
เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

" ธรรมนี้ก็เกิดจากใจ กิเลสเกิดจากใจ ทางไหนมีกำลังมากกว่า เราเชื่อทางไหน เช่น เชื่อทางกิเลสก็สร้างทุกข์ให้เราเอง ถ้าเราเชื่ออรรถเชื่อธรรม ทุกข์ยากลำบากเพราะการต่อต้านกิเลส จะสร้างความดีกิเลสมากีดขวาง เราต้านทานกับกิเลสนี้ ก็เรียกว่าเป็นทุกข์เพื่อความสุขของเรา เราสร้างความดี แล้วความดีนั้นก็เด่นขึ้นมาๆ นี่ละการสร้างตัวให้เป็นคนดี "

สร้างความดีแล้วจิตใจเบา
เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

" ให้พากันตื่นเนื้อตื่นตัว ปฏิบัติตัวให้ดี
ให้มีศาสนธรรม หรือว่ามีศาสนาติดตัวไปด้วยๆ
ไปที่ไหนอย่าปล่อยให้แต่กิเลสรุมไปๆ แล้วมีแต่ความเสียหาย
ให้มีธรรมแทรก ธรรมคือสติธรรม ปัญญาธรรมเป็นผู้เบิกทาง
ถ้าสติธรรมปัญญาธรรมติดแนบไปด้วยแล้ว
จะทราบความผิดถูกชั่วดีของตัวได้ดี
ถ้าไม่มีสติธรรมปัญญาธรรมเข้าแทรกแล้ว
มีแต่กิเลสรุมคือความอยาก ความอยาก ความทะเยอทะยาน
ความดีดความดิ้นไม่รู้จักวันจักคืนอะไรละ
กว่าจะรู้สึกตัวมันหมดเนื้อหมดตัวแล้ว นี่ให้กิเลสรุมล้อมเป็นอย่างนั้น
ถ้ามีธรรมแล้วไปที่ไหนมันก็รอบคอบๆ
ไปตลอดเวลาไม่มีความเสียหาย มีแต่ความเจริญรุ่งเรือง
ให้พากันจำทุกคนๆ นะ "

ก้าวเดินตามธรรม

เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ กิเลสเกิดขึ้นจากใจ ผลักดันจิตใจให้เดือดร้อนวุ่นวาย
โลกจะกว้างแสนกว้าง แคบแสนแคบประการใด
จะมารู้กันที่จิตใจที่ได้รับการผลักดันจากกิเลส ให้ดีดให้ดิ้นอยู่ตลอดเวลา
มาคับอยู่ที่จิตใจ ทุกข์อยู่ที่จิตใจ คับแคบก็คับแคบที่จิตใจ
ไม่ได้คับแคบตามดิน ฟ้า อากาศ ท้องฟ้า มหาสมุทรที่ไหนเลย
มันอยู่ที่นี่ ทีนี้ธรรมก็เหมือนกัน
สถานที่นั่นที่นี่ก็ไม่ใช่เป็นสถานที่สถิตอยู่แห่งธรรม
เป็นสถานที่เกิดแห่งธรรม แต่เกิดที่จิตใจของเราอันเดียวกัน
เช่นเดียวกับกิเลสเกิดนั้นแหละ ทุกข์เกิดก็เกิดที่ใจ เพราะกิเลสผลิตขึ้นมา
ความสุขก็เกิดที่ใจ เพราะเราบำเพ็ญความดีขึ้นมาภายในใจของเรา
จึงขอให้พากันระมัดระวังสำรวมจิตใจให้ดี ”

ขอให้ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน
วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖

“ กิเลสรบกวนอยู่ตลอดเวลา เลยหาความสุขไม่ได้
ตั้งแต่ตื่นเช้ายันค่ำ จนกระทั่งถึงเวลานอน
หาความสุขไม่ได้จากการดีดดิ้นของกิเลส
หาไปเท่าไรจนกระทั่งวันเกิดถึงวันตายก็เจอตั้งแต่สิ่งที่ผิดหวังๆ
และเต็มไปด้วยกองทุกข์ตลอดไป นี่คือกิเลสพาหา
มันหลอกมันลวงว่าอันนั้นดี อันนี้ดี อะไรๆ ก็ดีไปหมด
แล้วผลสุดท้ายก็มีแต่จิตไปหลงอารมณ์ของตัวเอง ว่าอันนั้นดี อันนี้ดี
สิ่งเหล่านั้นเขาไม่ได้ว่าเขาดี ไม่ดี
มันเกิดขึ้นจากการเสกสรรปั้นยอของใจ
แล้วก็หลงความเสกสรรของตัวเอง
สุดท้ายก็มารวมอยู่ที่ความทุกข์ความลำบากภายในใจ ”

ขอให้ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน
วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖

“ เรื่องกิเลสจะไม่คำนึงถึงเหตุถึงผล ผิดถูกดีชั่ว
มีแต่จะเอาให้ได้อย่างใจอย่างเดียว ได้อย่างใจอย่างเดียว
ผิดขนาดไหนก็ขอให้ได้ ไม่ได้คำนึงความผิดถูกชั่วดี
นี่ท่านเรียกว่ากิเลส เป็นภัยของธรรมคือความพอดี ”

ความสุขอันแท้จริง
วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๖

“ ธรรมไม่ใช่เป็นของครึของล้าสมัย ธรรมเป็นธรรม
กิเลสเป็นกิเลสเกิดอยู่ในหัวใจอันเดียวกัน
ใครหมุนไปตามกิเลสคนนั้นจะได้รับความเดือดร้อนเสียหายตลอดไป
ใครหมุนมาทางอรรถทางธรรมทางบุญทางกุศล
ผู้นั้นก็จะเป็นบุญเป็นกุศล
มีความสุขความเจริญตลอดไปเช่นเดียวกัน ”

ความสุขอันแท้จริง
วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๖

❝ ไม่ว่าสัตว์น้ำสัตว์บก บนฟ้าอากาศ ที่ใดทิศใดๆๆ
กิเลสเข้าควบคุมได้หมด
พากันเกิดตายกองกันอยู่นี้ได้ด้วยกันทั้งนั้น
สัตว์ทั้งหลายไม่ยกเว้นประเภทใดๆ ที่กิเลสจะเข้าทำลายไม่ได้
ยกเว้นเฉพาะพระพุทธเจ้า พระอรหันต์เท่านั้น
พระพุทธเจ้า พระอรหันต์นี้กิเลสเรียบหมดภายในจิตใจ
ไม่มีอะไรเข้าไปรบกวน ก็คือจิตของท่านผู้บริสุทธิ์โดยแท้เท่านั้น
นอกนั้นมีมากมีน้อยต้องยุแหย่ก่อกวนให้ได้รับความทุกข์
มากน้อย ตามกำลังของกิเลส
และกำลังแห่งการระมัดระวังรักษาของเรา ❞

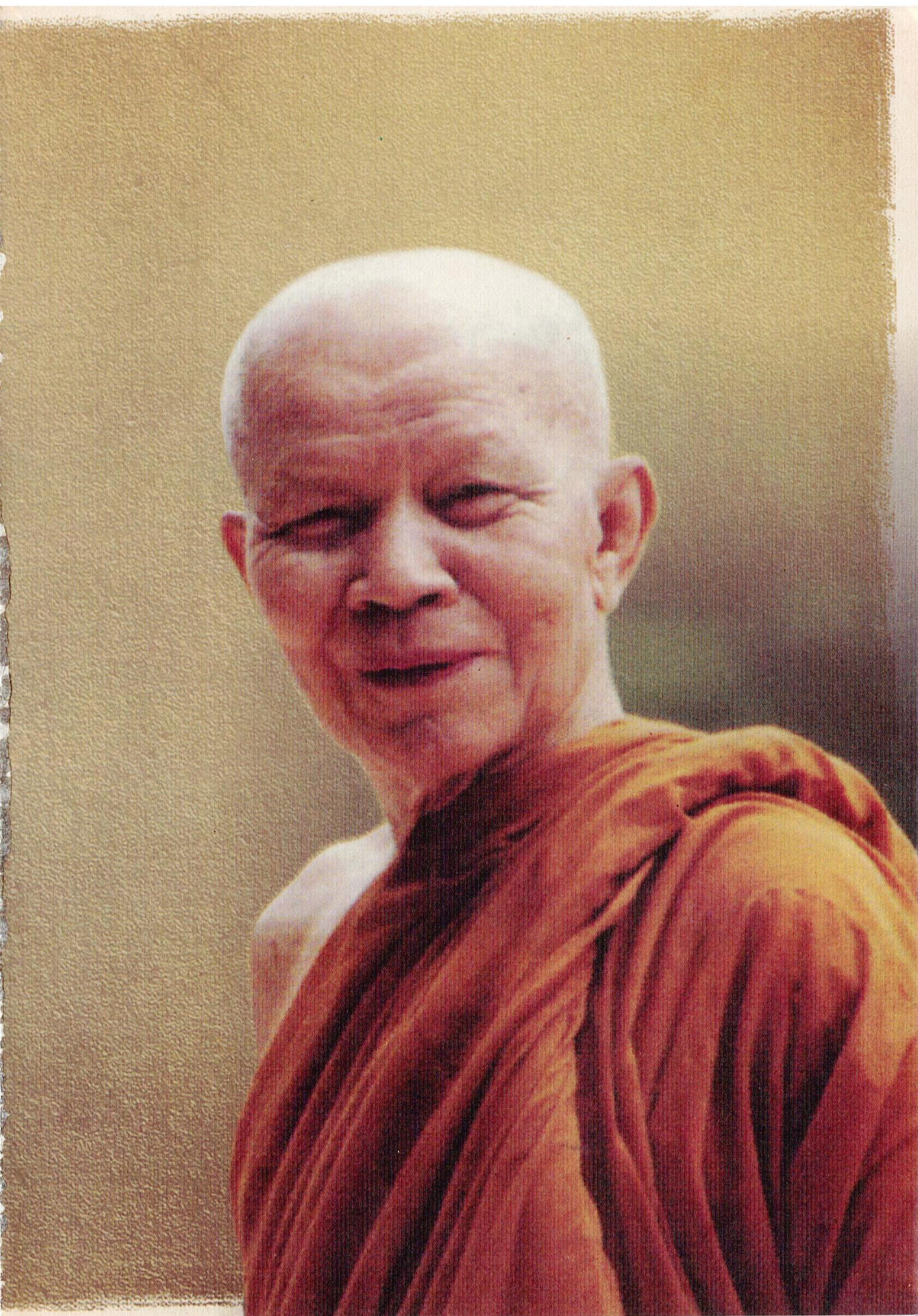
ถ้ามีสติแล้วกิเลสจะยุบยอบ
วันที่ ๑๘ กรกฎาคม

“ ให้พยายามพากันตื่นเนื้อตื่นตัว แก้ไขดัดแปลงตนเอง
เราจะดีได้ทุกคน ธรรมไม่ครึไม่ล้าสมัย สดๆ ร้อนๆ
ที่จะทำคนให้ดีจากการปฏิบัติของตัวเอง และกิเลสก็เหมือนกัน
ทำคนให้ชั่วจากการหลงตามมันด้วยกัน สดๆ ร้อนๆ
เหมือนกันไม่มีอะไรยิ่งหย่อนกว่ากัน
ระหว่างกิเลสกับธรรมว่าอันไหนครึอันไหนล้าสมัย ไม่มี ”

การฝึกฝนอบรมจิตใจดีนะ
วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๕

“ ธรรมท่านบอกว่าท่านไม่บังคับใคร
แต่ใครอยากดีต้องนำมาบังคับตนเอง
ใครอยากดีก็เอาธรรมนั้นมาบังคับตัวเอง ”

การฝึกฝนอบรมจิตใจดีนะ
วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๕

“ เราอย่าถือว่าความยุ่งยากวุ่นวายในการที่จะสร้างความดีนี้
ว่าเป็นภัยต่อเรา คือเป็นคุณของเราที่จะหนุนเราออกโดยถ่ายเดียว
ความยุ่งยากความฝ่าฝืนประเภทนี้
คือความฝ่าฝืนที่จะนำเราให้หลุดพ้นไปโดยลำดับ
ความยุ่งยากปากหมองวิ่งตามกิเลสด้วยความพออกพอใจขนาดไหน
นี้ยิ่งไหลลงๆ สัตว์โลกไม่รู้ เพราะฉะนั้นถึงได้ไหลกันลงๆ
พอจะสร้างความดีปั๊บอุปสรรคมาแล้ว
คือกิเลสอยู่ในใจด้วยกัน พอจิตคิดขึ้นทางความดี
กิเลสซึ่งเป็นฝ่ายคัดค้านต้านทานเป็นฝ่ายข้าศึกมันสกัด
ให้เกิดความคิดอันหนึ่งกีดขวางเข้ามา
จะทำความดีอย่างนั้นอุปสรรคสร้างเข้ามาขัดข้องตรงนี้ตรงนั้น
ให้เป็นความไม่สะดวกสบายอยู่เรื่อยๆ
เรื่องของกิเลสสร้างอุปสรรคให้แก่ศีลธรรมของเราซึ่งอยู่ในใจอันเดียวกัน
ที่จะให้ก้าวออกเดินไม่ได้ ให้จำเอาไว้ทุกคน ”

ฝืนเพื่อความดี

วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๕

“ความคิดความอ่านความปรุงความแต่ง
ความอยากความทะเยอทะยานเต็มอยู่ในหัวใจเรา
นี่คือกิเลส อารมณ์อันนี้คืออารมณ์ของกิเลส
มันผลักมันดันอยากให้รู้ให้เห็น
อยากคิดอยากอ่านอยากไตร่อยากตรอง
อยากทุกอย่างมีแต่เรื่องของกิเลสเต็มหัวใจ
ถ้าเราไปตามมันก็ยิ่งอยากเพิ่มเรื่อย
ที่จะให้ความอยากอิ่มเหมือนเรารับประทานข้าวไม่มีทาง
ยิ่งตามเท่าไรยิ่งหิวยิ่งโหยมากเข้า
นี่คือเรื่องของกิเลส อารมณ์ของมันคืออยาก
อยากอย่างนั้นอยากอย่างนี้ พอเราตามมันไปแล้วก็เรียกว่าดีดว่าดิ้น
ผลก็เป็นทุกข์ ทีแรกก็ว่าสมหวังๆ ถ้าว่าสมหวังบ้างก็เพียงเล็กน้อย
ผิดหวังนะซี มีแต่ผิดหวังๆ อยู่ด้วยกองทุกข์ ”

ธรรมะก็อยู่ที่ใจ
วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๔๕

“ ธรรมพระพุทธเจ้าคงเส้นคงวาหนาแน่นเป็น อกาลิโก
ไม่มีต้นมีปลาย ขอแต่ใครหมุนตัวไปทางไหน
กิเลสกับธรรมอยู่ที่หัวใจอันเดียวกัน
เราหมุนไปทางกิเลสกระซิบกระซาบลากถูเราไปนี้
เราก็ไปทางกิเลสเพื่อกองทุกข์ๆ ตลอดไป
ถ้าเราแย็บมาทางด้านธรรมะท่านเตือน
เราหมุนไปทางด้านธรรมะเรื่องศีลเรื่องทาน
การสร้างคุณงามความดีทั้งหลาย
เรียกว่าแง่ของธรรมแล้วก็ออกทางนี้ ออกทางนี้ก็ดึงขึ้นๆ
กิเลสดึงลงจากหัวใจเดียวกัน อยู่ด้วยกันนะ
กิเลสก็อยู่ที่ใจ ”

ฝืนเพื่อความดี
วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๕

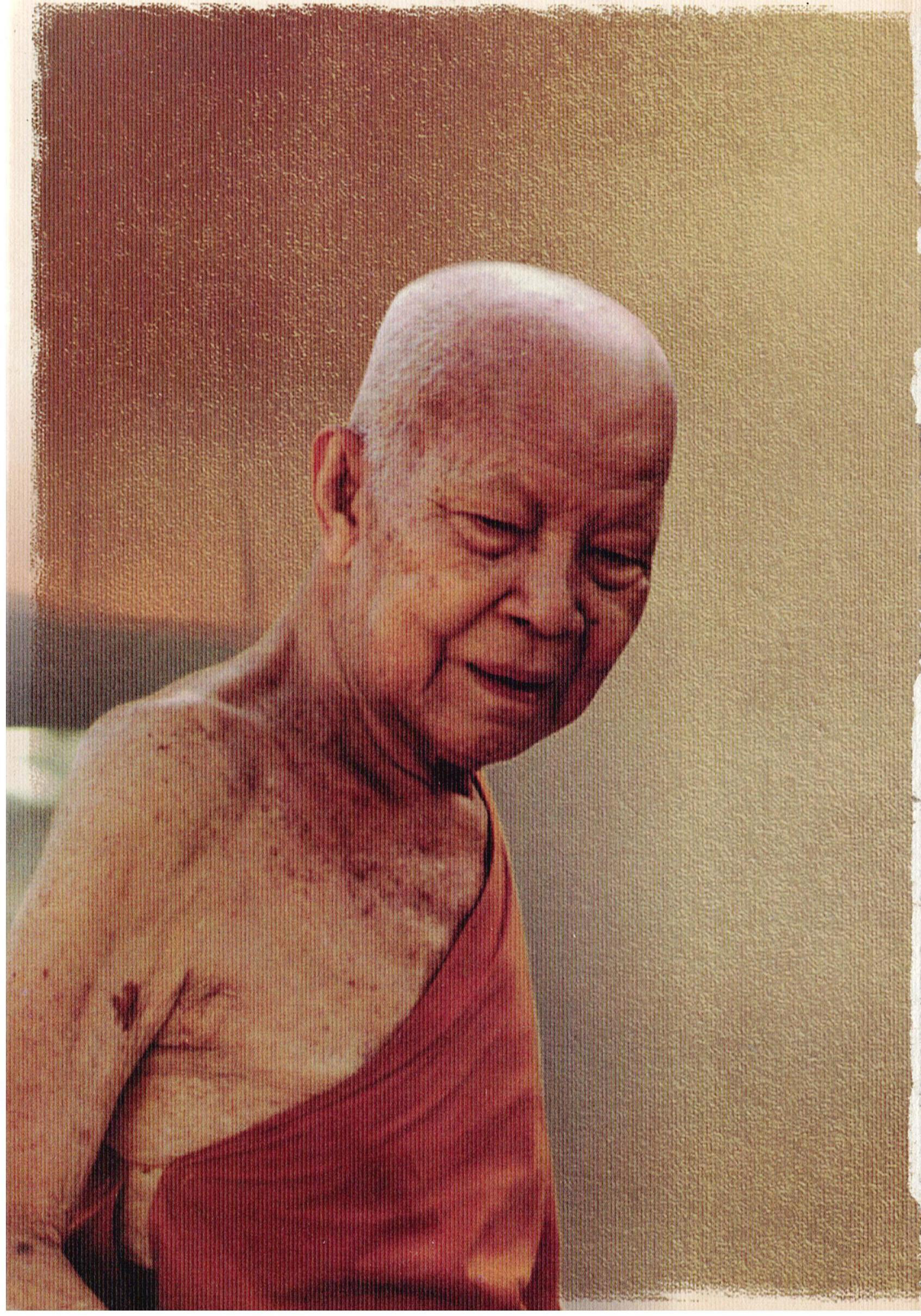
“ การประกอบคุณงามความดีไม่ไปไหน
ที่ว่าเราทำความดีทำยากๆ
คือกิเลสมันกีดมันขวางนะ ความดีไม่ได้ยากกับใครแหละ
กิเลสต่างหากมันยาก มันกีดมันขวางไม่ให้ทำความดี
ให้พากันทราบไว้นะ
ถ้าเราจะทำความดีงามอะไรอย่างนี้มันจะกีดจะขวางขึ้นมาทันที
นั่นคือกิเลสมากีดขวางแล้ว ”

ขวางแล้ว
วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

“ เรื่องธรรมใครจะคาดไม่ได้เลย เรื่องธรรมเรื่องกรรมคาดไม่ได้
เป็นขึ้นในหัวใจเจ้าของขึ้นแล้วรู้เองๆ ทุกอย่างนั่นแหละ
เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงสอนให้ปฏิบัติ แล้วจะเป็น สนฺทิฏฺฐิโก
จะรู้ขึ้นมาจากการปฏิบัติของตัวเอง หายสงสัยๆ ไม่ต้องถามใครๆ
นั่นจึงเรียกว่าธรรมแท้ ผู้รู้ผู้เห็นธรรมใดธรรมนั้นก็เป็นสมบัติของผู้นั้นๆ
นั่นละสมบัติของตัวเอง เรียกว่าอัตสมบัติ
เป็นสมบัติของผู้ปฏิบัติเอง ”

อย่าคืนเงาไม่ใช่ตัวจริง
วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

“ ให้ดูหัวใจเจ้าของบ้างชิ มันเคลื่อนอะไรๆ ไป
ตื่นนอนขึ้นมามันเคลื่อนเรื่องอะไรบ้าง พิจารณาให้ดี
ร้อยทั้งร้อยมันจะออกทางผิดทางพลาด เพราะกิเลสไม่เคยถูก
มีแต่ผิด ออกนิดก็ผิดนิด ออกมากผิดมาก ออกน้อยผิดน้อย
ผิดไปโดยลำดับคือกิเลส เรื่องธรรมมีแต่ถูกล้วนๆ
ออกนิดออกหน่อยออกเท่าไรถูกโดยลำดับ
เพราะฉะนั้นจึงต้องให้ระวัง สังเกตดูตัวเอง
เพื่อจะแก้จะปัดมันออกด้วยการรักษาตัวเอง
ต้องมีการระมัดระวังรักษาปัดเป่ากันออกชิอะไรไม่ดี
แล้วก็จะเห็นความสุข ไม่ต้องไปหาที่ไหน ”

ของขลังเต็มหัวใจไม่ดู
วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๕

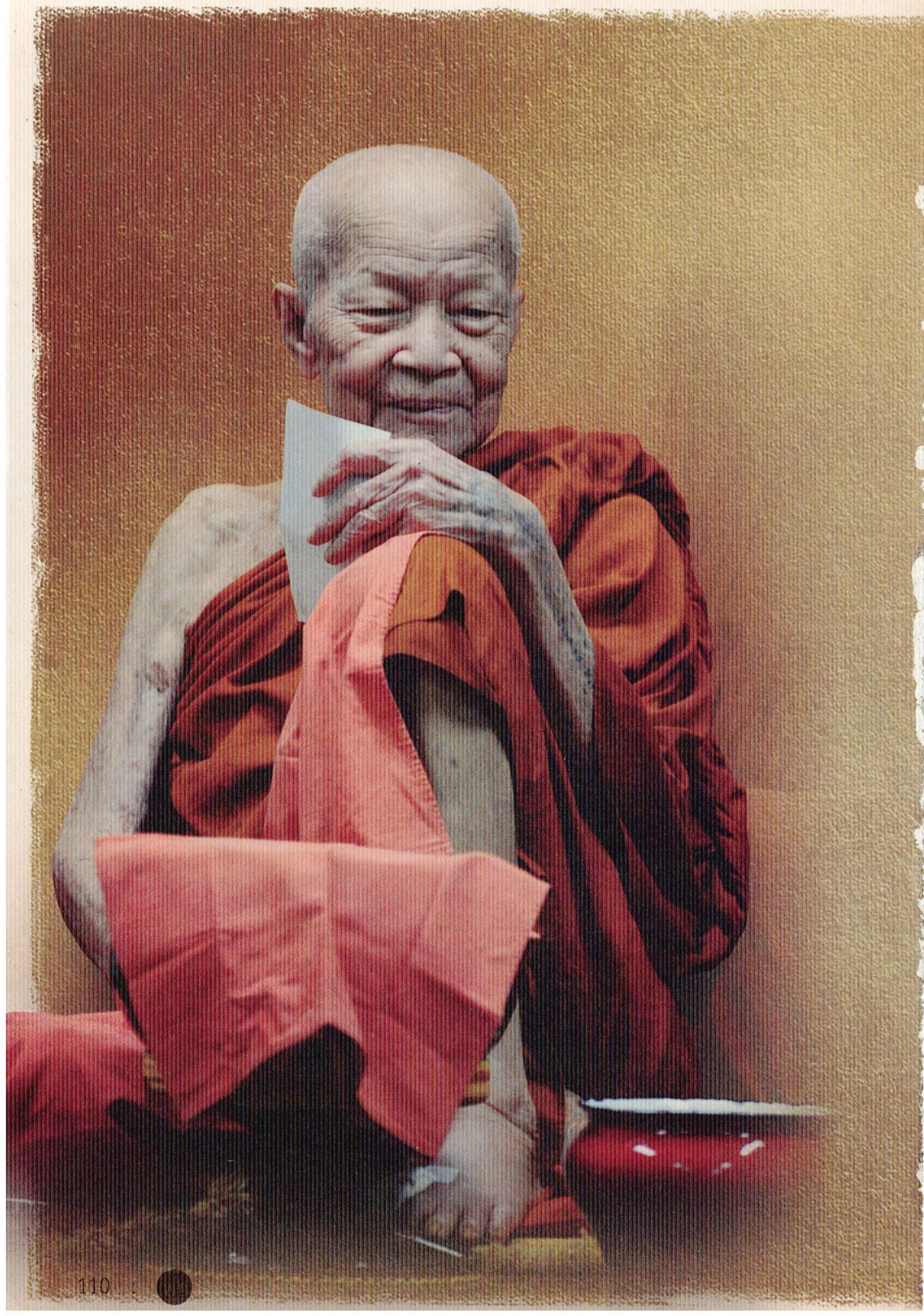
“ เกิดมาใครก็หาแต่ความสุขๆ ทั่วโลกดินแดน
เวลาไปถามความสุขจริงๆ มีแต่ความเดือดร้อนวุ่นวายเต็มหัวใจ
ระบายออกมานี้จนฟังกันไม่ได้ เป็นอย่างนั้นละเรื่องกิเลส
ถ้าเรื่องอรรถเรื่องธรรมไปที่ไหนอยู่ที่ไหน
พูดกันนี้เป็นชิ้นเป็นอันเป็นเนื้อเป็นหนัง ฟังแล้วซึ้งใจๆ
ผู้มีธรรมในใจเป็นอย่างนั้น ”

ที่อยู่ของความอัศจรรย์
วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๐

“ ให้พากันอบรมจิตใจบ้าง
เวลานี้กิเลสตัณหามันฉุดมันลากจนไม่รู้เนื้อรู้ตัว
ไม่รู้บาปรู้บุญ ไม่รู้นรกสวรรค์ ไม่รู้เป็นรู้ตาย
เกิดมาก็เกิดมากับโลกเขา เขาดิ้นเราก็ดิ้น เขาดีดเราก็ดีด
เลยไม่ทราบว่าดิ้นไปหาอะไร
ดีดไปหาอะไร มีตั้งแต่ความทุกข์ทั้งเขาทั้งเราเต็มเนื้อ
เต็มตัว หาความสุขไม่ได้ เพราะฉะนั้นจงให้ยึดธรรมภายในใจ
เมื่อได้ยึดธรรมภายในจิตใจดีๆ แล้ว
เราจะมีความสงบร่มเย็นๆ ไปโดยลำดับ
พี่น้องทั้งหลายขอให้พากันตั้งอกตั้งใจ ”

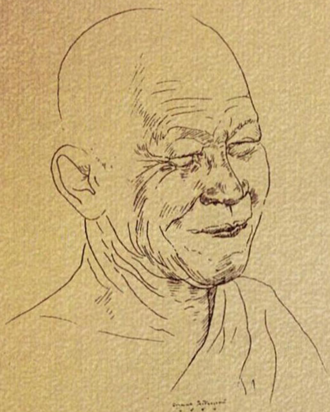
ที่อยู่ของความอัศจรรย์
วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๐

“ กิเลสกับธรรมอยู่ในหัวใจดวงเดียวกัน
ได้ไม่พอคือกิเลส
ได้มาเท่าไรพอ มีความอบอุ่นเย็นใจสบายใจนั้นคือธรรม
การปฏิบัติธรรมมันไม่ไปหาละนะ
ผู้ปฏิบัติธรรมหนักในธรรมมากเท่าไรๆ
เรื่องภายนอกที่เคยเป็นฟืนเป็นไฟมาแต่ก่อน
ที่ตนถือว่าเป็นแก้วเป็นแหวนเป็นเทวบุตรเทวดา
มันก็เห็นไปตามความจริงคือฟืนคือไฟ
มันไม่ได้เห็นว่าเป็นของเลิศเลออะไรยิ่งกว่าธรรม
การปฏิบัติธรรมได้มากเท่าไรยิ่งเย็น ยิ่งสงบเย็นไป ”

จิตดวงนี้เป็นจิตธรรมธาตุ
วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๐

คติธรรม
จากองค์พระหลวงตา
หมวดสติ-ภาวนา

“ เดี๋ยวนี้พุทธศาสนาแทบจะไม่มีในหัวใจของชาวพุทธเราแล้ว
ตื่นขึ้นมามีแต่ความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมอยากนั้นอยากนี้ๆ
เห็นอะไรอยากหมด ไม่มีความอิ่มพอคือความอยาก
กินข้าวอิ่มแล้วก็ไม่อิ่ม อารมณ์ของจิตไม่อิ่ม
คิดอยู่ตลอด คิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ๆ ยุ่งไปหมดไม่ดี
ถ้าจิตสงบแล้วมันไม่คิดนะ อยู่ที่ไหนสบาย
สุดท้ายความคิดปรุงเป็นเรื่องกวนใจ
คือใจที่มีความสงบมากๆ แล้วคิดปรุงขึ้นมาอย่างนี้มันกวนใจนะ
ไม่สบาย จิตที่สงบคือจิตไม่คิดไม่ปรุง
แน่วอยู่นั้น จิตสงบดี ท่านจึงสอนให้ภาวนา ”

ความหมายอยู่กับความสงบของใจ
เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๑

“ ภาวนานี่สำคัญมากนะ จิตใจของเราว้าวุ่นขุ่นมัวนี้
เพราะไม่ได้มีการอบรม มีแต่กิเลสฉุดลากไปๆ
ตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งหลับ
บางรายนอนไม่หลับเพราะกิเลสสร้างความวุ่นวายกังวลให้เรามาก
ทีนี้เวลาเราเข้าภาวนาดับหมดความคิดทั้งหลายไม่เสียดาย
เราเคยคิดมามากแล้ว บัดนี้จะคิดกับพุทโธ ธัมโม สังโฆ
ซึ่งเป็นอารมณ์สงบเย็น ”

พากันภาวนานะ

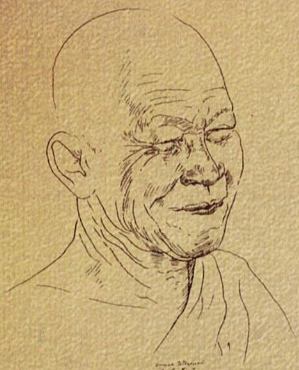
เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๕

“ การเดินจงกรม การนั่งสมาธิภาวนา
ความเพียรทุกประเภทสติต้องเป็นพื้นฐาน
ถ้าไม่มีสติเป็นพื้นฐานไม่เรียกว่าความเพียรนะ เข้าไปละเอียดเท่าไร
ยิ่งเห็นคุณค่าของสติมากเท่านั้นๆ ปัญญาก็เกิดตามกันไป
จากนั้นก็กลมกลืนเป็นอันเดียวกัน

จิตไม่มีความสงบได้เพราะสติไม่ดี สติควบคุมเข้าเรื่อยๆ
จิตจะมีความสงบร่มเย็นขึ้นเรื่อยๆ นั่น บอกมาจากฐานเดิมคือสติแล้ว
จากนั้นพอที่จะใช้ปัญญา ปัญญาก็ออก สติก็ติดตาม นั่นเรียกว่าปัญญา
เรียกว่าความเพียร พากันจำเอาบ้างนะ ”

จิตไม่สงบเพราะสติไม่ดี

เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๕

“ ให้พากันสนใจภาวนานะ ไม่สนใจไม่ได้
เรื่องภาวนาเป็นเรื่องสำคัญมากทีเดียว ในวงพุทธศาสนา
คือการภาวนาเป็นรากแก้วอยู่ในนั้นหมด
คนไม่เคยภาวนาไม่รู้ของดี เป็นอย่างนั้นนะ
คนไม่เคยภาวนามันไม่รู้ของดี ของดีเกิดจากภาวนา
การภาวนาคือปัดกิเลสออกจากใจ ปัดไปทุกวี่ทุกวัน
ทุกเวล่ำเวลา สุดท้ายก็ผ่องใสขึ้นมาๆ
ก้าวเข้าถึงขั้นบริสุทธิ์เต็มเหนี่ยว พระพุทธเจ้าเป็นผู้สิ้นกิเลส
สอนอะไรจะผิดไปไม่มีผิด พวกที่ผิดตลอดเวลาอกาลิโก
คือพวกเราผิดตลอด ท่านถูก สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม
พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว
ไม่มีที่ต้องติ ท่านเดินตามนั้นนะ ”

ไม่สนใจไม่ได้เรื่องภาวนา
เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

“ สอนโลกเวลานี้เราก็สอนอย่างนี้
อยากให้โลกได้เข้าใจเรื่องพุทธศาสนาอย่างแท้จริง
ถ้าลงได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับภาวนา ใช่แหละ
สมชื่อสมนามว่าเป็นชาวพุทธโดยแท้ มีภาวนาเป็นรากฐาน
นี้คือรากแก้วหรือคือแก่นของพุทธศาสนาอยู่ที่นี่
เมื่อได้อบรมทางจิตใจนี้แล้ว
ทุกสิ่งทุกอย่างมันก็ขยายออกจากการภาวนาให้รู้เนื้อรู้ตัว
รู้ความผิดถูกชั่วดีรู้บาปรู้บุญเกี่ยวกับเรื่องอดีตอนาคต
ความเกิดความตายของเจ้าของ ภพนั้นภพนี้ ภพข้างหน้าข้างหลัง
มันจะประมวลเข้ามาสู่จิตดวงเดียวนี้ ”

พุทธศาสนาเลิศเลอที่จุดภาวนา
วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕

“ จิตตภาวนานี้หนึ่ง นี้เป็นจุดสำคัญนะ
อันนี้อย่าปล่อยวางๆ เป็นทางเดินของเราเรื่อยๆ ละ
นี่เรียกว่าตามเสด็จพระพุทธเจ้า
ทุกๆ พระองค์ได้ถูกต้องไม่ผิด ”

ทำอะไรให้มีคำสัตย์คำจริง
วันที่ ๔ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ ถึงไม่ได้รู้ได้เห็นก็ตาม การภาวนาก็มีอานิสงส์มาก
ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยนะ การภาวนามีอานิสงส์มากด้วย
และเป็นสิ่งที่จะทำจิตของเราให้สงบผ่องใส
ให้เห็นธรรมอันแปลกประหลาด
และประเสริฐเลิศเลอขึ้นที่ภาวนานั้นด้วยนะ ไม่ใช่ขึ้นจากที่ไหน
สุดท้ายจะขึ้นจากภาวนาทั้งนั้น ”

มรรค ผล นิพพานอยู่กับหัวใจเรา
เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕ (ค่ำ)

“ เฉพาะอย่างยิ่งหลักใจขอให้มี พุทโธ ธัมโม สังโฆ
การภาวนาขอให้มีในใจจะเจอวันหนึ่ง
ที่เป็นของแปลกประหลาดอัศจรรย์ภายในจิตใจของเรา
เพราะธรรมแท้ๆ อยู่ที่ใจนะ ไม่อยู่ที่ไหน ท่านสอนให้ภาวนา
นั่นละแก่นของธรรมอยู่ที่นั่น ”

มรรค ผล นิพพานอยู่กับหัวใจเรา
เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕ (ค่ำ)

“ จิตตภาวนา คือการภาวนา
ได้แก่ การอบรมจิตที่มันดีดมันดิ้นด้วยอำนาจกิเลสผลักไสอยู่ตลอดเวลา
ให้เข้าสู่ความสงบ จิตที่มีความสงบย่อมเป็นจิตที่สงบเย็นใจ
สบาย เบาไปหมด ร่างกายทุกอย่างเบาไปตามๆ กันกับจิตที่เบา
เพราะปราศจากอารมณ์รบกวน
นี่แหละผลแห่งการบำเพ็ญ ”

ขอให้ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน
เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ ควรอบรมจิตใจให้มีความสุขสงบภายในใจ ประจักษ์ตัวเอง
นี่หาความสุข เราจะเห็นประจักษ์ในเวลาบำเพ็ญภาวนา
เราจะไม่ไปถามใครเลย ขอให้ดำเนินตามแบบแผนของพระพุทธเจ้า
ที่ทรงแสดงไว้แล้ว โดยถูกต้องแล้วนี้ก็พอแล้ว ให้ลองทำดูซิ
โทษแห่งความวุ่นวายส่ายแส่ของใจ เราได้รับมามากน้อยเพียงไร
คุณค่าแห่งความสงบเย็นใจ เพราะการอบรมตนเองนี้ จะมีคุณค่าขนาดไหน
ขอให้พากันทำดู ธรรมเป็นศูนย์กลาง การบำเพ็ญก็บำเพ็ญเพื่อเรา
เมื่อถูกธรรมแล้ว
จะมีสิทธิ์ได้รับความสุขความสงบเย็นใจทั่วหน้ากันนั้นแล ”

ขอให้ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน
เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“วิธีการทำใจให้สงบ ท่านผู้ไม่เคยภาวนา
ขอให้นำคำบริกรรมคำใดก็ได้ เช่น พุทโธ หรือธัมโม หรือสังโฆ
เข้ามาบริกรรมอยู่ที่จิต แล้วมีสติเป็นเครื่องควบคุมรักษาจิต
ไม่ให้เผลอไปที่ไหน ให้มีแต่คำบริกรรมภาวนาติดแนบอยู่กับจิตนี้เท่านั้น
ไม่ปล่อยวาง ไม่เผลอไปไหน ทุกข์ยากลำบากก็ไม่สนใจ
มีแต่จะจดจ่อดูจิตกับคำบริกรรมด้วยสติโดยถ่ายเดียวเท่านั้น
จิตใจเมื่อได้รับการอารักขาด้วยสติแล้วจะค่อยสงบตัวลงๆ
กิเลสความยุ่งเหยิงวุ่นวายไม่เข้ามารบกวน
ตอนนั้นแหละ ตอนที่เราจะได้เห็นความสงบเย็นใจ

ความสุขที่เราเสาะแสวงหามานี้นานเท่าไร
จะมาเจอที่การภาวนาของเรา เป็นความสุขที่ละเอียดลออ
สุขุมคัมภีรภาพ เป็นความสุขที่แปลกประหลาด
และอัศจรรย์ประจักษ์ในใจของเรา ขณะภาวนานั้นแหละ
นี่คือความสุขที่เราไม่ลืมง่ายๆ ”

ขอให้ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน
เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ชาวพุทธเราไม่ค่อยมีทางด้านจิตตภาวนา
ซึ่งเป็นแก่นของพระพุทธศาสนาเลย
ถ้าได้อบรมจิตใจด้วยจิตตภาวนาอยู่โดยสม่ำเสมอ
เช่นเดียวกับงานในบ้านนอกบ้านของเราแล้ว
งานนอกบ้านในบ้านก็ได้ผลงานจิตตภาวนา
ซึ่งเป็นงานเสาะแสวงหาธรรมเข้าสู่ใจ ก็ได้ผลไปตามๆ กัน
สุดท้ายเราก็อยู่เป็นสุข
ทั้งอยู่ในโลกนี้โดยอาศัยสิ่งวัตถุภายนอกเช่น สมบัติเงินทองข้าวของ
เราก็ได้อาศัยเป็นวันๆ ไป สมบัติภายในคือเรื่องความสงบของใจ
สมาธิธรรม ปัญญาธรรม ก็ได้เป็นผลเรื่อยๆ กันไป
เราก็ไม่ว้าเหว่ อยู่ในโลกก็อยู่ไป
รู้เหตุรู้ผลไปตามกาลของมัน ล่วงหน้าไว้หมด ก็ไม่เดือดร้อน
เวลาตายก็ตายไปอย่างเป็นสุข อย่างผู้มีธรรมในใจ”

ใจที่ดื่มธรรมแล้วย่อมปล่อยวาง
เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ภาวนาทำความสงบอารมณ์
ก็คือใจดีดดิ้น ให้เข้าสู่ความสงบด้วยบทธรรม
เช่นเราจะภาวนาพุทโธหรือธัมโมหรือสังโฆก็ได้
ให้จิตผูกพันกันกับคำบริกรรม
แล้วมีสติเครื่องกำกับใจของเราให้ดี ไม่ให้เผลอ
เวลานั้นไม่ยอมให้จิตคิดไปนอกลู่นอกทาง
ตามอารมณ์ที่เคยคิดเคยปรุงอยู่แล้ว พักให้หมด
เหลือตั้งแต่ความคิดเป็นธรรมคือพุทโธหรือธัมโมหรือสังโฆ
ซึ่งเป็นคำบริกรรมกับสติติดแนบอยู่กับตน
นี่ละจิตใจจะสงบขึ้นตรงนี้”

ใจที่ดื่มธรรมแล้วย่อมปล่อยวาง
เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ ขอให้พากันมีความรักใคร่ใกล้ชิดต่ออรรถต่อธรรม
อย่าเห็นโลกเห็นสงสารเป็นงานเลิศเลอยิ่งกว่างานบำเพ็ญธรรม
เพื่อละกิเลสตัวเป็นมหาภัย
ให้พยายามในการงานของตนด้วยจิตตภาวนา
สำรวมระวังให้ดี กายวาจาใจอยู่กับเรา
เราทำให้เป็นโทษก็ได้ ทำให้เป็นคุณก็ได้
อยู่กับตัวของเราเอง จิตใจคิดได้ทุกอย่าง
เราสำรวมระวังปัดออกในความคิดไม่ดี
ให้คิดแต่สิ่งที่ดีงามในธรรมทั้งหลาย
เราก็เป็นมงคลแก่ตัวของเรา ”

ใจที่ดื่มธรรมแล้วย่อมปล่อยวาง
เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ เราจึงวิตกวิจารณ์กับบรรดาพี่น้องชาวพุทธเราในเมืองไทย
มีเรื่องทาน เรื่องศีลมี แต่ภาวนาไม่ค่อยมีใครสนใจ
หลักใหญ่ที่จะทรงทานทรงศีลไว้เพื่อเพิ่มพูนกำลังวังชาขึ้นไปอีกนั้น
คือจิตตภาวนา มันไม่ค่อยสนใจ ก็เลยให้ทานไปธรรมดา
เลยกลายเป็นประเพณี เขาให้ทานเราก็ให้ทานไปธรรมดา
มันไม่ได้ถึงใจนะ ถ้าจิตตภาวนาเข้าถึงใจแล้ว โอ๊ยเรื่องทานก็ดี
เรื่องศีลก็ดี มันจะหนักแน่นขึ้นทุกอย่าง
เพิ่มกำลังเข้าไปทุกอย่าง ถ้าได้เจอ
นี่รากเหง้าหรือแก่นของพุทธศาสนาอยู่ที่จิตตภาวนานะ ”

ภาวนามยปัญญาเกิดจากภาคปฏิบัติ

เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖ (ค่ำ)

“ เวลาเราทำความสงบในใจของเราด้วยการภาวนา
เช่น พุทโธๆ ด้วยคำบริกรรม มีสติกำกับรักษาอยู่
จิตใจของเราก็ค่อยสงบลงๆ เราก็เห็นความเย็นของใจ
เพราะกิเลสมันค่อยสงบตัวเข้ามา ธรรมชะล้างมัน
กิเลสสงบตัวเข้ามามันก็ไม่คิดยุ่งเหยิงวุ่นวาย
เอาคำบริกรรมทับหัวมันไว้ มันจะคิดไปทางไหน
เอาคำบริกรรมทับเอาไว้ๆ ให้มีสติจดจ่ออยู่กับคำบริกรรม
สักเดี๋ยวก็จิตสงบลง

ให้พากันฝึกหัดภาวนาบ้างพี่น้องทั้งหลาย
หัวใจของเรามีทุกคน ความรู้คือใจนั้นมีอยู่กับทุกคน
ควรจะได้อบรมจิตใจของเราให้สงบเย็นบ้างด้วยการภาวนา
นี้ไม่ค่อยจะมีการภาวนากัน ปล่อยจุดสำคัญๆ
ที่จะให้เกิดความสุขความเย็นใจไปเสียมากต่อมาก ”

เมืองกรรมฐาน
เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ การภาวนาการอบรมนี้คือการพักเครื่องนั่นเอง
จิตใจของเรามีความคิดปรุงอยู่ตลอดเวลา
เรียกว่าเดินเครื่องตลอดไป ทีนี้เวลาเราพักเครื่อง
คือเราอบรมจิตของเราให้เข้าสู่ความสงบด้วยบทธรรมต่อเนื่องกันไป
ใจของเราจะสงบลงโดยลำดับลำดา นี่เรียกว่าจิตพักเครื่อง
จิตพักเครื่องจะมีความแปลกประหลาดภายในตัวของเรา
มีความตื่นเต้น มีความแปลกประหลาด มีความอัศจรรย์
เพราะเห็นความสุขที่ไม่เคยเห็นไม่เคยรู้ ตั้งแต่วันเราเกิดมา
จากความสุขอื่นใดก็ตามไม่เหมือนความสุขที่เกิดขึ้นจากจิตใจ
ที่ได้รับความสงบจากการภาวนานี้เลย ”

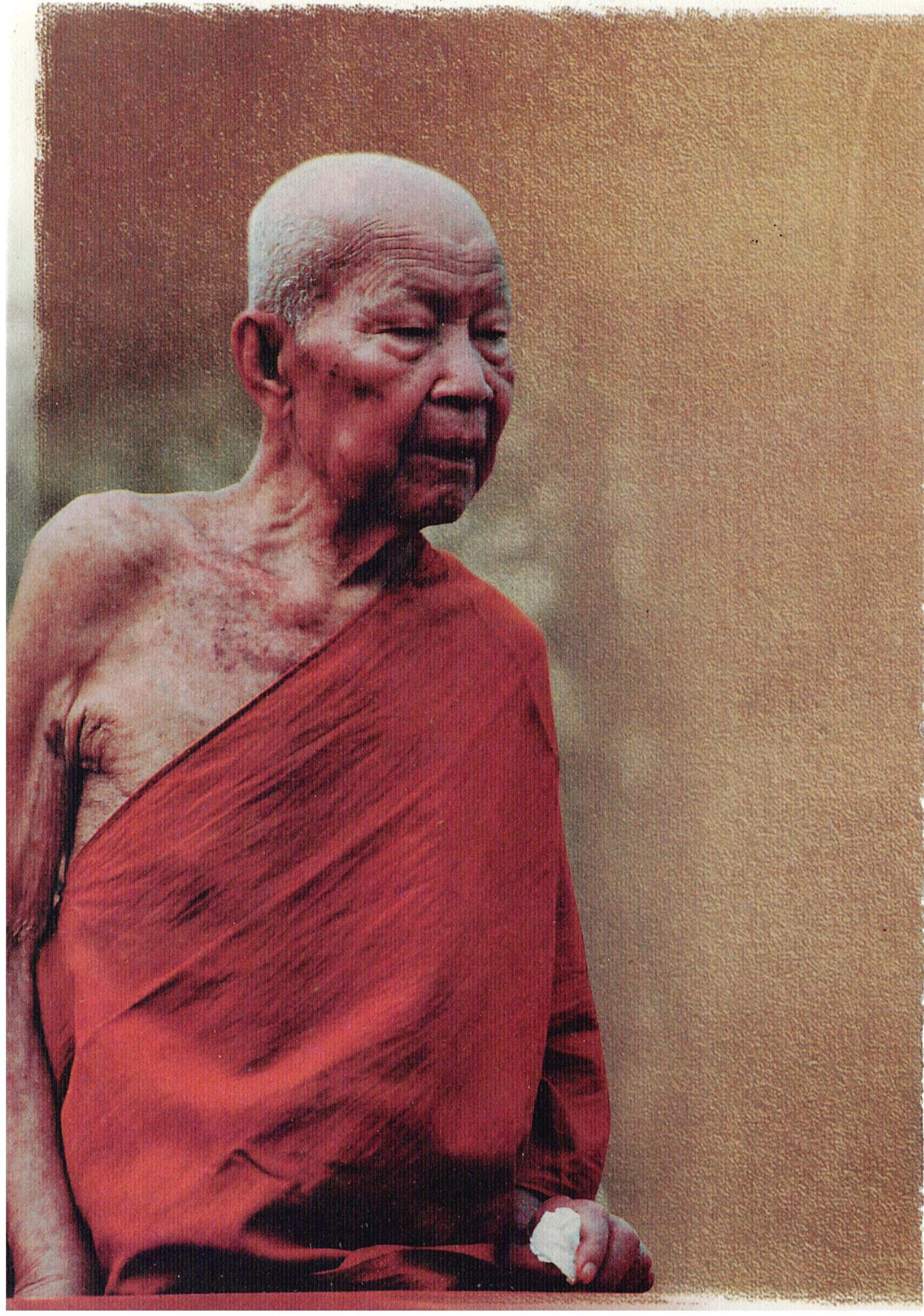
โลกกว้างแสนกว้างใครมีที่ยึดที่เกาะ
เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๖

"ทำจิตใจของเราให้มีความรักใคร่ใฝ่ใจต่อจิตตภาวนาไปเรื่อยๆ
คนนั้นก็เริ่มรู้เนื้อรู้ตัวไปโดยสม่ำเสมอ
ไปที่ไหนจะระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์
ระลึกถึงความผิดถูกดีชั่วอยู่โดยสม่ำเสมอเช่นเดียวกัน
เพราะหลักใจที่เราภาวนานี้เป็นเครื่องกระตุ้นเตือนกิริยาแห่งการแสดงออก
ทั้งทางกาย ทางวาจา ความประพฤติ หน้าที่การงาน
ส่อไปจากใจนี้ทั้งนั้น ใจจะเป็นผู้คอยเตือน
เป็นผู้คอยสะกิดให้รู้ผิดถูกชั่วดีอยู่โดยสม่ำเสมอ
เรียกว่าผู้มีหลักใจ"

โลกกว้างแสนกว้างใครมีที่ยึดที่เกาะ

เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ เรื่องสติจึงยกให้เป็นอันดับหนึ่งในการประกอบความเพียร
จะเป็นที่ธรรมดาก็ตาม เป็นเวลาที่เดินจงกรมนั่งสมาธิก็ตาม
สตินี้เป็นสำคัญมากทีเดียว ถ้าขาดสติเมื่อไรก็ขาดความเพียร
ถ้าสติติดแนบกันอยู่แล้วความเพียรก็ก้าวเดิน นี่สำคัญให้จำเอาไว้ทุกคน
ตั้งสติไม่ใช่ตั้งธรรมดานะ ผู้ที่จะเร่งรัดให้ถึงมรรคถึงผลจริงๆ
สติกับจิตนี้ไม่จากกันละ ขาดเมื่อไรก็เป็นว่าขาดความพากความเพียร

เข้าสู่ความสงบ ไม่ค่อยฟุ้งซ่านรำคาญ
ตั้งสติจับตลอดเวลาก็สงบไปเรื่อยๆ ต่อจากนั้นสติก็เป็นสมาธิ
มีความสงบเย็นภายในตัวเอง แต่ไม่ลดละทางด้านสติ
ให้จับติดๆ ตลอดเวลา แล้วจิตใจก็ค่อยสงบเข้าไปๆ
ต่อไปจิตก็เป็นสมาธิ คือความแน่นหนามั่นคงของจิต ”

ปฏิบัติให้เห็นตัวจิตจริงๆ เป็นอย่างไร

เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๒

“ พื้นฐานแห่งความเพียร
ขอให้ท่านทั้งหลาย จำไว้ให้แม่นยำทุกคน คือสติ
สติเป็นพื้นฐานแห่งความเพียร
และหน้าที่การงานทั้งหลายแตกกระจายออกไป
มีสติควบคุมอยู่ตลอดเวลา ที่สติควบคุมอย่างแน่นหนามั่นคง
ก็คือประกอบความพากเพียรไม่ให้เผลอ สติ สพฺพตฺถ ปตฺถิยา
สติจำต้องปรารถนาในที่ทั้งปวง ไม่มีการยกเว้น คือสติประคองตัวเอง
งานใกล้งานไกล งานเจาะจง งานกว้างขวางออกไปสติก็กระจายออกไป
ย่นเข้ามามีสติรักษาอยู่ตลอดเวลา นี่เรียกว่าความเพียร ”

“ ผู้จะชำระกิเลสให้พ้นภัยไปจากใจ
ไม่มีอะไรเหลือภายในใจจนกระทั่งถึงวิมุตติพระนิพพาน
ไม่เหนือจากสตินี้ไปได้เลย จึงพากันประกอบความพากเพียรให้มีสติ
เดินจงกรม นั่งอยู่เฉยๆ หรือจะยืน เดิน นั่ง นอนให้มีสติประจำตน
สติคือความระลึกรู้ตัวอยู่เสมอภายในตัวเอง
ท่านเรียกว่าสติระลึกรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา
สิ่งที่จะมาทำให้ผลประโยชน์ของเราที่จะเกิดขึ้นให้
เสียไปก็ไม่เกิด ถ้าลงสติได้ครอบครองอยู่แล้วดีทั้งนั้น ”

ถ้ามีสติแล้วกิเลสจะยุบยอบ
เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม

“ แม่น้ำ ท้องฟ้า มหาสมุทรกว้างแคบขนาดไหน
ไม่เป็นที่รับความสุขและความทุกข์ มีใจดวงเดียวนี้
จึงให้สังเกตสอดรู้ ระมัดระวังใจของเราให้ดี
การภาวนาเป็นเรื่องเลิศเลอที่สุด
พระพุทธเจ้าตรัสรู้ได้เป็นศาสดาเอกของโลกด้วยการภาวนา
บรรดาสาวกทั้งหลายที่เป็นสรณะของพวกเราว่า
สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ นี้ด้วยการภาวนา
เราที่เป็นสรณะของเราได้ก็ด้วยการภาวนา
พุทฺธํ ธมฺมํ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ เอาพุทโธ ธัมโม สังโฆ
มาเป็นสรณะของตัวเอง เอาให้ได้มันจะไปไหน
พระพุทธเจ้าพาดำเนินมาแล้วเอาได้ทั้งนั้น ให้อยู่ที่นี่นะ ”

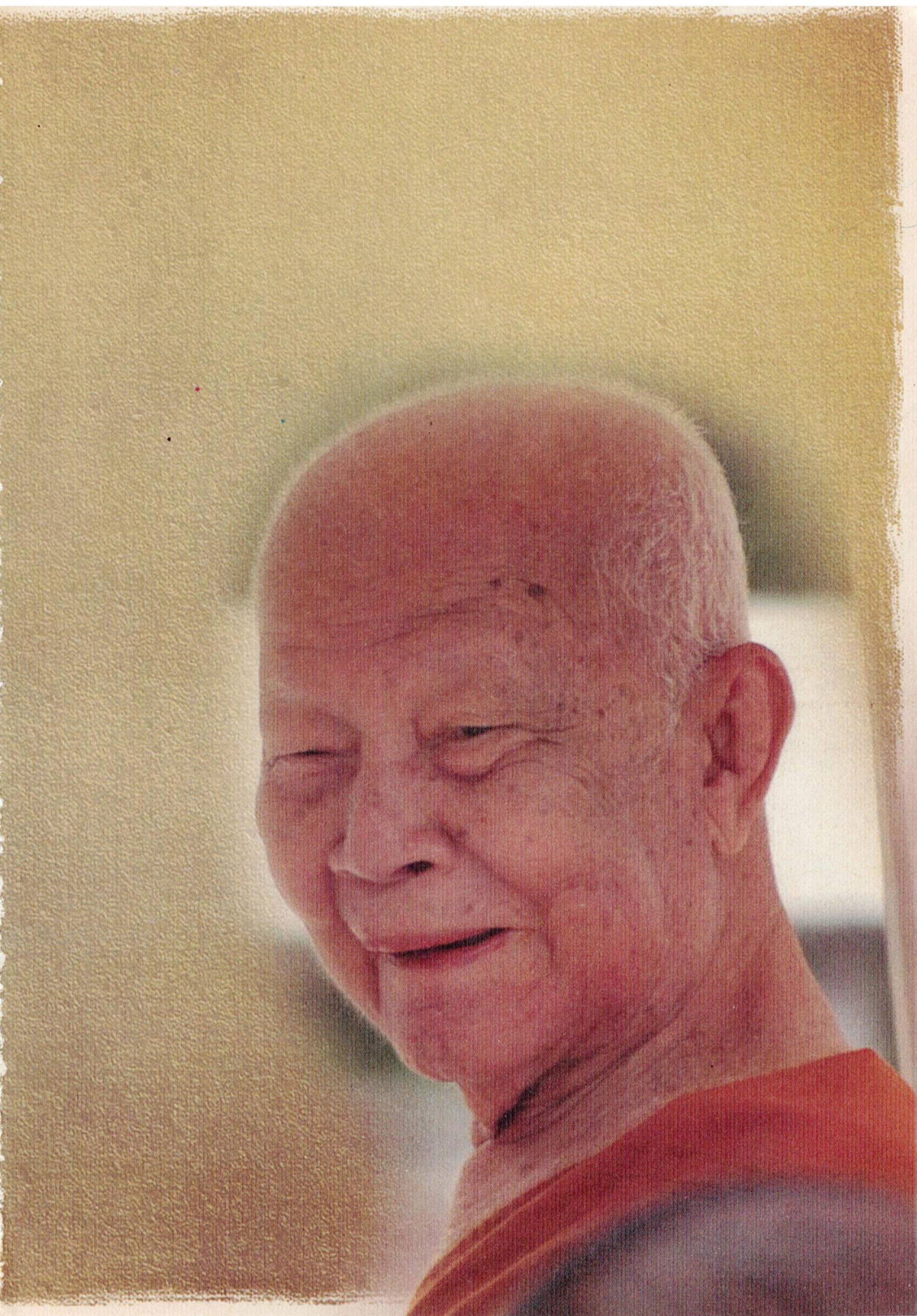
ปฏิบัติให้เห็นตัวจิตจริงๆ เป็นอย่างไร
เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๒

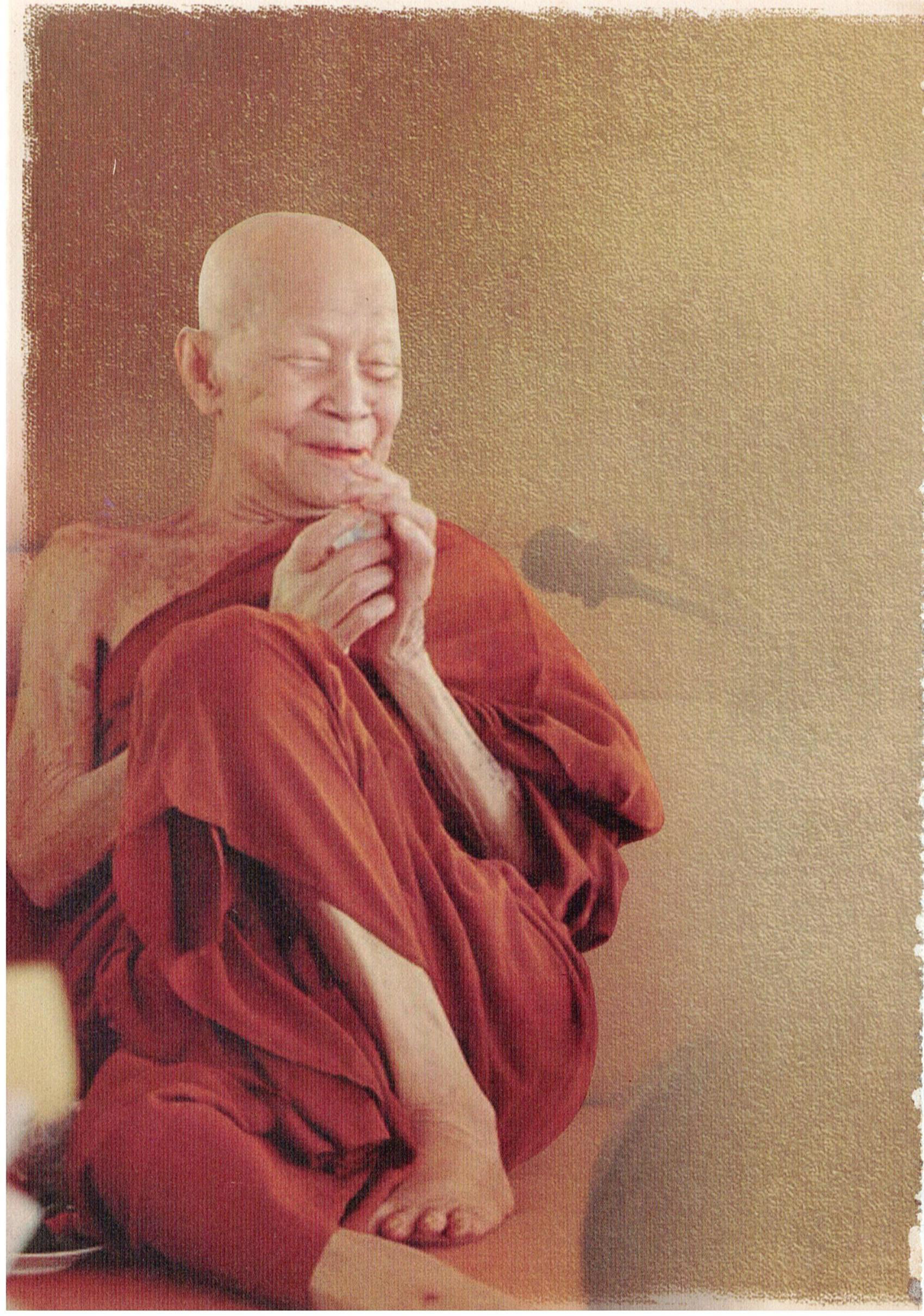
“ ความพากเพียรนี่ถือสติเป็นสำคัญมาก
ใครอย่าเห็นว่าการเดินจงกรมนานเป็นของดีได้ความเพียรมาก
อย่าไปเข้าใจผิด ให้ดูสติเจ้าของ
สติเผลอเมื่อไรนั่นละความเพียรขาดแล้วๆ ไปเรื่อยๆ ”

จิตไม่สงบเพราะสติไม่ดี
เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๕

“ หลักพุทธศาสนาจริงๆ อยู่กับภาวนานะ
การให้ทาน รักษาศีลนี้เป็นบริษัทบริวารของการภาวนา
เมื่อจิตมีหนักแน่นในภาวนาเป็นหลักเป็นเกณฑ์แล้ว
การให้ทานก็หนักแน่นขึ้นเรื่อยๆ
รักษาศีล การกุศลอย่างใดก็ตามจะมีความหนักแน่นขึ้นเป็นลำดับ
เพราะอำนาจแห่งการภาวนาเป็นแม่เหล็กเครื่องดึงดูด
ให้มีกำลังในการสร้างความดี ”

วันหนึ่งๆ ถ้าไม่ภาวนาแล้วเป็นโมฆะ
เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

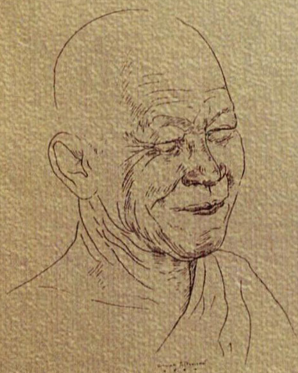

“ การภาวนาอย่าปล่อยอย่าวาง
หลวงตาสอนที่ไหนไม่เคยลืมเรื่องภาวนาเลย
พูดตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า
ที่ถือว่าเป็นการบำเพ็ญชั้นเอกได้แก่ การภาวนา
จึงต้องนำอันนี้มาสอนพี่น้องทั้งหลายเสมอ
โดยเหตุแล้วก็คือว่าเราก็เคยได้ผลดีมากน้อยมาจากการภาวนา
เรียกว่าแทบทั้งนั้น ครั้นต่อมาก็เป็นจากการภาวนาทั้งนั้นๆ เลย
จนกระทั่งปัจจุบันนี้ได้ความอิ่มอกอิ่มใจ พอออกพอใจ
ทุกสิ่งทุกอย่างไม่มีอะไรมากระทบกระเทือนจิตใจได้เลย
ก็เพราะอำนาจแห่งธรรม ”

หาความสุขด้วยการภาวนา
เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๕ (บ่าย)

“นักภาวนาแหละจะได้เห็นความแปลกประหลาดของตัวเอง
ตั้งแต่วันเกิดมา ดูตั้งแต่โลกภายนอก
ดูอะไรมันก็เห็นน่ะซิ ตามีถ้าไม่ใช่ตาบอดหูหนวก
มันมีอยู่ทั้งนั้นละ ดูอะไร เห็นอะไร ได้ยินอะไร
มีแต่ติดมีแต่พัน มีแต่หลงไป ถ้าดูด้วยอำนาจของกิเลส
ดูเท่าไรยิ่งติดยิ่งพัน ยิ่งเพลิดยิ่งเพลิน
เศร้าโศกเท่าไรก็ไม่เห็นโทษแห่งความเศร้าโศก
เพราะสิ่งเหล่านั้นที่ไม่ดีมาติดพัน มันก็เพลินของมันไป
แต่จิตของท่านผู้มีธรรมแล้วมันปัดออกๆ โดยลำดับ
จนกระทั่งจิตที่บริสุทธิ์แล้วอะไรมาไม่ติดเลย”

สิ่งที่เหนืออยู่แล้วคือธรรม
เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐

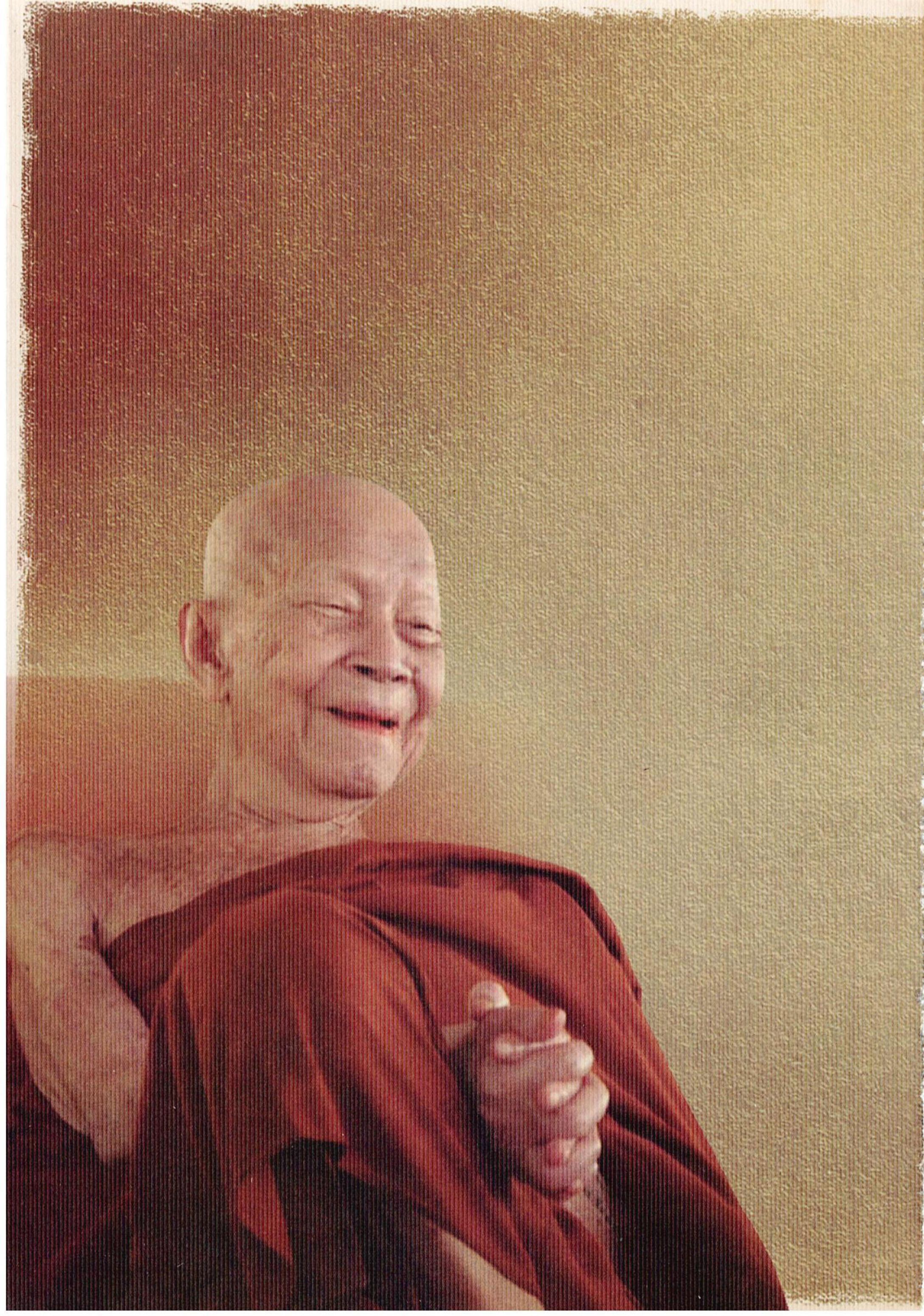
“ ดูเจ้าของก็รู้ วันนี้มีสติกี่ชั่วโมง
ในระยะที่มีสติตั้งท่านั้นกิเลสจะไม่เกิด กิเลสเกิดเวลาเผลอสติ
ถ้ากิเลสมีอยู่นั้นกิเลสจะหนาแน่นขนาดไหน สตินี้กั้นไว้อยู่หมดเลย
สติจึงเป็นของสำคัญมาก
ฝึกจนได้ที่ได้ฐานแล้วสงบเย็นลงไปเรื่อยๆ ถ้ามีสติ
ถ้าสติไม่มีแล้วความเพียรก็สักแต่ว่า
เดินจงกรมก็มีแต่ร่างเดินจงกรม
จิตคิดไปนอกโลกนอกสงสารแล้วเอาฟืนเอาไฟมาเผาตัวเองไม่รู้ตัว
ในทางจงกรมในที่ภาวนานั้นแหละ
มันอยู่ในนั้น กิเลสมันอยู่กับหัวใจ ว่าเราเดินจงกรม
ใจมันก็เดินสั่งสมกิเลสภายในตัวของมัน
จะภาวนาแบบไหนกิเลสมันก็ภาวนาของมัน
เผาหัวใจคนตลอดเวลาเราไม่รู้นะ ”

สิ่งที่เหนืออยู่แล้วคือธรรม
เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐

“ เราจึงอยากให้ชาวพุทธเราได้บำเพ็ญภาวนาบ้าง
เวลาเราพักการพักงานภายนอกแล้วก็มาบำเพ็ญงานภายใน
คือพักจิตใจของเราจากอารมณ์ทั้งหลาย
ตามธรรมดาจิตใจมันจะไม่พักงานนะ
ถึงการงานจะหยุดแล้วไม่ทำงาน วันนี้หยุดราชการ ไม่ทำงาน
แต่ราชการของกิเลสมันไม่ได้หยุด มันทำได้ทั้งวันทั้งคืน
บางรายทำจนกระทั่งนอนไม่หลับ
มันเสียอกเสียใจเพราะอารมณ์ต่างๆ ที่ไม่สมมักสมหมาย
บางรายเป็นบ้าไปเลยก็มี
เพราะมันทำงานไม่หยุดด้วยความคิดความปรุง
ท่านจึงสอนให้ทำความสงบใจ
มีความสงบใจด้วยการภาวนาบ้าง ”

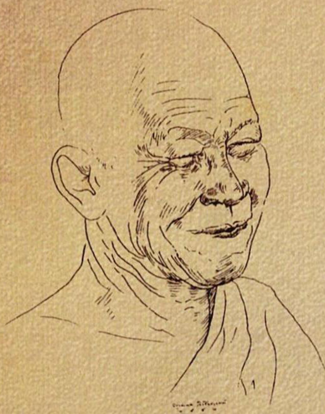
ใจที่ดื่มธรรมแล้วย่อมปล่อยวาง
เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๖

“ ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นอนิจจังในโลกอันนี้
ให้ทราบไว้อย่างถึงใจ ไม่มีอะไรจะไม่เปลี่ยนแปลง
โลกอนิจจังเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
แม้ที่สุดในร่างกายจิตใจของเรา
ความคิดความปรุงมันก็เปลี่ยนแปลงเหมือนๆ กันหมด
หาความแน่ใจไม่ได้ จิตเท่านั้นเป็นนักภาวนา
พิสูจน์ตามเรื่องราวความเคลื่อนไหวของภายนอกเข้าสู่ภายใน
พิจารณาให้ละเอียดทั่วถึงจนรู้รอบขอบชิดไปหมด
แล้วปล่อยวางไว้ตามเป็นจริง เมื่อปล่อยวางไว้ตามเป็นจริง จิตก็จริง
สภาวธรรมทั้งหลายแม้จะเป็นอนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา
ก็เป็นเรื่องจิตไปปรุงไปแต่งไปมั่นไปหมายให้เขา
เมื่อจิตรู้ตามความจริงแล้ว อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา ก็ไม่ตำหนิกัน
จิตก็เป็นความจริง สิ่งเหล่านั้นก็เป็นความจริง
ต่างอันต่างจริงแล้ว ไม่กระทบกระเทือนกัน
ย่อมไม่ได้รับความทุกข์ มีความสุขความสบาย
เป็นผลแห่งการพิจารณาด้วยจิตตภาวนา ”

ใจที่ดื่มธรรมแล้วย่อมปล่อยวาง
เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๖

คติธรรม
จากองค์พระหลวงตา
หมวดใจ-พอ

" ดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ
เขาเป็นข้าศึกศัตรูต่อผู้ใด ร้อนเขาก็ไม่รู้ว่าเขาร้อน
หนาวเขาไม่รู้ว่าเขาหนาว เป็นธรรมดาของเขา
เราผู้มีความรู้อยู่ภายในใจ สัมผัสอะไรก็ทราบได้ชัด
ว่าอันนั้นร้อนอั้นนี้หนาว อันนั้นสุข อันนี้ทุกข์
เกิดอยู่ที่หัวใจนะไม่ได้เกิดอยู่ที่อื่นใด ดินฟ้าอากาศ
เขาไม่มีความรู้สึก ร้อนเขาก็ไม่รู้สึกว่าเขาร้อน
หนาวเขาไม่รู้สึกว่าเขาหนาว เช่นทุกข์อย่างนี้
ทุกข์เองก็ไม่รู้สึกว่าตัวเป็นทุกข์
แต่ผู้ไปสัมผัสต่างหากได้รับความทุกข์ความลำบาก
ให้พากันจำเอานะ "

ห้องเต็มแต่จิตใจหิวโหย
วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๕

“ จิตพอแล้วสบายหมด อยู่ไหนสบาย
ถ้าจิตไม่พอขึ้นหอปราสาทก็ไปครวญครางบนหอปราสาทนู่นแหละ
มันสำคัญอยู่ที่ใจ ถ้าใจสะดวกสบายแล้วเย็นไปหมด
ถ้าใจร้อนเสียอย่างเดียวร้อนเป็นฟืนเป็นไฟไปหมด
ความทุกข์ความสุขมารวมอยู่ที่ใจ
สามโลกธาตุไม่มีที่ใดเป็นที่เก็บความสุข
และความทุกข์นอกจากใจดวงเดียวนี้เท่านั้น ”

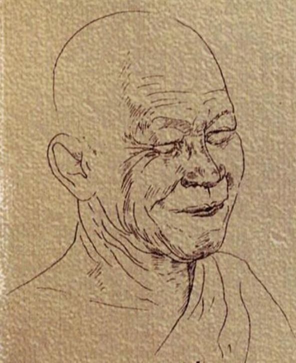
จิตอิ่มตัวแล้วพอหมด
วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๑

“ ให้พากันภาวนา อยู่ที่ไหนสงบใจด้วยธรรมๆ
พุทโธ ธัมโม สังโฆ ให้ติดกับใจ ใจจะสว่างไสวเย็น
โธ่..ใจถ้าได้ธรรมเข้าสวมแล้วธรรมกับใจเป็นอันเดียวกันแล้วสว่างจ้าตลอด
ไม่มีอะไรจะสว่างจ้ายิ่งกว่าใจกับธรรมเป็นอันเดียวกัน
ดวงธรรมดวงใจอันเดียวกันสว่างจ้า เป็นอย่างนั้นละ ”

เอาธรรมระงับความดีดดิ้นของจิต
วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒

“ ให้พากันอบรมธรรมให้พอใจนะ ให้พอใจ
ธรรมเข้าสู่ใจแล้วพอ ถ้ากิเลสเข้าสู่ใจไม่มีคำว่าพอ
ตายแล้วเกิด เกิดแล้วตาย จมเท่าไรก็ไม่พอ
เรื่องของกิเลสไม่มีคำว่าพอ เรื่องของธรรมแล้วพอเป็นลำดับๆ ๆ
พอสุดยอด ถึงขั้นที่ว่าธรรมธาตุ การบำเพ็ญธรรมใจเราถึงธรรมธาตุ
เรียกว่าถึงนิพพานเที่ยง
นิพพานเที่ยงกับธรรมธาตุอันเดียวกัน
ถึงนี้แล้วพอ พอตลอดตั้งกัปตั้งกัลป์นิพพานเที่ยง
พากันจำเอานะ ”

เอาธรรมระงับความดีดดิ้นของจิต
วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒

“ เราพอทุกอย่างแล้ว เกิดมาในชาตินี้
นี้เรียกว่าเป็นชาติที่พอของเรา
เราพอทุกอย่าง
ไม่มีอะไรขาดเหลือในหัวใจเลย
พอ ”

การสร้างบุญเมื่อพอแล้วพอที่ใจ
วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๑

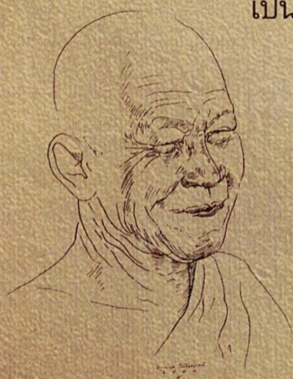

“ เรียนจบนะเรียนธรรม เรียนธรรมจบได้ เรียนโลกไม่มีทางจบ
ได้เท่าไรยิ่งคืบยิ่งคลานยิ่งบีนกันไป
ทางธรรมได้มากเข้าไปๆ พอๆ สุดท้ายพอ
ธรรมภายในใจพอ นี่ละธรรมมีคำว่าพอ

ธรรมในใจบำเพ็ญเข้าไป บำเพ็ญเข้าไปให้พอ
พอ ไม่มีอะไรที่จะหามาเพิ่มเติมอีกแล้ว
ใจกับธรรมเป็นอันเดียวกัน
เรียกว่าเป็นธรรมธาตุ นี่ละที่จิตพอ
พอหมดด้วยอำนาจแห่งการสร้างความดี
มารวมอยู่ในคำว่าจิตกับธรรมเป็นอันเดียวกัน
พอหมดเลย ให้พากันตั้งอกตั้งใจปฏิบัตินะ ”

เวลานี้โลกกำลังกิเลสหนา
วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

“ พากันจดจำสร้างความดีให้ดี อบรมจิตให้ดี
ไม่อย่างนั้นจะตายทิ้งเปล่าๆ ไม่ได้ประโยชน์อะไร
นี่พูดอย่างกล้าหาญชาญชัย ได้ฝึกมาหมดแล้ว
เรียนโลกก็เรียนจบ เรียนธรรมจบ จบที่หัวใจ
มาลงที่หัวใจแล้วหายสงสัยทุกอย่าง
จะไปก็ไป จะอยู่ก็อยู่ ไม่มีอะไรที่จะกลัวเป็นกลัวตายเลย
นี่ละเวลามันถึงขั้นเต็มที่ของมันแล้วจิตก็พอ
จิตกับธรรมเป็นอันเดียวกันภายในหัวใจ
ไม่มีกลัวอะไร ไม่มีกล้ากับอะไร หายเงียบเลย
เป็นอย่างนั้นละจิตถ้าฝึกให้ดีๆ แล้วนะ ”

เรียนโลกเรียนธรรมจบที่หัวใจ

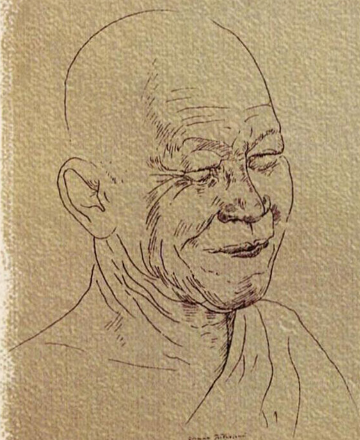
วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๒

“ นี่ละการสร้างบุญสร้างกุศลเมื่อพอแล้วมาพอที่ใจนะ
เพราะใจเป็นดวงแสวงหาเสาะๆ อยู่อย่างนั้นตลอด
พอใจพอความดีทั้งหลายแล้วปล่อยหมดโดยสิ้นเชิง
ให้พากันสร้างนะความดี มีวันเต็มวันพอได้
ถ้าสร้างแต่กิเลสแล้วไม่มีวันพอ เดินไปตามถนนหนทางก็เห็น
ไปที่ไหนหรูหราฟู่ฟ่า เวลาตายแล้วก็ทิ้งเกลื่อน
ไม่เห็นมีอะไรติดเนื้อติดตัวไป
ถ้าเป็นฝ่ายสร้างเป็นกุศลแล้ว ตายแล้วติดไปเลย ติดเจ้าของไปเลย
ถ้าเป็นเรื่องของโลกๆ สร้างด้วยความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม
ให้เขายกยอปอปั้นอย่างนี้แล้วก็เป็นโมฆะไม่เกิดประโยชน์อะไร
สร้างให้เป็นบุญเป็นกุศลจริงๆ
ได้พอแล้วพอ ไม่เอาอะไรแหละ ”

การสร้างบุญเมื่อพอแล้วพอที่ใจ
วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๑

“ ใจดวงนี้ซิ ดวงที่ว่าโง่หรือฉลาด
ถ้าฉลาดปฏิบัติต่อตัวเอง
ใจนี้ก็ดีดเลย ไม่เป็นห่วงเป็นใย
ประสาอิฐ ปูน หิน ทราย มันวิเศษวิโสที่ไหน
คุณธรรมหรือบุญกุศลที่อยู่ในใจนี้ต่างหากที่ทำให้จิตใจมีความสง่างาม
มีความสุขความเจริญรื่นเริงบันเทิงอยู่ที่หัวใจ
ไม่ต้องไปหาอะไรมาเพิ่มเติม ธรรมเต็มหัวใจ
บุญเต็มหัวใจ อยู่ได้หมด ไปได้หมด สบายหมด ”

มรรค ผล นิพพานอยู่กับหัวใจเรา
วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๕

" โลกนี้กว้างแสนกว้าง ขออย่าได้มองข้ามหัวใจเรา
ซึ่งเป็นสถานที่รับทั้งสุข รับทั้งทุกข์ อยู่ในนี้หมด
จิตใจดวงนี้กว้างแสนกว้าง เมื่อได้เบิกกิเลสออกสุด
ไม่มีอะไรเหลือภายในใจแล้ว ไม่มีอะไรที่จะกว้างแสนกว้าง
เลยสมมติโดยประการทั้งปวงไปยิ่งกว่าจิตที่บริสุทธิ์
เช่น จิตพระพุทธเจ้า จิตพระอรหันต์ เป็นจิตที่กว้างขวาง
เบิกบานยิ้มแย้มในพระทัยและในใจของท่านผู้บริสุทธิ์ทั่วหน้ากัน
นี่คือใจที่ได้รับสัมผัสธรรมจากการบำเพ็ญอยู่โดยสม่ำเสมอ
เราจะได้เห็นธรรมคืออะไร จะได้เห็นที่ใจของเรา
ก็หายสงสัยว่าธรรมมีอยู่ที่ใดบ้าง จะมารู้ที่ใจ เห็นที่ใจ
ความสุขสุดยอดที่เราบำเพ็ญถึงขั้นบริสุทธิ์แห่งใจเต็มที่แล้ว
ก็จะมารวมอยู่ที่ใจนี้ทั้งหมด ใจจึงเป็นของสำคัญ
จึงขอให้บรรดาพี่น้องทั้งหลายสำรวมระวังใจ "

ขอให้ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน
วันที่ ๒๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖ [บ่าย]

“ คำว่าพอในนิพพานนี้เลิศเลอสุดยอด
ไม่ได้ว่าพอ เช่นอย่างเรารับประทานเราพอ เราอิ่มแล้ว
นี่เป็นขั้นเป็นตอนของสมมตินิยม แต่พอของวิมุตติต่างทั้งหลายมาก
นิพพานคือความพอ พอหมด
อะไรจะดีจะชั่วอะไรมันเป็นเรื่องสมมติทั้งมวล
เรื่องความเลิศเลอไม่มีสิ่งเหล่านั้น
ไม่เหนือความพอของจิตที่บริสุทธิ์เป็นธรรมธาตุแล้วได้เลย ”

มรรค ผล นิพพานอยู่กับหัวใจเรา
วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๕

“ ต้นไม้ ภูเขา ดิน ฟ้า อากาศ หรือฟ้าแดด ดิน ลม
ที่ไหนเป็นกิเลสและเป็นธรรม
สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่กิเลสไม่ใช่ธรรม ธรรมแท้มีอยู่ที่จิตใจ เกิดขึ้นจากจิตใจ
กิเลสแท้ก็เกิดขึ้นจากจิตใจของเรานั้นแหละแต่ละคนๆ
มีกิเลสและธรรมเกิดอยู่ด้วยกัน ”

ความสุขอันแท้จริง
วันที่ ๑๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ ถ้าดูใจเจ้าของนี้จะเจอนะ ให้ดูใจของเจ้าของ
ดูภายนอกดูเท่าไรกิเลสยิ่งหลอกไป มีแต่ความทุกข์ร้อน
ถ้าย้อนกลับเข้ามาดูใจของเรานี้ใจจะเย็นสบาย
ระงับความคิดปรุงของใจด้วยคำบริกรรม เช่น พุทโธๆ ถี่ยิบ
ไม่ให้มันออกคิดไปเลย ให้มันอยู่กับ พุทโธๆ
ไม่นานละจิตจะสงบลง สบาย.นี่ละระงับทุกข์
ระงับที่ใจนะ ”

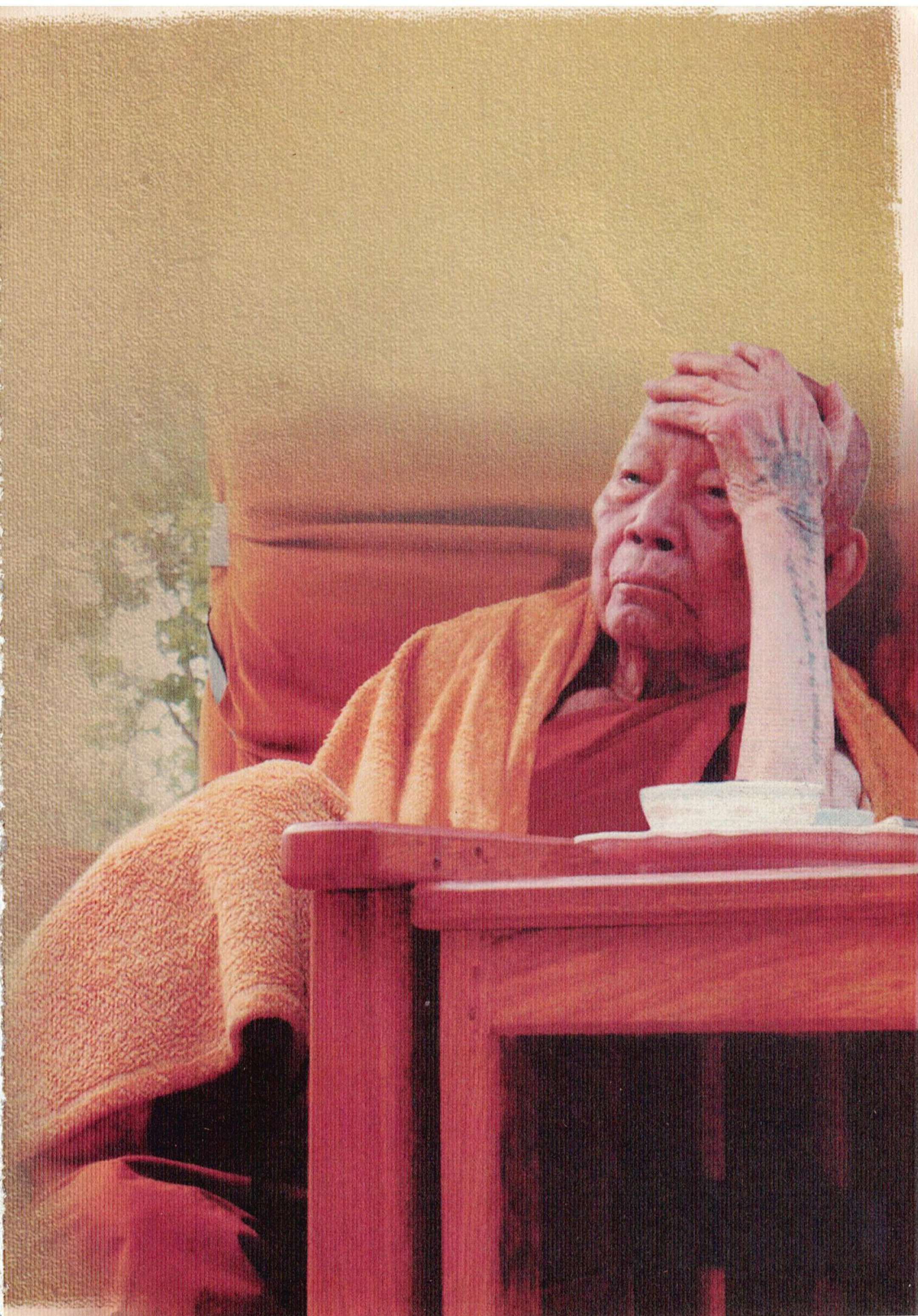
เมืองกรรมฐาน
วันที่ ๑๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

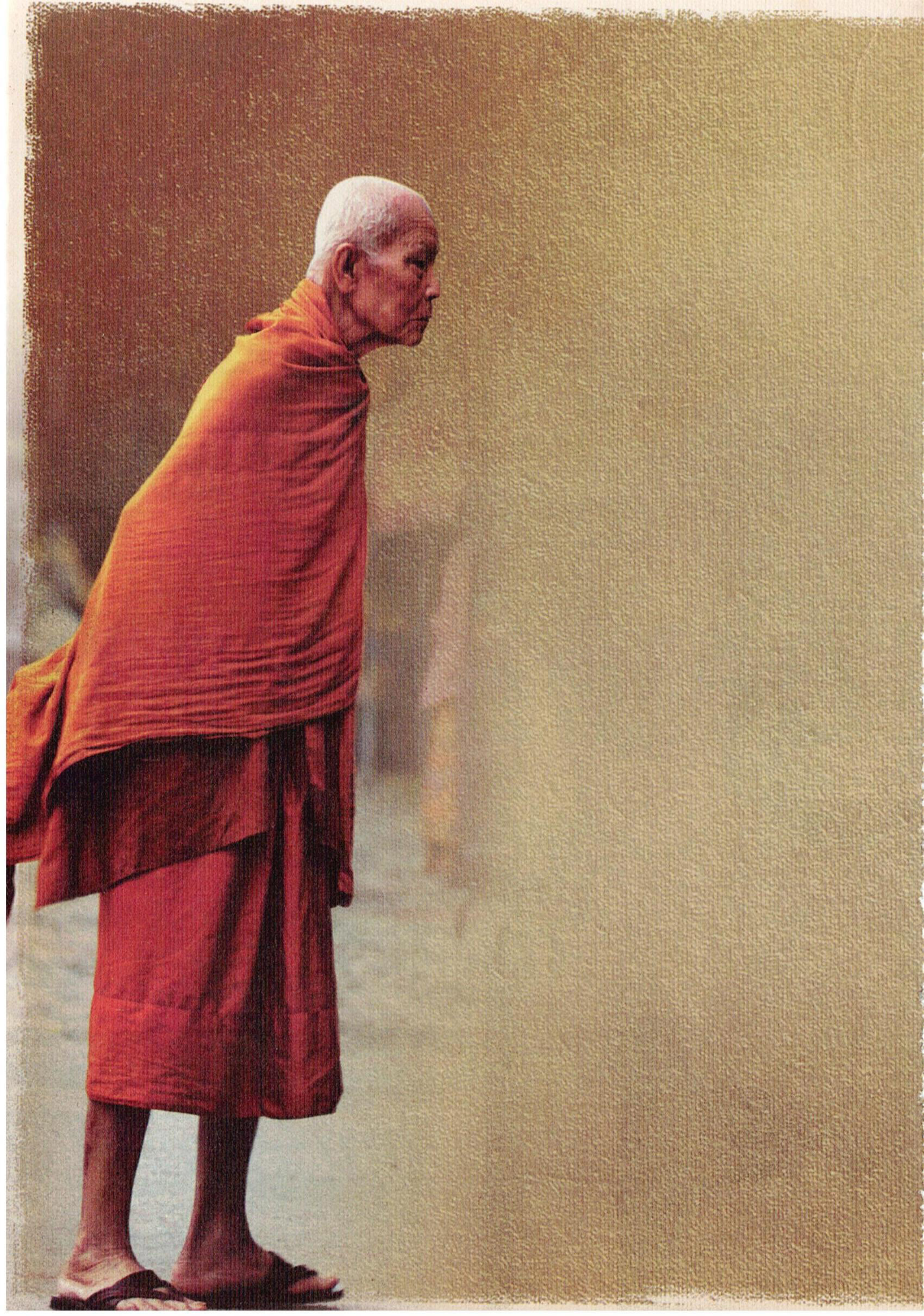
ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกันแล้ว เต็มภูมิของธรรม
เต็มภูมิของจิตของธรรมเป็นอันเดียวกันแล้ว
ไม่ได้หาธรรมอีกเลย หมด
หาที่ไหนกับใจเป็นอันเดียวกันแล้วไปหาอะไรอีก พอ พอ ”

ถ้ามีสติแล้วกิเลสจะยุบยอบ
วันที่ ๑๘ มกราคม

“ จิตไม่มีธรรมก็คือจิตไม่มีเจ้าของ ระเหเร่ร่อน
จิตมีเจ้าของต้องมีสติสตังระงับจิตใจให้มีความสงบร่มเย็น
ใจก็สบาย ถ้าใจสบายแล้วสบายหมดนะ สำคัญอยู่ที่ใจ
ความทุกข์ความสุขรวมแล้วมาอยู่ที่ใจนี้ทั้งหมด
ไม่อยู่ที่อื่น อยู่ที่ใจ ถ้าใจของเราสงบแล้วก็สบาย
ถ้าใจไม่สงบแล้วอะไรจะมีมากน้อยมันไม่มีความหมาย
มันไปมีความหมายอยู่กับความสงบของใจ
ให้พากันภาวนาให้จิตใจสงบบ้างนะ ”

ความหมายอยู่กับความสงบของใจ
วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๑

“ ไปคอยเอาตั้งแต่ความดีความชอบความชมเชยสรรเสริญ
จากปากคนหูคนใช้ไม่ได้นะ ต้องดูตัวเอง เอาจากตัวเองซิ
เขาตำหนิมายังไงๆ เหมือนกับครูเหมือนกับอาจารย์เตือนเรา
สอนเราบกพร่องตรงไหนๆ เราแก้ตรงนั้นไปเรื่อยๆ
คนเรามันก็ดีไปเรื่อยๆ นั่นแหละ
เมื่อถึงดีเต็มที่แล้วจะตำหนิหรือชมก็เท่ากัน
เป็นส่วนเกินทั้งหมด เขาชมมามันก็เกินเสีย
น้ำเต็มแก้วแล้ว เขาชมเชย เขาสรรเสริญก็มีน้ำหนักเท่ากัน
เป็นส่วนเกินอย่างเดียวกัน ไหลล้นออกอย่างเดียวกันหมด
ถ้าจิตพอในสภาวธรรมทั้งหลายแล้วก็เป็นอย่างนั้น
ก็เป็นธรรมทั้งแท่ง หากเป็นหลักธรรมชาติเอง
จะบังคับให้ติดก็ไม่ติด ถ้าจิตพอตัวแล้ว
บังคับให้ดีกว่านั้นก็ไม่มี ให้ชั่วกว่านี้ก็ไม่มี
จึงเรียกว่าจิตพอตัวแล้ว ”

การฝึกอบรมจิตใจดีนะ
วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๕

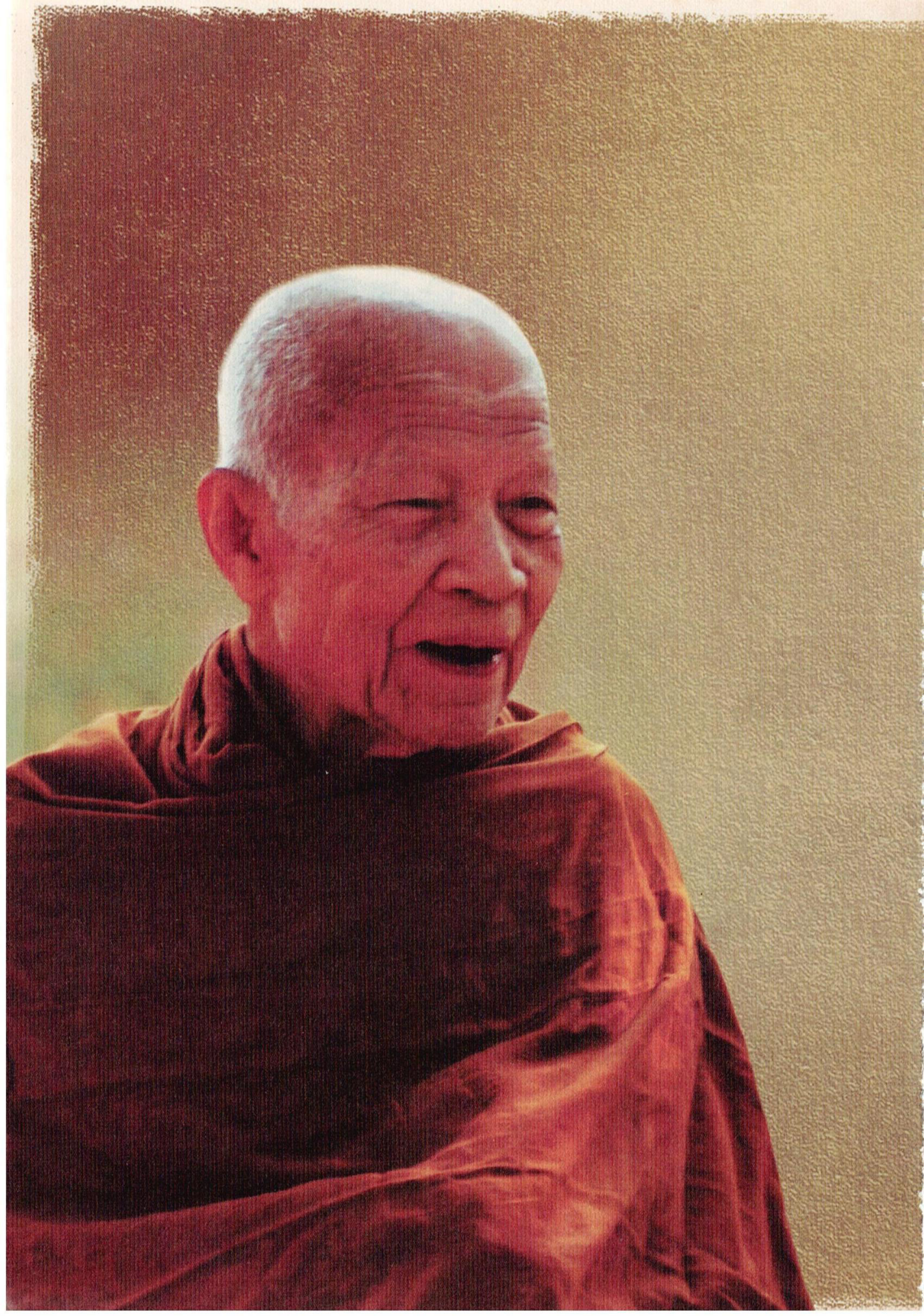
“ ใจสบายแล้วหมดที่หมาย ให้พากันจำเอาไว้
จะไปเกิดไปตายที่ไหนหมดความหมาย ใจสิ้นสุดการท่องเที่ยวในวัฏสงสาร
เมื่อใจสิ้นสุดการก้าวการถอยแล้วก็อยู่
เรียกว่าธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน
อยู่ที่ไหนก็อยู่ได้สบาย ”

ใจสบายแล้วหมดที่หมาย
วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๓

“ ธรรมนี้พอเป็นลำดับลำดา
ตั้งแต่ศีลสมบูรณ์แบบก็พอใจเย็นใจ สบาย
บำเพ็ญสมาธิ จิตตั้งฐานเข้าสู่ความสงบก็เย็นใจพอใจๆ
ถึงขั้นสมาธิก็พอใจเป็นขั้นๆ จนกระทั่งถึงปัญญาฟาดกิเลสขาดสะบั้น
ลงไปจากใจ พอใจอย่างเลิศเลอ พระพุทธเจ้า
พระอรหันต์ท่านพอใจอย่างเลิศเลอ ถึงเมืองพออย่างเลิศเลอ
นั่นละธรรมะมีพอ ถ้ากิเลสแล้วไม่พอ
ตายทิ้งเปล่าๆ ”

วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๙

“ อะไรพอไม่เหมือนหัวใจพอ
อะไรหิวโหยไม่หิวโหยยิ่งกว่าใจ
พอใจพอเสียอย่างเดียวพอหมดเลย
พากันจำเอาไว้
ใจที่จะพอพออะไร พอบุญพอกุศล
เมื่อพอนี้แล้วก็เลิกกันละ ความทุกข์ทั้งหลายก็หมด
ทุกอย่างหมด ท่านว่าไปนิพพานๆ
นี่ละนิพพานเที่ยง เที่ยงอยู่ที่ใจ พอทุกอย่างแล้วนะ
ให้พากันจำเอา ”

การสร้างบุญเมื่อพอแล้วพอที่ใจ
วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๑

“ อิฐก้อนหนึ่งมีน้ำหนัก ๑๐ กิโล แล้วเอาทองคำแท่งหนึ่ง
มาวางลงเทียบกัน น้ำหนัก ๑๐ กิโล
ทองคำกับอิฐทั้งสองก้อนนี้เมื่อยกขึ้นแล้วจะมีน้ำหนักเท่ากัน

ถ้าว่าเป็นทุกข์เพราะความหนักในการยกอิฐ
และยกทองคำก็เป็นทุกข์เท่ากัน เพราะฉะนั้น
เพื่อความไม่เป็นทุกข์จึงไม่ยกทั้งทองคำ ไม่ยกทั้งอิฐ
ปล่อยไว้ตามเป็นจริง อิฐหรือทองคำเทียบกับความนินทา
และความสรรเสริญ ความนินทาเท่ากับอิฐก้อนหนึ่ง
มันก็มีน้ำหนักของมันเท่านั้น ความสรรเสริญแม้ว่าเป็นของดี
มันก็มีน้ำหนักเช่นเดียวกัน ไปยกขึ้นก็หนักเท่ากัน
เพราะงั้นจึงปล่อยเสียทั้งหมดโดยสิ้นเชิง เมื่อไม่ยกอะไรแล้ว
หาความทุกข์ไม่ได้ เช่นพระพุทธเจ้าทรงปล่อยวางหมดแล้ว
พระอรหันต์ปล่อยวางหมดแล้ว ความทุกข์ทางจิตใจ
เพราะอุปาทานความยึดมั่นถือมั่นท่านจึงไม่มี
เปิดออกหมด ไม่มีอะไรเหลือ

ธรรมเมื่อเข้าสู่หัวใจใดแล้วย่อมพอ ไม่มีอะไรเลิศเลอยิ่งกว่าคำว่า พอ
คำว่านิพพาน แปลว่าดับกองทุกข์ทั้งหลายนั้นแลจากใจ
เมื่อสมมุติดับโดยสิ้นเชิงแล้ว ใจก็พอ ให้พอกันตั้งอกตั้งใจ ”

ผิดถูกต้องเดินไปตามแถวธรรม
วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๕

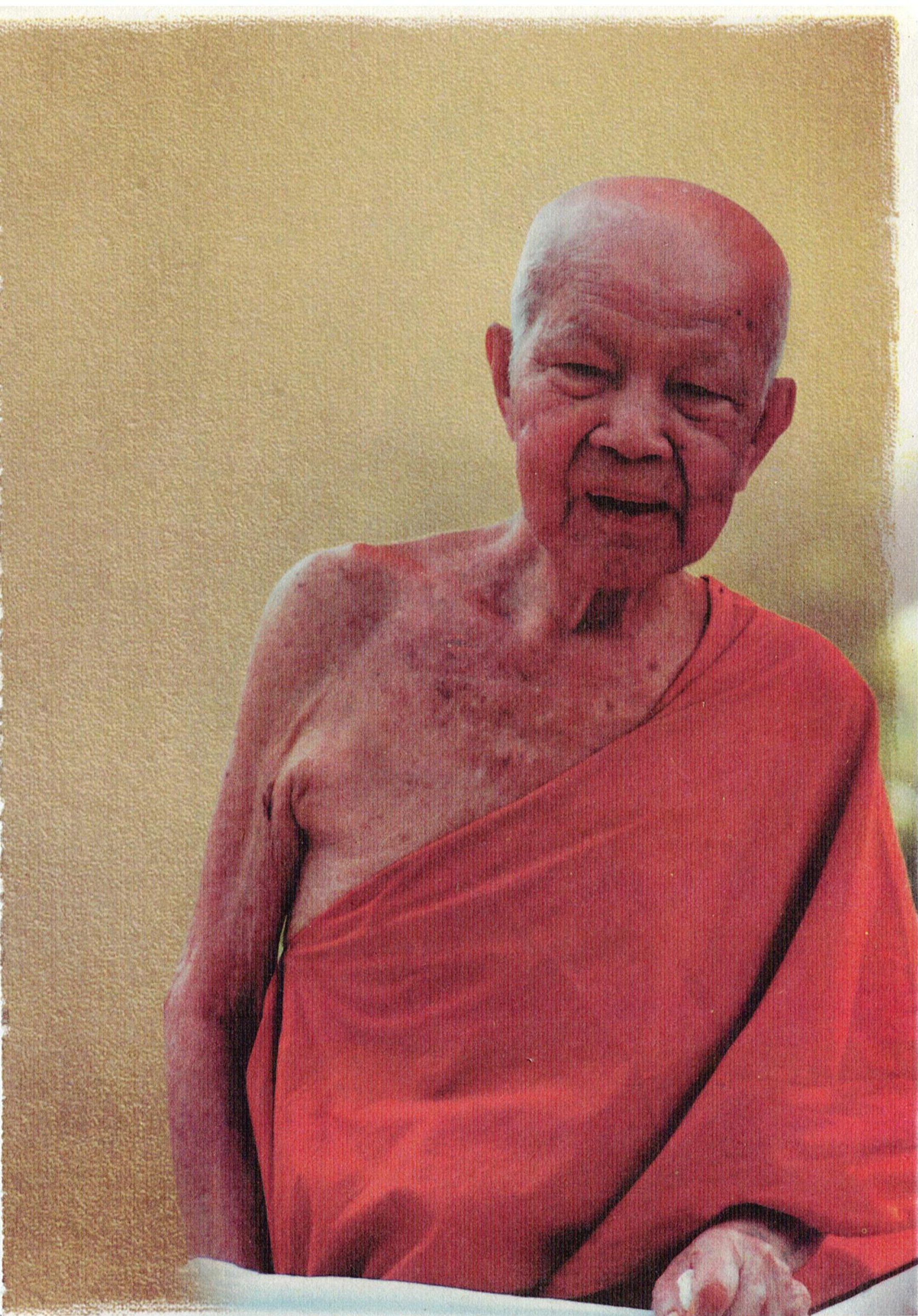
“ กองทุกข์ทั้งหลายโลกธาตุมารวมอยู่ที่ใจ
ความสุขทั้งหลายก็มารวมอยู่ที่ใจ
พอสร้างความดีเข้ามากๆ ทุกข์หายหมด
เหลือแต่ใจเป็นความสง่างามตลอด นี้ละการสร้างความดี
ให้พากันสร้างนะ ที่สุดของจิตจริงๆ ของภพของชาติจริงๆ
จะไปรวมอยู่ที่จิต บุญบาปจะรวมอยู่ที่นั่น
ใครชอบสร้างบาปเวลาจะตายใกล้เข้ามาเท่าไรยิ่งร้อนมากๆ
ผู้สร้างบุญสร้างกุศลจวนตัวเข้าไปเท่าไรๆ ยิ่งชุ่มยิ่งเย็น
ต่างกันนะ ให้พากันสร้างบุญสร้างกุศล นี้ติดตัว
บาปกับบุญติดใจนะ นอกนั้นไม่ติด
มีอะไรๆ พังหมด เขาไม่พังเราพัง
แต่ส่วนบุญกับบาปนี้มันติดใจ
ให้ระวังบาปก็แล้วกัน ”

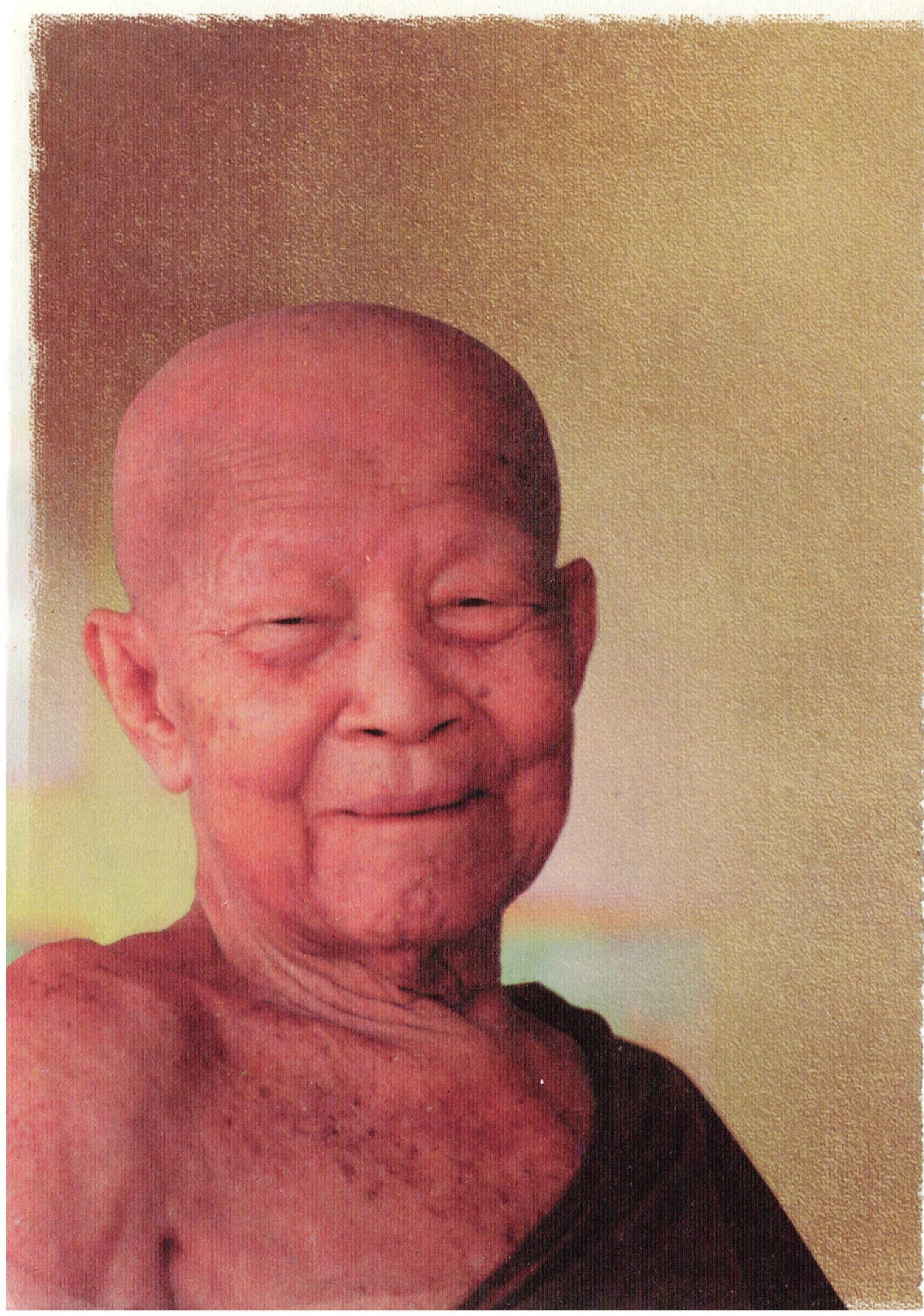
ที่สุดของจิตของภพของชาติจริงๆ รวมอยู่ที่จิต
วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๑

“ ใจดวงนี้สำคัญมาก เรียนให้จบ
ถ้าเรียนจบที่ใจดวงนี้เรียบร้อยแล้วหมด
อิ่มพอเต็มที่ ไม่อยากได้อะไร คือใจอิ่มกับธรรม
ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน พอแล้ว
พอด้วยความเลิศเลอเสียด้วย ไม่ได้พอธรรมดานะ
เหมือนเรากินข้าวตอนเช้าหรือกินตอนนี้มันก็พอ
ถ้าตอนบ่ายมามันก็หิว เอากินตอนบ่ายมันก็พอ
พอตอนค่ำมามันก็หิว

แต่คำว่าพอในจิตใจที่บริสุทธิ์ด้วยอรรถด้วยธรรมนี้แล้ว
ไม่มีกาลสถานที่เวล่ำเวลาเข้าไปทำลายได้เลย
ท่านจึงเรียกว่านิพพานเที่ยง
คือจิตเป็นธรรมธาตุแล้วไม่ได้สูญ
มันจะสูญไปไหนจิตนี้ พอถึงธรรมธาตุแล้วนิพพานเที่ยง
กฎ อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา เข้าไม่ถึงเลย
นั่นละท่านเข้าถึงธรรมขั้นนั้นที่มาสอนเราอยู่ทุกวันนี้ ”

ใจสบายแล้วหมดที่หมาย
วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๓

“ ใจพอเสียอย่างเดียวไม่มีอะไรดีด อันนั้นไม่พออันนี้ไม่พอ
อันนั้นไม่ดีอันนี้ไม่ดี แล้วอันนั้นดีนะอันนี้ดีนะ
ดิ้นมีแต่จิตเป็นบ้านะ พอจิตสงบเสียอย่างเดียวไม่ดิ้น อยู่สบาย ”

ภายในใจพอแล้วไม่กังวลกับสิ่งภายนอก
วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

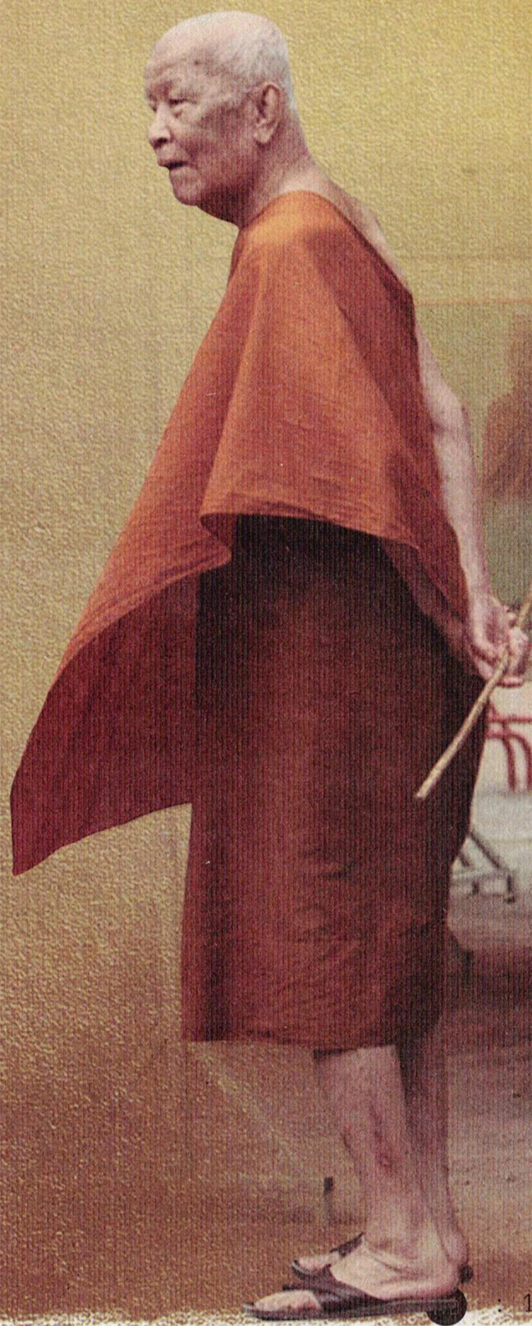
“ การปฏิบัติธรรมเมื่อพอแล้วพอ ไม่เหมือนโลก
โลกได้เท่าไรยิ่งกอบยิ่งโกยยิ่งรีดยิ่งไถ
ดังที่มันเป็นอยู่เวลานี้ นี่ละกิเลสได้เท่าไรไม่มีคำว่าพอ
ได้เท่าไรยิ่งอยาก กินเท่าไรยิ่งหิวคือกิเลส ธรรมนี่กินเข้าไปอิ่มเข้าๆๆ
อิ่มเต็มที่แล้วปล่อยหมดเลย ไม่เอา

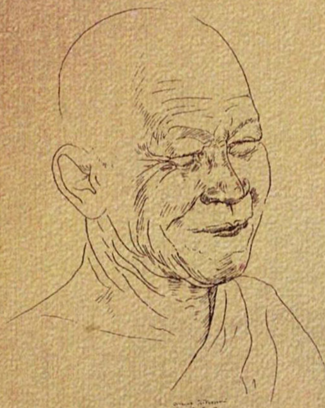
เราทำประโยชน์ทั่วโลก เราไม่เอาอะไร
ไม่เอาเลยบอกจริงๆ ไม่เอา
จตุปัจจัยเงินทองข้าวของมีมากน้อยออกทั่วโลกเลย เราไม่เอา
เราพอ พอในหัวใจ เข้าใจไหมล่ะ พอหมด ปล่อยหมด วางหมด
มีแต่เมตตาครอบโลกธาตุ ”

พอหมด ปล่อยหมด วางหมด
วันที่ ๑๐ มีนาคม ๑๕๕๐

“ เราไม่เอาอะไร เราบอกแล้วว่าเราไม่เอา
ในสามแดนโลกธาตุนี้เราเปิดหมดเราไม่เอาอะไร
ไม่เอาสักอย่าง ไม่ว่านินทาสรรเสริญ ตกไปหมดเลย
ไม่เลิศเท่ากับจิตกับธรรมเป็นอันเดียวกัน
จิตกับธรรมเป็นอันเดียวกันแล้วเรียกว่าพออย่างเลิศเลอ
อะไรจะมาให้มันสู้อันนี้ไม่ได้มันก็ตกไป
สรรเสริญมามันเลิศเลอเหมือนนี้ไหม ไม่เลิศเลอ ตกไป
นินทามาไม่เลิศเลอ ตกไปๆ นั่นละพอ
เหมือนอย่างน้ำเต็มแก้ว
เอาน้ำมหาสมุทรมาเทมันก็ล้นเหมือนกันหมด
ถ้าเต็มแล้วเป็นอย่างนั้น
การปฏิบัติธรรมเมื่อพอแล้วพอหมด ”

น้ำเต็มแล้ว
วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

คติธรรม
จากองค์พระหลวงตา
หมวดหลวงตาฝากไว้

" ธรรมมีในใจเต็มส่วนแล้วไปที่ไหนสง่างาม
อยู่คนเดียวยิ่งเต็มเม็ดเต็มหน่วย
ท่านอยู่คนเดียวจะว่าท่านไม่สะดวกสบาย
ไม่มีเพื่อนมีฝูง อย่าไปคิดนะ ผิดกันคนละโลกเลย
ถ้าอยู่คนเดียวนั้นละเป็นตัวของตัวเต็มตัวเลย
ถ้าอยู่สองอยู่สามมันแบ่งนู้นแบ่งนี้ไม่ค่อยเต็มเม็ดเต็มหน่วย
เช่นคุยกับคนนั้นแบ่งคนนี้ คุยกับคนนั้นแบ่งคนนั้น
คุยกับคนนี้แบ่งคนนี้ แบ่งต่อแบ่งเลยไม่ได้ สำหรับตัวเองไม่มี
ใช้ไม่ได้ ถ้าอยู่คนเดียวแล้วเป็นตัวของตัวตลอด คิดอ่านไตร่ตรอง
ความเคลื่อนไหวของจิตมันหมุนไปอย่างไร สติปัญญาทันตลอด
แก้กิเลสไปตลอด นั่นพ้น คนนั้นพ้น ให้พากันจำเอา "

หลักใจเป็นสำคัญ
วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

“ นี่เราพูดด้วยความสัตย์ความจริง
ด้วยความสงสารแก่พี่น้องทั้งหลาย ไม่ได้พูดเพื่อโอ้เพื่ออวด
เราเป็นตัวยันเป็นพยานของพระพุทธเจ้า เรายอมรับทันที
ที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้ทุกสิ่งทุกอย่างเรายอมรับหมด
นี่ละเอายอมรับนี้มาสอนพี่น้องทั้งหลายให้เชื่อธรรมพระพุทธเจ้านะ
เราเชื่อแล้วว่างี้เลย ถ้าใครไม่อยากจมให้เชื่อนะ
อย่าฝืนวิ่งตามกิเลสที่มันพาให้ล่มจมมากี่กัปกี่กัลป์แล้ว
ให้ตั้งหน้าตั้งตาประพฤติปฏิบัติ ประกอบคุณงามความดี
ในชีวิตที่มีอยู่นี้เป็นชีวิตที่มีหวัง ให้พากันสร้าง
ทุกข์ก็ทุกข์เถอะโลกอันนี้เป็นโลกอนิจจัง
มีได้มีเสียเป็นคู่เคียงกันไปตลอด ”

เอาธรรมจักรเข้าไปผันหัวกิเลส
วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๖ [บ่าย]

“ ตื่นขึ้นมาตั้งแต่เช้าคิดยุ่งไปหมด
จนกระทั่งค่ำนอนหลับครอกๆ แล้วตื่นขึ้นมาก็วิ่งอีกไม่ได้เรื่องได้ราว
วันหนึ่งได้อะไรบ้างไม่ได้คำนึงคำนวณถึงรายได้รายเสียของเจ้าของ
ก็ไม่เกิดประโยชน์ ให้คิดถึงเรื่องประโยชน์ วันนี้ทำอะไรบ้าง
ได้ประโยชน์อะไรบ้าง อะไรไม่ได้ประโยชน์จำเอาไว้ ตัดออกๆ
ให้คิดหาประโยชน์ใส่ตนนั่นละดี ”

ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์
วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

“ สัตว์โลกทั้งหลายเกิดมาด้วยอำนาจแห่งกรรมนะ
ไม่ได้เหนือกรรมมาเกิด ไม่มีใครเหนือกรรมมาเกิด
มีแต่คนอยู่ใต้อำนาจของกรรม กรรมคือการกระทำของตัวเองนั่นแหละ
ถ้าทำลงไปแล้วอำนาจแห่งกรรมนั้นมาบังคับตัวเอง
บังคับให้ขึ้นสูงลงต่ำได้ทั้งนั้น ให้สุขให้ทุกข์ได้
จากกรรมของตนที่ทำเรียบร้อยแล้วกลับมาเป็นสมบัติของตัวเอง
ส่วนที่เป็นภัยก็เป็นภัย ส่วนที่เป็นคุณก็เป็น
ให้พากันระมัดระวังนะ ”

ไม่เชื่อบุญเชื่อกรรมไม่ได้
วันที่ ๒๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

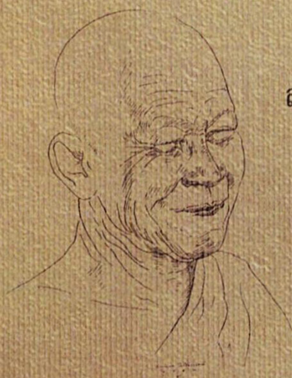
“ ให้เจริญ มรณัสสติ นะ มรณสติคือความตาย
พอความตายปั๊บเข้ามาสติจะมี พอสติมีความระลึกดีชั่วก็จะมี
ระลึกดีชั่วกระจายออกไป ระลึกถึงบุญถึงบาป รู้สึกตัวเข้าเรื่อยๆ
ปรับตัวได้คนนี้ ทีนี้ ระลึกถึงตายวันยังค่ำยิ่งดี
นั่นระลึกเท่าไรยิ่งเตือนเจ้าของเข้า ยิ่งดีดขึ้น
ระลึกถึงความตายมากเท่าไร
ยิ่งเตือนเจ้าของให้รู้เนื้อรู้ตัวแล้วดีดขึ้นๆ
ต่อไปความตายกับใจเข้าถึงกันแล้ว อริยสัจ
นั่นแหละแก้กิเลสถอนตรงนั้นเลยเทียว
ทีนี้เมื่อเวลาระลึกถึงความตายจนพอ คือ มรณมฺปิ ทุกฺขํ
นี่ก็อริยสัจ นี้เป็นเครื่องแก้กิเลส ให้คนรู้ ”

ไม่เชื่อบุญเชื่อกรรมไม่ได้
วันที่ ๒๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

“ เกิดมาพบพุทธศาสนาถูกจุดสำคัญ
ถูกที่เกาะอันแม่นยำแล้ว
เป็นที่ตายใจได้แล้ว เอา บึน อย่าให้มันเร่ๆ ร่อนๆ
ให้มีกฎมีเกณฑ์บ้างการปฏิบัติเจ้าของ ถึงเวลาจะทำคุณงามความดีก็ให้ทำ
อย่าเหลาะๆ แหละๆ โลเลโลกเลกไม่ดีนะไม่ถูก
ให้มีหลักมีเกณฑ์ ”

ทำอะไรให้มีคำสัตย์คำจริง
วันที่ ๔ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ คนมีมากเท่าไรเรื่องยิ่งมาก
อย่างอื่นมีมากเรื่องไม่ค่อยมากนะ
ถ้าคนมีมากเรื่องมาก ยุ่งมาก
ไม่มีอะไรเกินคนบรรดาสัตว์โลก
สัตว์มนุษย์นี้ยุ่งมากทุกอย่าง ทั้งๆ ที่ว่าฉลาด
แต่ความฉลาดกิเลสเอาไปใช้เสียซิ
เราเหลือตั้งแต่ความโง่มากๆ ”

ขอให้ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน
วันที่ ๒๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

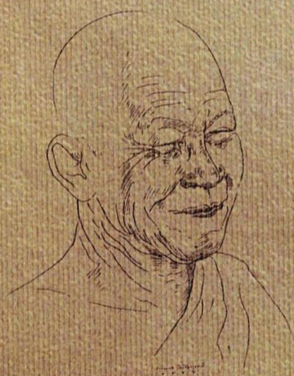
“ ความชั่วหาทั้งวันมันก็ได้ทั้งวัน
ความดีหาทั้งวันก็ได้ทั้งวันเหมือนกัน
ไม่มีอะไรยิ่งหย่อนกว่ากันเรื่องหาบาป หาบุญ หามรรค ผล นิพพาน
หานรกอเวจี คนคนเดียวนั้นแหละหาได้ทั้งสองอย่าง
ถ้าจิตใจมันหนักไปทางฝ่ายต่ำทราม มันก็ลากเข็นกาย วาจาไป
เพราะใจเป็นตัวสำคัญ มันลากมันหมุนไปให้ดูดดื่มชอบใจ ทำสิ่งนั้น ๆ
ซึ่งเป็นของชั่ว มันก็ถือว่าเป็นของดีเพราะความชอบใจ ทำลงไป ๆ
วันนี้ก็ทำ วันหน้าก็ทำ แล้ววันทั้งวันมันก็ทำ
ไม่ทำวันหนึ่งมันก็ทำวันหนึ่ง ส่วนอรรถส่วนธรรมไม่สนใจ
มันก็ตักตวงเอาตั้งแต่ความชั่วช้าลามกเต็มหัวใจ
แล้วเจ้าของเป็นผู้ทำเองผลจะให้ใครเป็นคนรับแทนล่ะ ”

มรรค ผล นิพพานอยู่กับหัวใจเรา
วันที่ ๒๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕ [ค่ำ]

โลกทั้งหลายจึงหาความสุขความเจริญไม่ได้
ทั้งๆ ที่ต่างคนต่างเสาะแสวงหาความสุขทั่วหน้ากัน
ผลที่ได้มามักจะเป็นความผิดหวังๆ เพราะเราหาในทางที่ผิด
ด้วยเหตุนี้จึงควรหาในทางที่ถูกตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้าบ้าง
แม้ไม่ได้มากก็ขอให้ได้บ้างยังดี เป็นสิริมงคลแก่ใจ ”

ขอให้ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน
วันที่ ๒๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ การปฏิบัติธรรมเป็นของสำคัญต่อจิตใจของเรา
อย่ายุ่งตั้งแต่ภายนอกซึ่งเป็นอาหารของร่างกาย
เป็นที่อาศัยของร่างกาย
ส่วนจิตใจนี้เรียกร้องหาความช่วยเหลือจากเจ้าของ
อยู่ตลอดเวลาทั่วหน้ากัน
เพราะจิตใจเดือนร้อนมาก
อะไรจะมีก็ตามแต่จิตใจเดือดร้อน
เพราะจิตใจไม่มีสิ่งบรรเทา
ไม่มีสิ่งรักษา ไม่มีสิ่งบำรุง
คือศีลคือธรรม คือบุญคือกุศล
คือสมาธิปัญญา
ใจจึงมีแต่ความเดือดร้อนขุ่นมัวตามๆ กัน ”

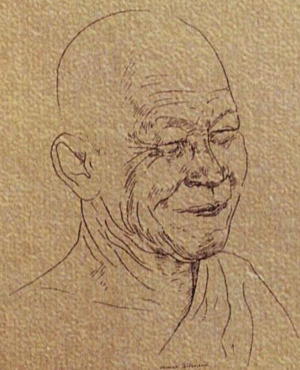
ขอให้ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน
วันที่ ๒๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ ชาติมนุษย์นี้เกิดได้ยาก ไม่ได้เกิดง่าย
เหมือนชาติของสัตว์ประเภทอื่นๆ
นี่เราเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วให้เราพยายามบำเพ็ญคุณงามความดี
ของเราให้ดี ขอให้ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติ วันหนึ่งๆ ให้คำนึงคำนวณตัวเสมอ
อย่าปล่อยเลยตามเลย ตั้งแต่ตื่นนอนถึงกระทั่งหลับ
ไม่คำนึงคำนวณถึงความผิด ถูก ชั่ว ดีเลย ไม่ดี
ต้องได้คำนึงคำนวณ วันนี้ตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งหลับ
เราทำความผิดความพลาด หรือความถูกต้องดีงามอะไรบ้าง
เอามาทดสอบกัน ถ้าหากว่าทำความผิดก็แสดงว่าวันนี้เราขาดทุน
ให้พยายามแก้ไขดัดแปลง หาผลหาประโยชน์ในทางที่ถูกที่ดี
ก็เรียกว่าเราได้กำไรขึ้นมา ”

ขอให้ธรรมกับใจเป็นอันเดียวกัน
วันที่ ๒๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

ภายนอกเราก็อุตส่าห์ขวนขวาย หามาเพื่ออัตภาพร่างกาย
ซึ่งมีความบกพร่องต้องการอยู่ตลอดเวลา
คือพาอยู่พากิน พาหลับพานอน พาขับพาถ่าย วิ่งเต้นขวนขวาย
สิ่งนั้นขาดเขิน สิ่งนี้บกพร่อง ต้องหามาเยียวยาอยู่ตลอดเวลา
นี่คืองานของธาตุของขันธ์เพื่อความเป็นอยู่แห่งชีวิตจิตใจ
ของเราแต่ละท่านๆ ก็จำต้องได้วิ่งเต้นขวนขวายเป็นธรรมดา
การงานภายในจิตใจได้แก่การให้ทาน การรักษาศีล
การเจริญเมตตาภาวนา ทำความสงบแก่จิตใจของเรา
อันนี้เรียกว่าการขวนขวายโอชารสแห่งธรรม
นำความสุขความเย็นใจ ความแปลกประหลาดอัศจรรย์เข้าสู่ใจ
เป็นคู่เคียงกันไปกับการเสาะแสวงหาทางร่างกาย
ถ้าเราได้ทั้งสองนี่แล้วเรียกว่าเราเป็นผู้เสมอต้นเสมอปลาย ”

จุดที่จะเข้าถึงธรรมธาตุ
วันที่ ๑๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ เราได้เกิดมาพบปะกับอรรถกับธรรมแล้วอย่าปล่อยวาง
ให้วันคืนปีเดือนเสียไปเปล่าๆ นะ
เวลาจะหลับจะนอนก็พากันไหว้พระสวดมนต์ ทำจิตใจให้สงบเย็น
เพราะจิตใจนี้ดีดดิ้นตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งหลับ
ถึงจะมาดับเครื่องได้ในขณะที่หลับ ถ้าไม่หลับมนุษย์เราตายง่ายมากนะ
เพราะมันดับเครื่องไม่เป็น มีแต่ติดเครื่องๆ
นี่เราดับเครื่องด้วยสมถะคือความสงบใจด้วยการภาวนาของเรา
เวลาจะหลับจะนอนขอให้ภาวนาพุทฺโธ หรือธมฺโม หรือสงฺโฆ
แล้วแต่ธรรมบทใดที่ถูกกับจริตนิสัยของเรา
ให้เราพยายามทำจิตใจของเราให้สงบ จิตใจจะเย็นลงไปโดยลำดับ
ความเห็นสุขนี้เห็นประจักษ์ใจนะ ”

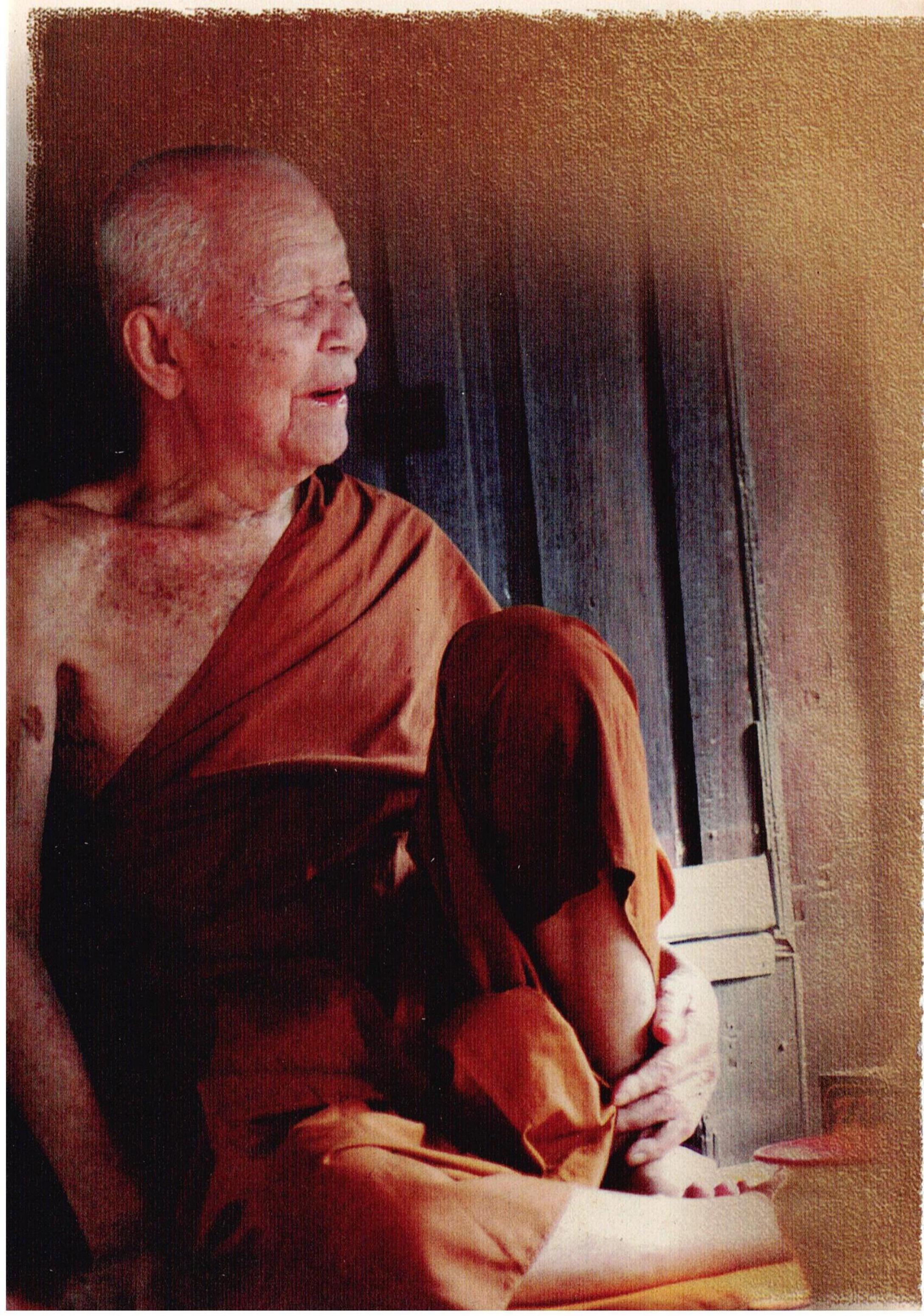
ความสุขอันแท้จริง

วันที่ ๑๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ เวลาจะหลับจะนอนให้ภาวนาพุทโธๆ บ้างนะ
เวลานี้ไม่ค่อยมีชาวพุทธเรา การภาวนาไม่ค่อยมี
มีแต่การให้ทาน รักษาศีลไป ก็ไม่มีความแน่นหนามั่นคง
ถ้าไม่มีการภาวนาเป็นเครื่องสนับสนุน
ถ้ามีภาวนาเป็นเครื่องสนับสนุนจิตใจก็ดื่มด่ำในธรรม
การให้ทานก็หนักแน่นขึ้น รักษาศีล สร้างความดีต่างๆ
หนักแน่นไปตามๆ กันหมด เพราะจิตใจเป็นผู้หนักแน่นในธรรมแล้ว
ทำให้อย่างอื่นอย่างใดหนักแน่นไปด้วยกันหมด
นี่แหละขอให้พี่น้องทั้งหลายได้อุตส่าห์พยายามนะ
ให้มีการภาวนานะ ”

ความสุขอันแท้จริง
วันที่ ๑๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

“ การปฏิบัติธรรมต้องเอาจริงเอาจัง
อย่าเหลาะแหละ ทำอะไรให้ทำจริงทำจัง
อย่าลูบๆ คลำๆ จับๆ จดๆ ใช้ไม่ได้นะ จับอะไร
จับให้จนได้เหตุได้ผลขึ้นมา จับอะไรจับหาเหตุหาผล จนได้เหตุได้ผลขึ้นมา
ถ้าควรจะปล่อยก็ปล่อยการพิจารณานั้น เพราะพอแล้วรู้แล้วปล่อย
ถ้ายังไม่พอ จับเข้าไป ติดเข้าไป พิจารณาเข้าไปเรื่อยๆ
จนกระทั่งพอแล้วมันก็ปล่อยของมันเอง ทำอะไรอย่าเหลาะๆ แหละๆ
ไม่ถูกไม่ดี เอาให้จริงให้จังทุกอย่าง ”

จับจิตไว้ให้ดี

วันที่ ๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

“ ใจดวงนี้ไม่เคยตาย ขอให้ท่านทั้งหลายฟังให้ถึงใจ
เรื่องภพเรื่องชาติ ตายเกิดอยู่ตลอดมา นี่มีแต่ใจดวงนี้ทั้งนั้น
เที่ยวเกิดที่นั่นตายที่นี่ หมดสภาพในร่างนี้แล้วก็ไปเข้าร่างใหม่
ไปเกิดร่างใหม่ตายร่างใหม่ไปเรื่อยๆ อย่างนี้
การที่จะไปเกิดกับร่างนั้นร่างนี้ก็ขึ้นอยู่กับกรรมดีกรรมชั่วของตัวเอง
หากมีกรรมดีก็ไปเกิดในสถานที่ดีคติที่เหมาะสม
ถ้ามีแต่กรรมชั่วไปเกิดที่ไหนๆ ก็มีแต่ความชั่ว ”

เอาธรรมเข้าสู้เสือ
วันที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

“ เรื่องความตายมันอยู่กับลมหายใจนะไม่อยู่กับที่อื่นที่ใด
อยู่กับลมหายใจ หายใจเข้า หายใจออก
หมดอันนี้แล้วหมดไปเลย เวลานี้ลมหายใจยังไม่หมด
ความดีก็ทำได้ความชั่วก็ทำได้ด้วยกัน
เราจะมีสติปัญญาคัดเลือกอะไร
พยายามทำความดีปัดความชั่วออกก็เป็นสติปัญญาของเรา ”

มีข้อบังคับตัวเองวันเข้าพรรษา
วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

“ ภาวนา ๑๐ นาที ใครจะกำหนดเอาธรรมบทใด
ที่ถูกกับจริตนิสัยของตนซึ่งเคยภาวนามาขาดๆ วิ่นๆ อะไรไป
ได้ภาวนาเท่านี้สัก ๒ นาที ขาดไปเสียตั้งกี่วันถึงมาระลึกได้
ก็ให้มาบังคับตัวเอง ให้ได้วันละ ๑๐ นาที เอ้ามันจะตายจริงๆ หรือ
ว่างั้นนะ บังคับตัวเอง วันคืนหนึ่ง ๒๔ ชั่วโมงขอเพียง ๑๐ นาที
มาบำเพ็ญจิตใจซึ่งเป็นของมีคุณค่า
ธรรมอันมีคุณค่าเข้าหัวใจตนเองเพียง ๑๐ นาทีเท่านี้ไม่ได้เหรอ
บังคับเข้าต้องได้ ว่างั้นเลย ไม่ได้
เอ้าขาดไปเสียคออย่าให้เหลือเลย
คนไม่เป็นท่าคนหมดราคา ต้องเอาเจ้าของอย่างนั้น

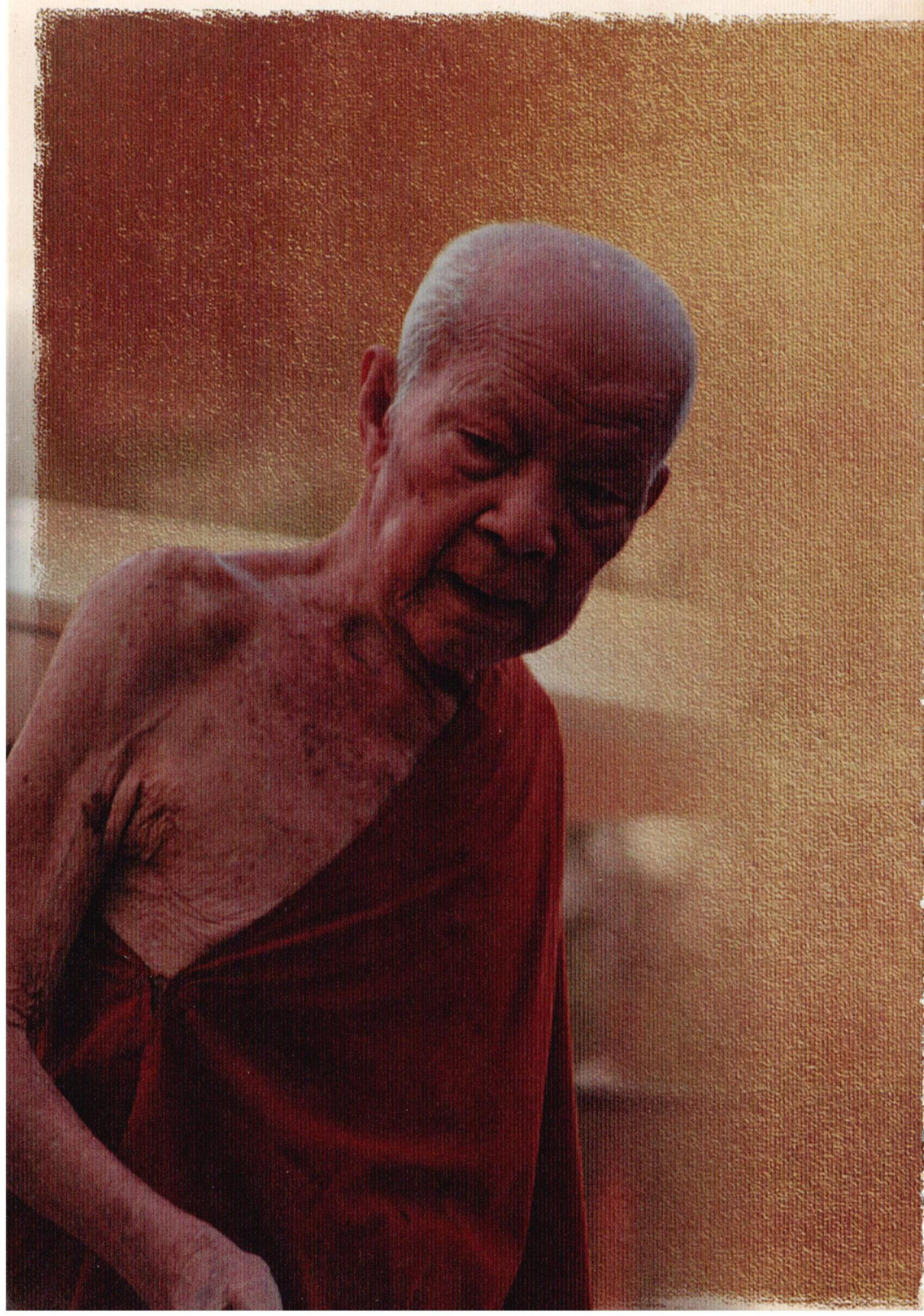
ไหว้พระสวดมนต์นั่งภาวนาขอ ๑๐ นาทีเป็นประจำ
นอกจากนั้นให้ท่านทั้งหลายเสาะแสวงหาเอง
เพื่อความดีสำหรับท่านทั้งหลายเอง
ครูบาอาจารย์เป็นแต่เพียงผู้บอกผู้ชี้แนวทาง
การกระทำเป็นเรื่องของเราทั้งหลายเอง ”

มีข้อบังคับตัวเองวันเข้าพรรษา
วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

“ โลกนี้มันหนาแน่นขึ้นทุกวัน
กิเลสตัณหามันไม่ได้ว่ามันอยู่กับหัวใจใด
มันเป็นกิเลสด้วยกันทั้งนั้น อยู่ในสัตว์ก็กิเลสก็เต็มหัวใจสัตว์
อยู่ในคนก็เต็มหัวใจคน อยู่ในพระในเณรก็เต็มหัวใจพระเณร
เป็นฟืนไฟเผาไหม้ได้ด้วยกันหมด ไม่เลือกชาติชั้นวรรณะ
ขึ้นชื่อว่าบาปว่าบุญแล้วเป็นดีเป็นชั่วได้ด้วยกัน
อันนี้เป็นหลักใหญ่ ท่านจึงสอนว่า กรรมเป็นของสำคัญมาก
กรรมเหนือทุกสิ่งทุกอย่าง
ไม่มีอะไรเหนืออำนาจแห่งกรรมดีกรรมชั่วได้
เพราะฉะนั้น จึงต้องให้สำรวมระวังในกรรมคือการกระทำของตน
ถ้าทำชั่วมันจะเป็นชั่วแน่ๆ ถ้าทำดีเป็นดีแน่ๆ
เป็นอื่นไปไม่ได้ ใครจะมาลบล้างไม่ได้ในกรรมของผู้ทำลงไป
ทั้งดีทั้งชั่วนั้นแหละ เราจึงต้องระมัดระวังเสียตั้งแต่บัดนี้
ไม่งั้นจะเสียท่าเสียทีนะ ”

พากันภาวนานะ
วันที่ ๒๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕

“ การปฏิบัติธรรมต้องได้ดูเรื่องตัวเองนะ
ดูที่อื่นไม่เห็น ส่วนมากโลกจะไปมองดูแต่คนอื่น
มองดูคุณมองดูโทษสุดท้ายก็มาลงที่โทษ คอยตำหนิติเตียนคนอื่น
ตัวเองจะผิดพลาดประการใดก็ตาม
ไม่ค่อยได้มองดูตัวเรา จึงไม่เห็นที่จะแก้จะไขดัดแปลงให้ดีขึ้น ”

จิตไม่สงบเพราะสติไม่ดี
วันที่ ๑๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕

“ อย่าพากันตื่นมืดตื่นแจ้ง ปี เดือน มันมีมาตั้งกัปตั้งกัลป์
มืดแจ้งมีมากี่กัปกี่กัลป์ ตื่นหาอะไร
ปี เดือน ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ จันทร์ อังคาร พุธ
ชวด ฉลู ขาล เถาะ มะโรง มะเส็ง ก็ตั้งชื่อมันไป
มีแต่มืดกับแจ้งเท่านั้น ตัวที่จมคือเรา มันมีเสาร์อาทิตย์ที่ไหนเรา
ถ้าทำชั่วลงไป ตายก็คือเรา ไม่เห็นมีเสาร์มีอาทิตย์ที่ไหน
มันตายได้เกิดได้ ตายได้ ทุกข์ได้ทั้งนั้น ส่วนเสาร์ อาทิตย์ อังคาร
ท่านไม่เห็นเป็นทุกข์ เป็นลำบากลำบน ตกนรกอเวจี ติดคุกติดตะราง
เหมือนมนุษย์ที่ตัวเก่งๆ หาตั้งชื่อตั้งนามให้เขานี้เลย ”

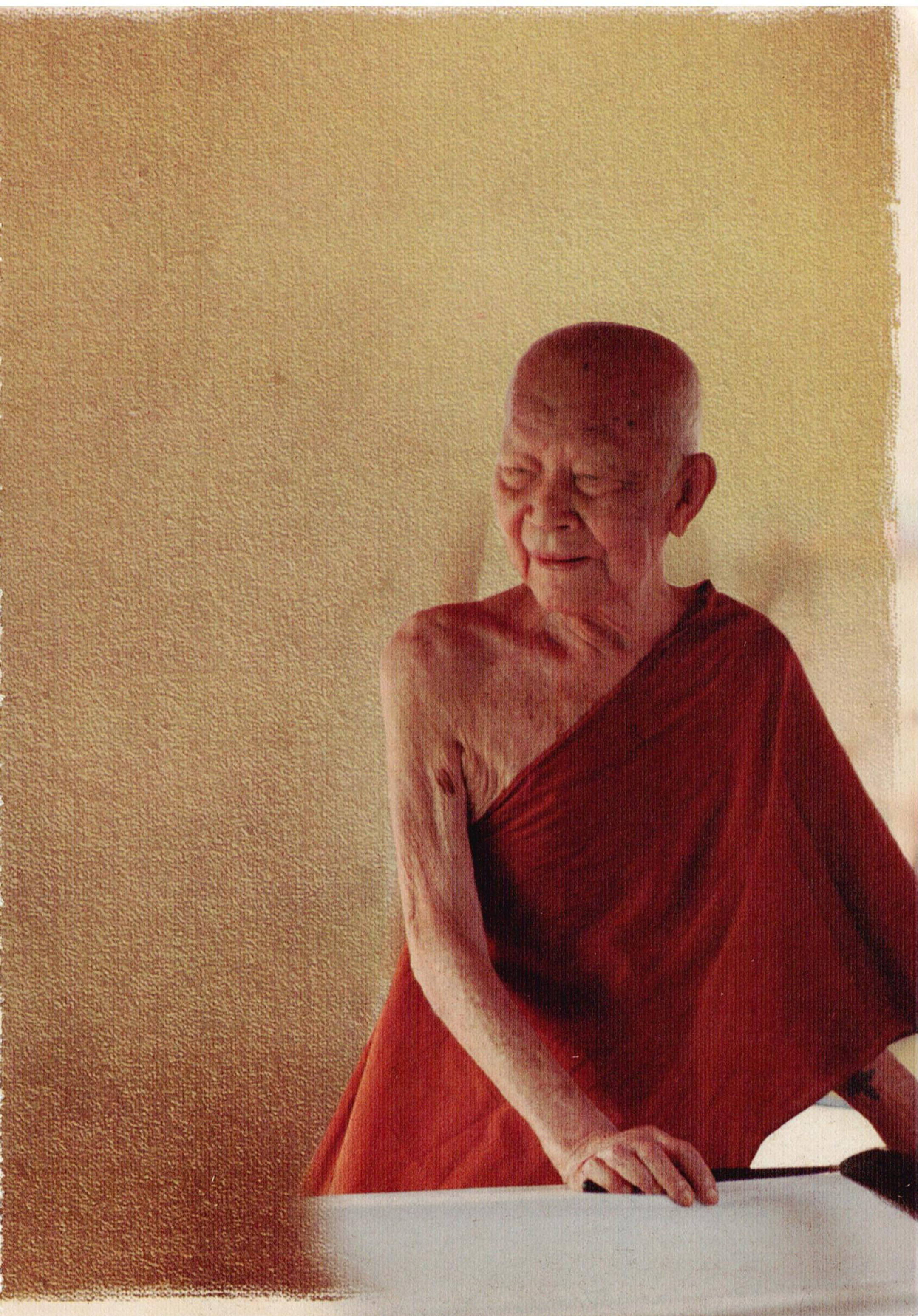
กิเลสทำงานอัตโนมัติ
วันที่ ๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕ (ค่ำ)

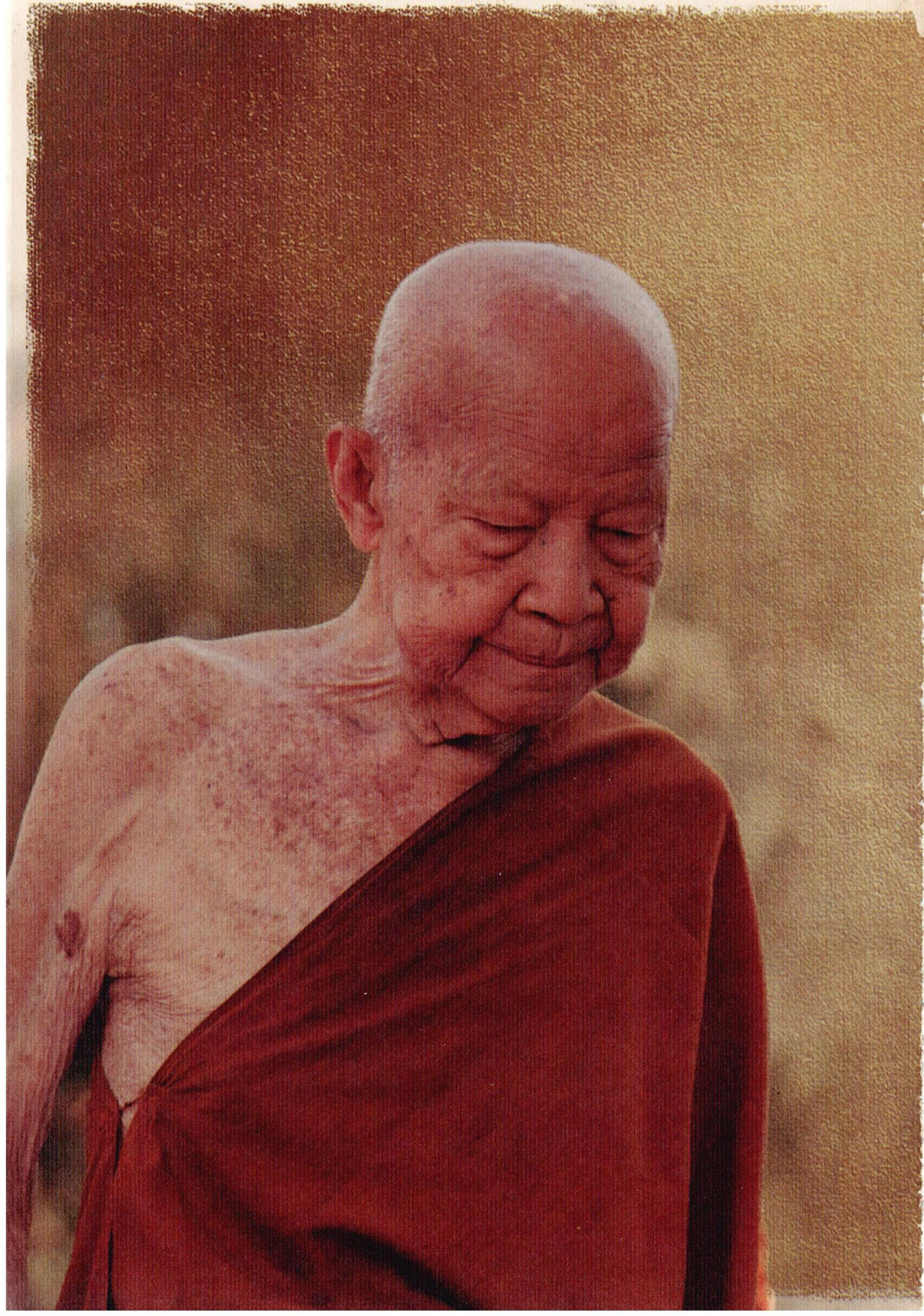
“ คนมีศีลมีธรรมในใจ
มักจะใคร่ครวญพินิจพิจารณาถึงรายได้รายเสียของตน
วันหนึ่งๆ เราได้ทำประโยชน์อะไรบ้างแก่โลก แก่ตัวของเรา
ได้พิจารณาเสมอ ”

หาความสุขด้วยการภาวนา
วันที่ ๒๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕ (บ่าย)

การปล่อยตัวไม่ใช่ของดีอย่าพากันปล่อยนะ
ให้ยับยั้งตลอด ถ้ามันจะไปทางชั่วยับยั้งเอาไว้ห้ามเอาไว้
จากนั้นก็ไสเข้าสู่ความดี มันไม่อยากทำก็ทำ
นี่ชื่อว่าฝืนกันเพื่อความดี

ฝืนเพื่อความดี
วันที่ ๑๖ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕

“ จึงขอให้พากันพินิจพิจารณาอรรถธรรม
นำมาอบรมสั่งสอนตนให้เป็นคนดี
อย่างอื่นสอนคนไม่เคยมีว่าอะไรดีอะไรเลิศยิ่งกว่าธรรมสอนคน
ธรรมสอนคนนี้เลิศเลอได้
พระพุทธเจ้าเป็นศาสดาองค์เอกก็เพราะธรรม
อบรมด้วยธรรม ธรรมเป็นเครื่องอบรมท่าน
พระสงฆ์สาวกเป็นสรณะของพวกเรานี้
ก็ล้วนแล้วแต่ท่านผู้อบรมธรรมมาด้วยกัน
จึงควรเป็นสรณะของโลกได้
เราก็ควรอบรมธรรมให้ธรรมเป็นสรณะของพวกเรา
พุทฺธํ ธมฺมํ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ ให้อยู่ในใจของเรา
ใจของเราเป็นคลังแห่งธรรม ไปที่ไหนเราก็มีความสงบร่มเย็น
โลกนี้ก็เย็น โลกหน้าก็เย็นผู้มีธรรมในใจ
ถ้ามีตั้งแต่ความชั่วช้าลามกอยู่ในใจไปโลกไหนก็เป็นไฟทั่วหน้ากัน
ให้พากันจดจำเอานะ ”

ธรรมสอนคนเลิศเลอได้
วันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

"ตื่นตามาเช้าให้ไหว้พระเสียก่อน ก่อนจะไปไหนมาไหน
ไหว้พระระลึกพระพุทธเจ้า พุทโธ ธัมโม สังโฆ อิติปิโส สฺวากฺขาโต
สุปฏิปนฺโน เสร็จแล้วค่อยไปทำงาน
เริ่มแรกตื่นนอนก็เอาบุญเสียก่อนแล้วไป
เวลาจะนอนกลับมาก็มาสวดมนต์เสียก่อน
ได้แค่ไหนก็เอาตามที่เราเรียนได้ สวดมนต์แล้วค่อยหลับ
เวลาหลับก็ให้พุทโธติดกับใจ
พุทโธก็ได้ ธัมโมก็ได้ สังโฆก็ได้ติดใจ จากนั้นก็หลับไปกับพุทโธ
ตื่นนอนมาด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส นั่นละใจ
คือธรรมเป็นของเลิศเลอ ใจอยู่กลางๆ เอาอะไรไปใส่มันติดหมด
สีเขียว สีดำ สีแดง ติดหมด เอาดีเอาชั่วไปใส่มันติด
เพราะฉะนั้นจึงให้เอาดีเข้าไปใส่ให้จิตดี
เมื่อจิตดีแล้วก็เย็น ถ้าใจดีใจมีธรรมแล้วเย็น
ให้พากันจำเอานะ"

หลับเป็นมงคล
วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๑

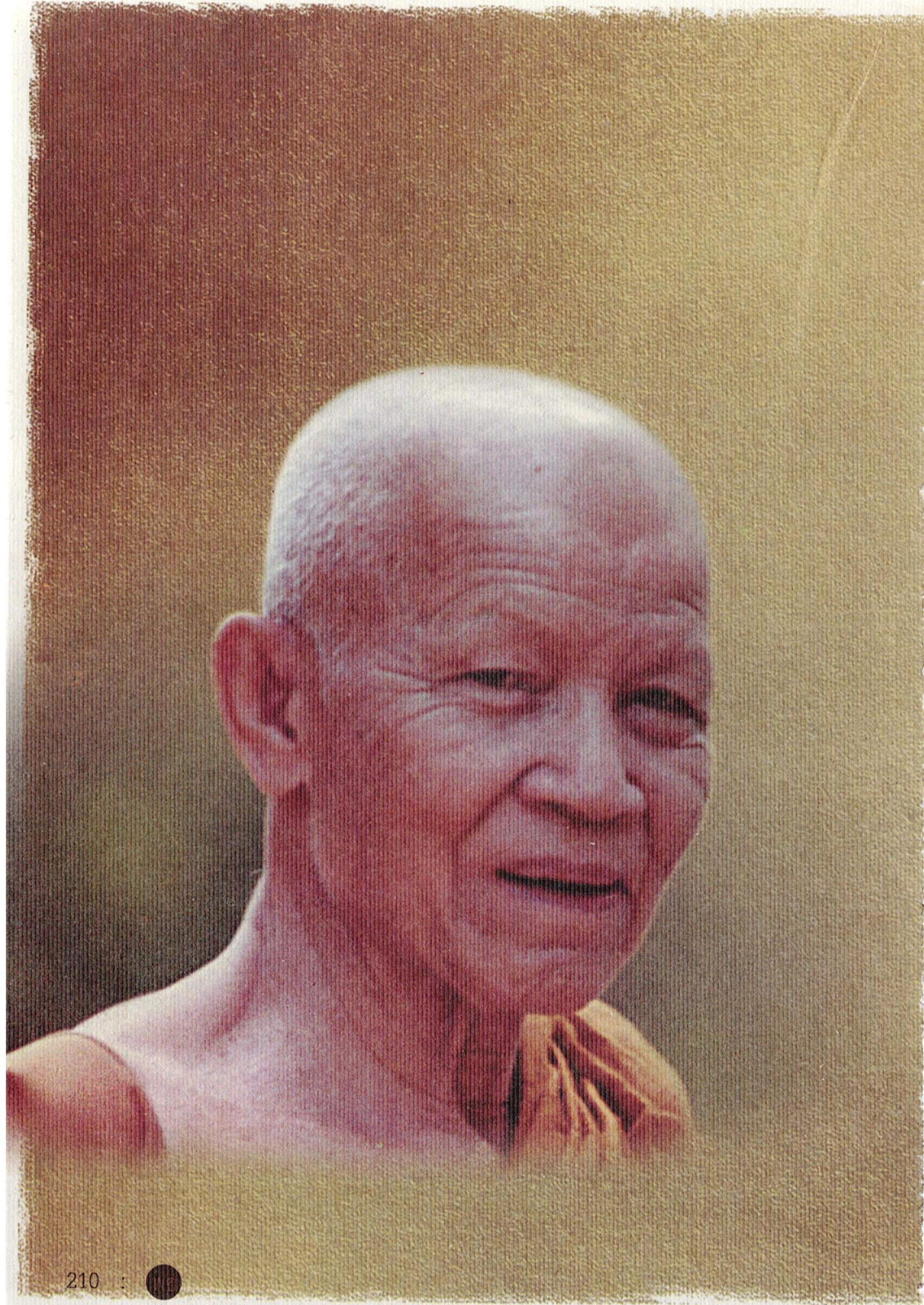
“ ถ้าถามธรรมในตัวเอง
เราเกิดมานี้เราจะตายเหมือนโลกทั่วๆ ไป
แล้วเรามีความดีงามอะไรบ้างติดเนื้อติดตัวเรา
พุทโธเคยมีในหัวใจไหม ธัมโมเคยมีในหัวใจไหม
สังโฆเคยมีในหัวใจไหม
การให้ทานเราเคยได้ให้ทานมากน้อยเพียงไร
การรักษาศีลรักษาธรรมอย่างน้อยศีล ๕
เราเคยได้รักษากับโลกแห่งชาวพุทธเขาบ้างไหม
ให้พิจารณา การภาวนาพุทโธ ธัมโม สังโฆ
ซึ่งพระพุทธเจ้าเลิศด้วยการภาวนา
เราเคยได้ภาวนาบ้างสัก ๑ นาทีไหม เหล่านี้เปล่าทั้งนั้นพวกเรา
เรียกว่าเปล่าหมดไม่มีในตัว แสดงว่าขาดทุนมากมายก่ายกอง ”

ไม่มีอะไรหนักยิ่งกว่ากรรมดีกรรมชั่วของเรา
วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๑

“ อะไรจะใหญ่ขนาดไหน หนักขนาดไหน
สู้กรรมดี-กรรมชั่วที่สัตว์แต่ละรายๆ ทำลงไปไม่ได้
ถ้าทำลงไปแล้วกดจริงๆ ถ้าเป็นความชั่ว
ถ้าเป็นความดีก็ยกขึ้นจริงๆ สูงส่งจนถึงพระนิพพานได้
ถ้าทำกรรมชั่วก็กดลงไปจนถึงนรกอเวจี
จมอยู่นั้นกี่กัปกี่กัลป์ก็ขึ้นมาไม่ได้ นี่ละกรรมจึงเป็นของมีน้ำหนักมาก
จึงพากันให้พิจารณาถึงเรื่องความดีความงาม
อย่าทำตามความอยากโดยถ่ายเดียว
ความอยากมันจะพาไปทางต่ำเสมอ
ถ้าสิ่งใดธรรมไม่ชอบแล้วกิเลสมันชอบ
มันพาทำสิ่งนั้นละ ถ้าทำสิ่งนั้นไปแล้วมันก็เป็นภัยแก่ตัวเอง
เป็นภัยแก่ตัวเองแล้วก็บีบบี้สีไฟตัวเองอย่างนั้นละ ”

ไม่มีอะไรหนักยิ่งกว่ากรรมดีกรรมชั่วของเรา
วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๑

“ ไม่มีสัตว์ตัวใดจะเหนือกรรมไปได้นะ
ไม่มีในโลกอันนี้บรรดาสัตว์จะเหนือกรรมดี-กรรมชั่วไปได้
กรรมดีเป็นผู้ตกแต่งในทางดีโดยถ่ายเดียว
กรรมชั่วเป็นผู้ตกแต่งในทางชั่วและกดสัตว์โลกลงไปโดยถ่ายเดียว
ไม่มีอันใดที่จะใหญ่ยิ่งกว่ากรรมดี-กรรมชั่ว
ให้พากันระมัดระวังทุกคน ”

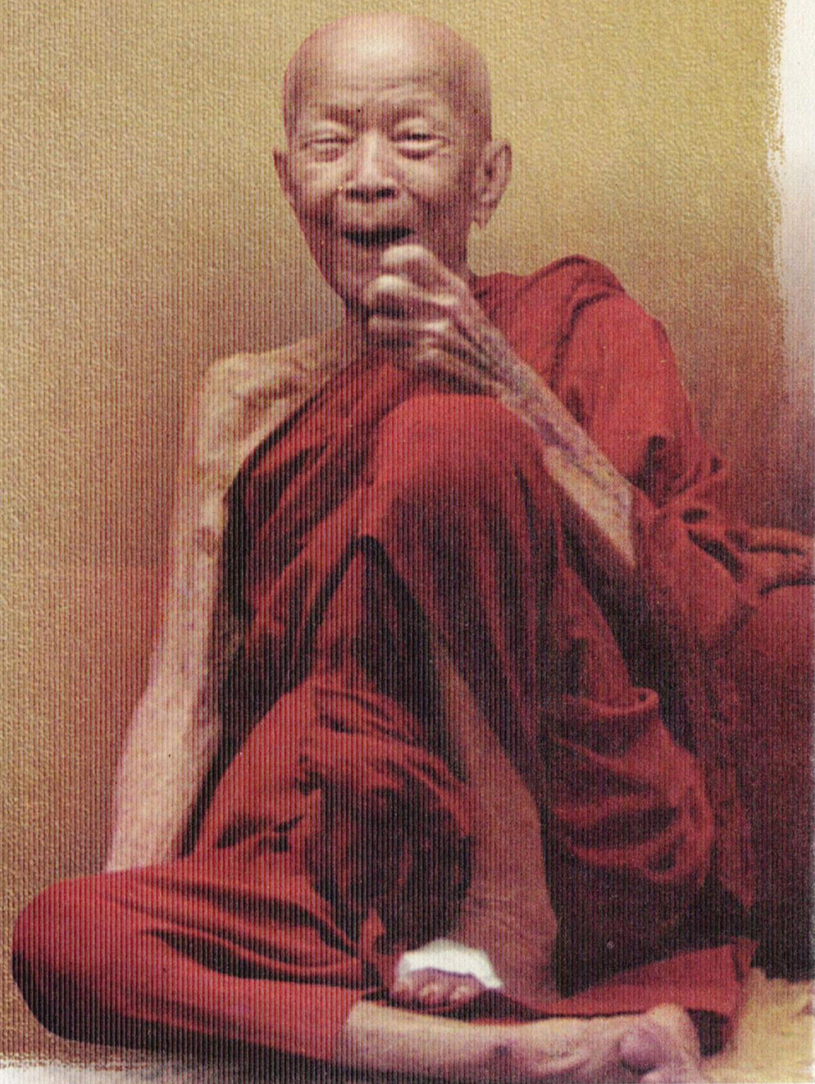
ไม่มีอะไรหนักยิ่งกว่ากรรมดีกรรมชั่วของเรา
วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๑

“ อะไรจะหนักยิ่งกว่ากรรม ผลกรรมของสัตว์ในโลกนี้
ต้นไม้ ภูเขา ดินฟ้าอากาศ ว่าหนัก ก็หนักเฉยๆ
แต่เราไม่ได้แบกได้หาม แต่กรรมดีกรรมชั่วของสัตว์โลกที่ทำลงไปนี้
เราเป็นผู้อยู่ใต้บังคับ การทำดีก็ความดีนั่นแหละจะหนุนเราไป
ตั้งแต่พื้นๆ จนกระทั่งถึงสวรรค์นิพพาน
ถ้าทำความชั่วแล้วก็จมลงไปเรื่อยๆ นี่ละอำนาจของกรรม
น้ำหนักของกรรม ไม่มีอะไรหนักมากยิ่งกว่าอำนาจแห่งกรรมดีกรรมชั่ว
ของสัตว์แต่ละรายๆ สร้างขึ้นมา ”

ที่อยู่ของความอัศจรรย์
วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๐

“ท่านทั้งหลายเข้าใจว่าพุทโธ ธัมโม สังโฆ
เป็นเรื่องเล็กน้อยเหรอ พระพุทธเจ้าเลิศเลอมานี้
ก็เพราะอำนาจแห่งพุทโธ ธัมโม สังโฆนั่นแล
กิเลสไม่ได้พาใครให้เลิศเลอ
นอกจากจะพาคนให้ล่มจมฉิบหายไปโดยลำดับเท่านั้น
ถ้าไม่รู้จักประมาณวิ่งตามกิเลสเท่าไรตายทิ้งเปล่าๆ
ไม่มีความหมายอะไรในคนทั้งคน
เกิดมาทั้งชาติหาความหมายติดตัวไม่มี
ตายไปแล้วก็แห่กันไปเผาศพ ครั้นเผาแล้วก็กลับมามือเปล่าๆ
ไม่เกิดประโยชน์อะไร แทนที่จะคิดเรื่องความเป็นความตายของเขา
แล้วน้อมเข้ามาคิดถึงเรื่องความเป็นความตายของตัวเอง
แล้วอุตส่าห์พยายามสร้างความดี ละชั่วทำดี
ประพฤติตัวให้มีศีลธรรม”

ที่อยู่ของความอัศจรรย์
วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๐

“ อย่าลืมพุทโธ เอาพุทโธอัดเข้าไปเต็มเข้าไปในหัวใจ
เต็มมาด้วยพุทโธ เต็มมาด้วยบุญ เต็มออกไปด้วยพุทโธ
เต็มไปด้วยบุญ อย่าให้ว่างเปล่า ไปนี้อย่าลืมพุทโธ
ไปที่ไหนอย่าลืมพุทโธ เรียกว่าตามเสด็จพระพุทธเจ้าตลอดเวลา
ถ้าห่างเหินธรรมแล้วใกล้ชิดติดพันกับนรกอเวจีไปเรื่อยๆ นะ ”

จิตเปิดโลกธาตุ
วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๐

“ เราสอนด้วยความเพียงพอทุกอย่าง
เอาก็เป็นผลประโยชน์ของผู้นั้น ไม่เอาก็เป็นผลเสียของผู้นั้น
บันไดก็พาดไว้อย่างนั้น ใครจะขึ้นก็ขึ้น ใครไม่ขึ้นก็แล้วแต่
บันไดไม่ได้ไม่เสีย พระพุทธเจ้า ศาสดาองค์เอกไม่เคยได้เคยเสีย
สัตว์โลกต่างหาก ท่านสอนด้วยความเมตตาสงสาร
บรรดาสาวกอรหัตทั้งหลายก็เหมือนกัน
สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ เราถือท่านเป็นสรณะ
เป็นที่พึ่งเป็นพึ่งตายขอให้เชื่อฟังคำท่าน ”

เทวดาก็ไม่เคยค้านคำพูดเรา
วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๔๕

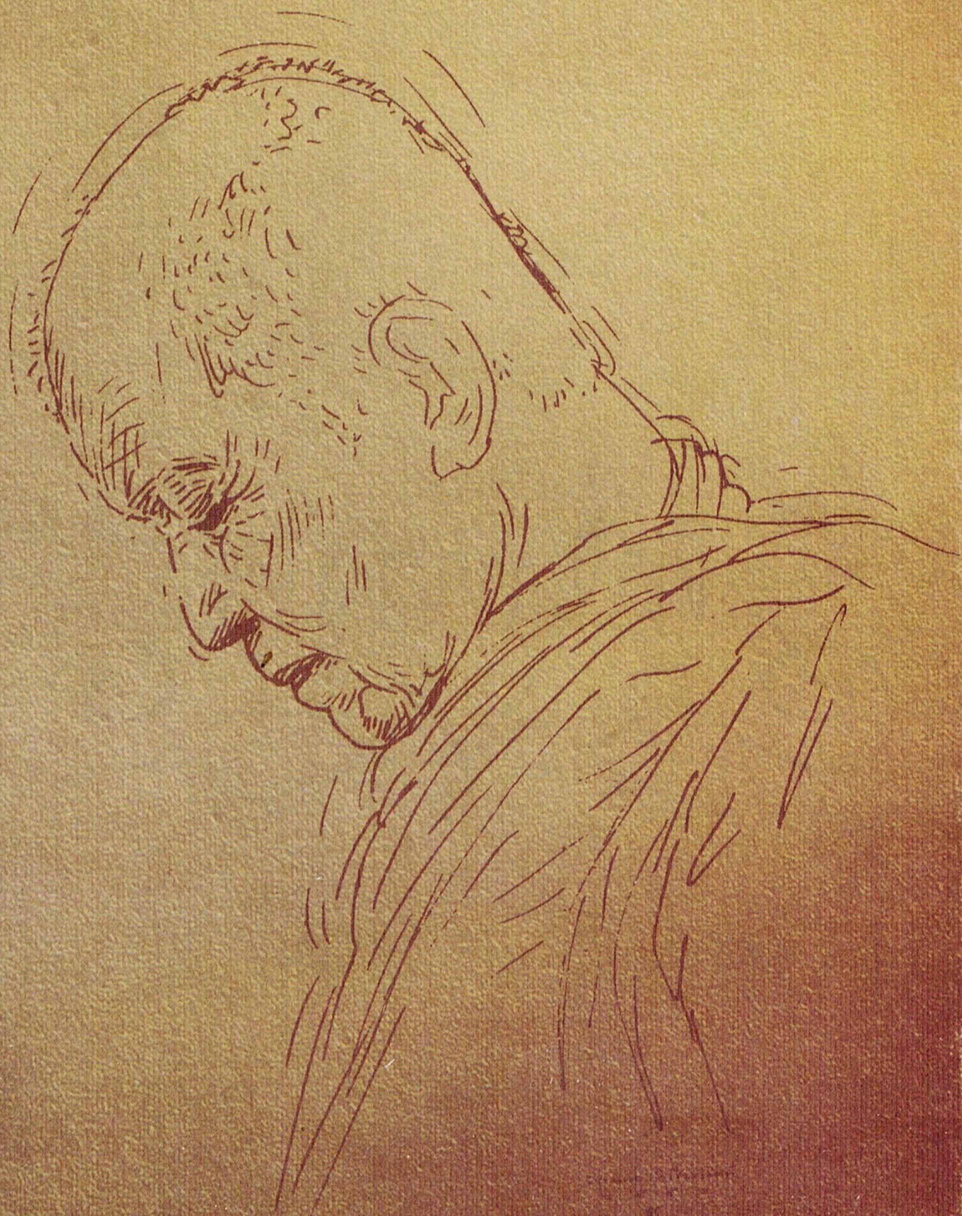
“ นี่ละธรรม ธรรมที่สอนพี่น้องทั้งหลายนี้
เราไม่ได้มีอะไรทบทวน
เราพอทุกอย่างแล้ว สอนตามแต่ผู้ที่จะรับผลประโยชน์ได้มากน้อยเพียงไร
ให้ยึดไปประพฤติปฏิบัตินะ ตายแล้วไม่มีประโยชน์อะไรนะ
ใครอยู่ที่ไหนตายได้ด้วยกัน มันอยู่ที่ลมหายใจ
ถ้าลมหายใจขาดแล้วหมดเลย ”

เทวดาก็ไม่เคยค้านคำพูดเรา
วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๔๕

“ มือของครูอาจารย์
กับมือของลูกศิษย์ ลูกหา
ญาติมิตร เพื่อนฝูง
เป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน ใช้แทนกันได้
ไว้ใจกันได้ เชื่อใจกันได้ ตายใจกันได้ ”

๑ มกราคม ๒๕๕๔
ณ โรงพยาบาลศิริราช

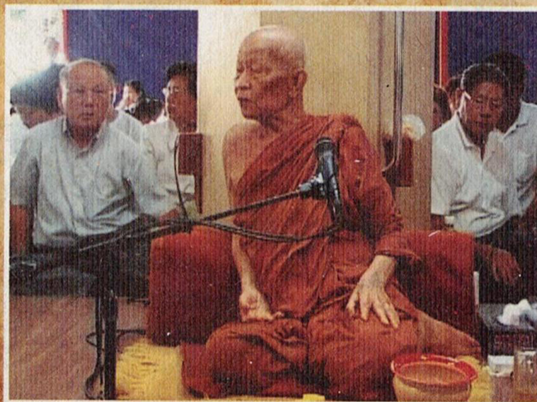

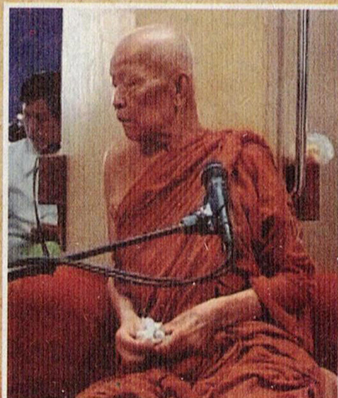
ที่พึ่งทางใจ

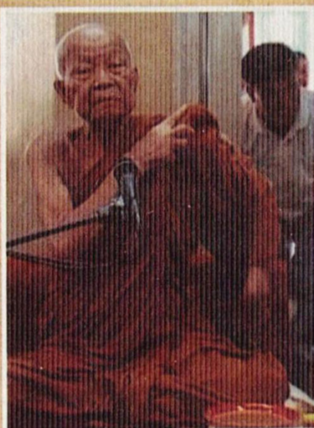

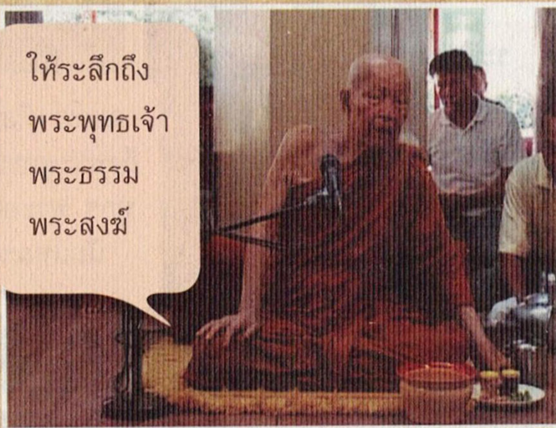
ที่พึ่งทางใจ

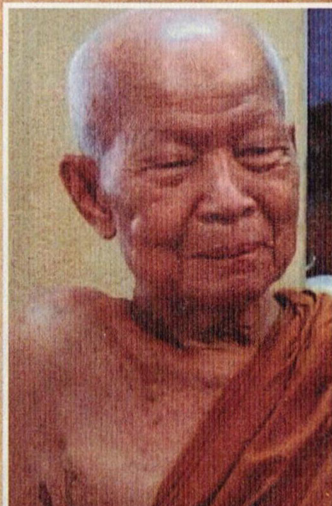
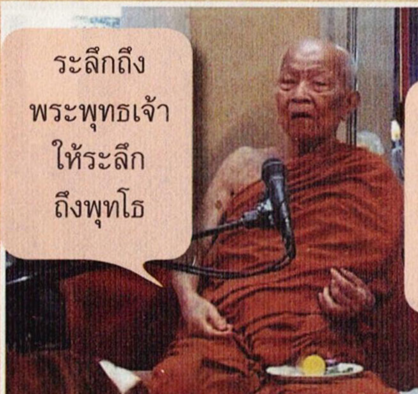
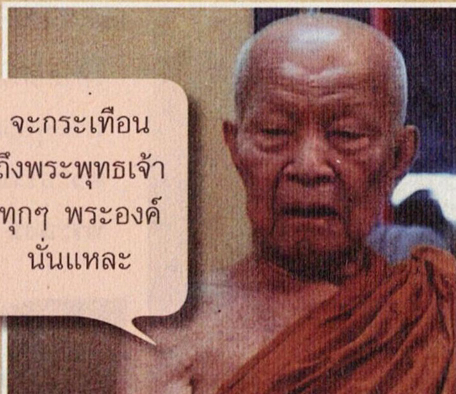

ขอพูดฝากพี่น้องทั้งหลาย ให้ระลึกถึงพระธรรมเสมอนะ

ให้ระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์

เรียกว่าระลึกถึงธรรมเสมอ อย่าลืมเนื้อลืมตัว

การลืมเนื้อลืมตัวนั้นเป็นการปล่อยตัว ไม่เป็นของดีเลย

ความไม่ลืมเนื้อ
ลืมตัว ความมีสติ
สตังระมัดระวัง
ตัวเองนั่นแหละ
เป็นความดี

ระลึกถึง
พระพุทธเจ้า
ให้ระลึก
ถึงพุทโธ

จะกระเทือน
ถึงพระพุทธเจ้า
ทุกๆ พระองค์
นั่นแหละ

เพราะพุทโธคำเดียวนี้
กระเทือนถึงพระพุทธเจ้า
หมดทุกๆ พระองค์เลย

อย่าลืม ไปที่ไหน อย่าลืมที่พึ่งของใจคือธรรม เป็นของสำคัญมากนะ

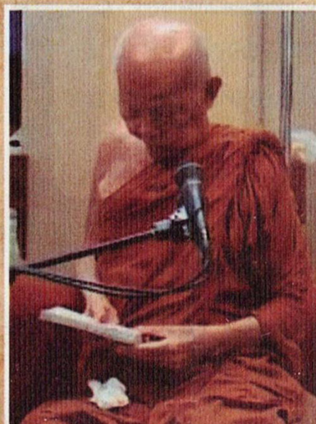

ให้เป็นคู่เคียงกันกับวัตถุสิ่งของที่เราอาศัยอยู่ อันนั้นเป็นเครื่องอาศัยของกายเท่านั้น

ส่วนใจต้องมีธรรมเป็นเครื่องอาศัย ไม่มีธรรมหัวใจว้าเหว่

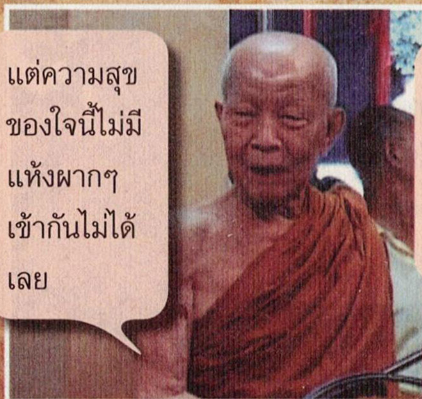

ใจตกทุกข์ได้ยากลำบาก เรียกว่า ทุคตะเข็ญใจ

คำว่าทุคตะเข็ญใจ คือคนทุกข์ คนยาก คนลำบาก

พวกเรานี้พวกเราทุคตะ เข็ญใจ บกพร่องในความ สุขทางด้านจิตใจมาก ทีเดียว

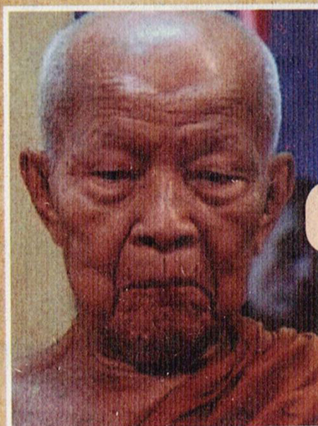

แม้ความสุข อย่างอื่นจะ ปรนเปรอกัน ขนาดไหน ก็ตาม

แต่ความสุข ของใจนี้ไม่มี แห้งผากๆ เข้ากันไม่ได้ เลย

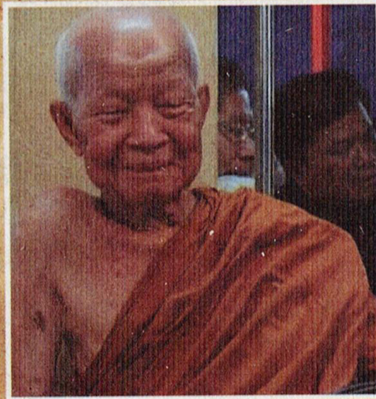

จึงให้ยึด หลักธรรม เข้าเป็นเครื่อง ประดับใจ

ให้มีธรรมเป็น
เครื่องหล่อเลี้ยง
จิตใจจะมีความ
ผาสุกเย็นใจ

ต้องบำเพ็ญธรรม

เวลาจะหลับจะ
นอนให้ต่างคน
ต่างไหว้พระ
สวดมนต์

ระลึกถึง
พุทโธ ธัมโม
สังโฆ

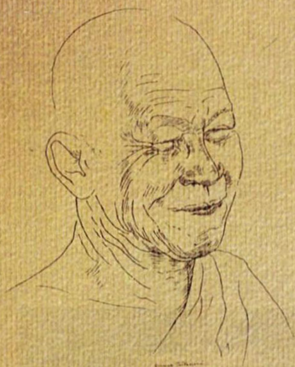
จะอาศัย
ครูบา-
อาจารย์
ก็ห่างไป

อาศัยพุทโธธัมโม
สังโฆอยู่ภายใน
ใจของเราใกล้ชิด
ติดพันกัน
ตลอดเวลา

ถ้าเราไม่เกียจคร้าน
เสียอย่างเดียว
วันนี้เราพูดเพียง
เท่านี้แหละ

ขอจงพากัน
อยู่เย็นใจ มี
ความผาสุก
กายสบายใจ

ทีนี้
ให้พร

ธรรมท้ายเล่ม
จากองค์พระหลวงตา

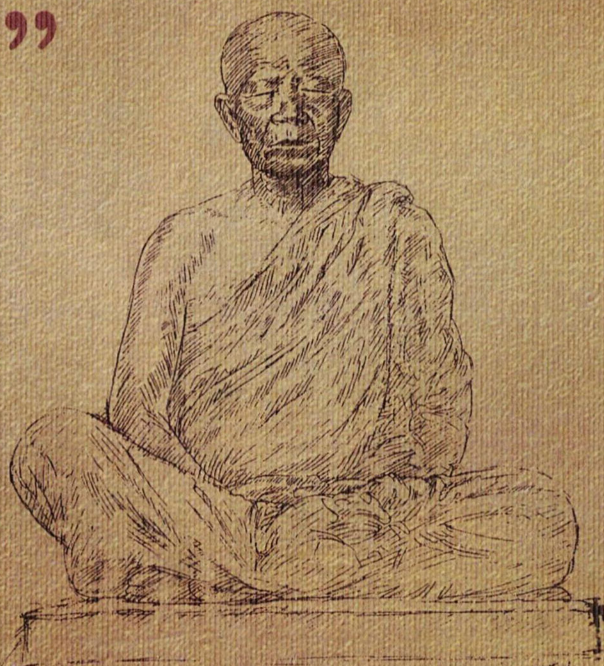
" **เอาฟังให้ดี** วันนี้จะเปิดโลกให้ฟัง โลกแห่งความหลงของเรานี่ ภูเขาภูเราอยู่ในโลกตัวของเรานี้หมดนั่นละ นี่ละพิจารณา เวลาเปิดโลกธาตุ ต้องเปิดที่ตัวของเรา เพราะจิตไปหลงโลกธาตุ เปิดโลกธาตุก็เปิดที่จิตนี้เอง พอพิจารณานี้มันดับลงไปๆ จากนั้นจิตก็ว่าง ว่างไปหมด ตั้งอะไรขึ้นมาพับ ดับปุ๊บๆ จิตว่างไปหมด เอาสิ่งวัตถุทั้งหลายที่มันเคยปรากฏมาเป็นหินลับปัญญา ตั้งขึ้นมาเรื่อยดับไปเรื่อยๆ ตั้งเร็วดับเร็วๆ สุดท้ายแว็บดับ นั่นกลายเป็นจิตว่างที่นี้นะ ว่างหมด อะไรว่างหมดที่นี่

ทีนี้มันจะมีความหลงขึ้นมาในนั้นโดยเจ้าตัวไม่รู้นะ มองดูโลกธาตุนี้ แผ่นดินนี้ก็เหยียบย่างไปนั้นละไม่ปฏิเสธ ต้นไม้ภูเขาก็เห็นพอรางๆ แต่ความสว่างของจิต ความว่างของจิตครอบไปหมด จิตว่าง นั่นละเรียกว่าจิตว่าง จิตอยู่ในขั้นอวกาศ ว่างไปหมด แต่ตัวเองยังไม่ว่าง นี่ย้อนเข้ามาอีก เทียบกันกับเขาเข้าไปในห้องว่าง เดินเข้าไปในห้องว่าง ว่าห้องนี้ว่าง เอาไปดูซิ ห้องนี้ว่าง แล้วก็มีคนหนึ่งเดินเข้าไปในห้อง โอ้ ห้องนี้ว่างๆ มีอีกคนหนึ่งดูเข้าไปว่าห้องนี้ว่างๆ มันว่างอย่างไรก็เธอนั่นน่ะไปยืนอยู่กลางห้อง เธอนั่นเองเป็นผู้ขวางห้อง ห้องจึงว่างไม่ได้ เอ้า อยากให้ห้องว่างให้ถอนตัวออกมา พอคนนั้นถอนตัวออกมาปุ๊บห้องว่างเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์

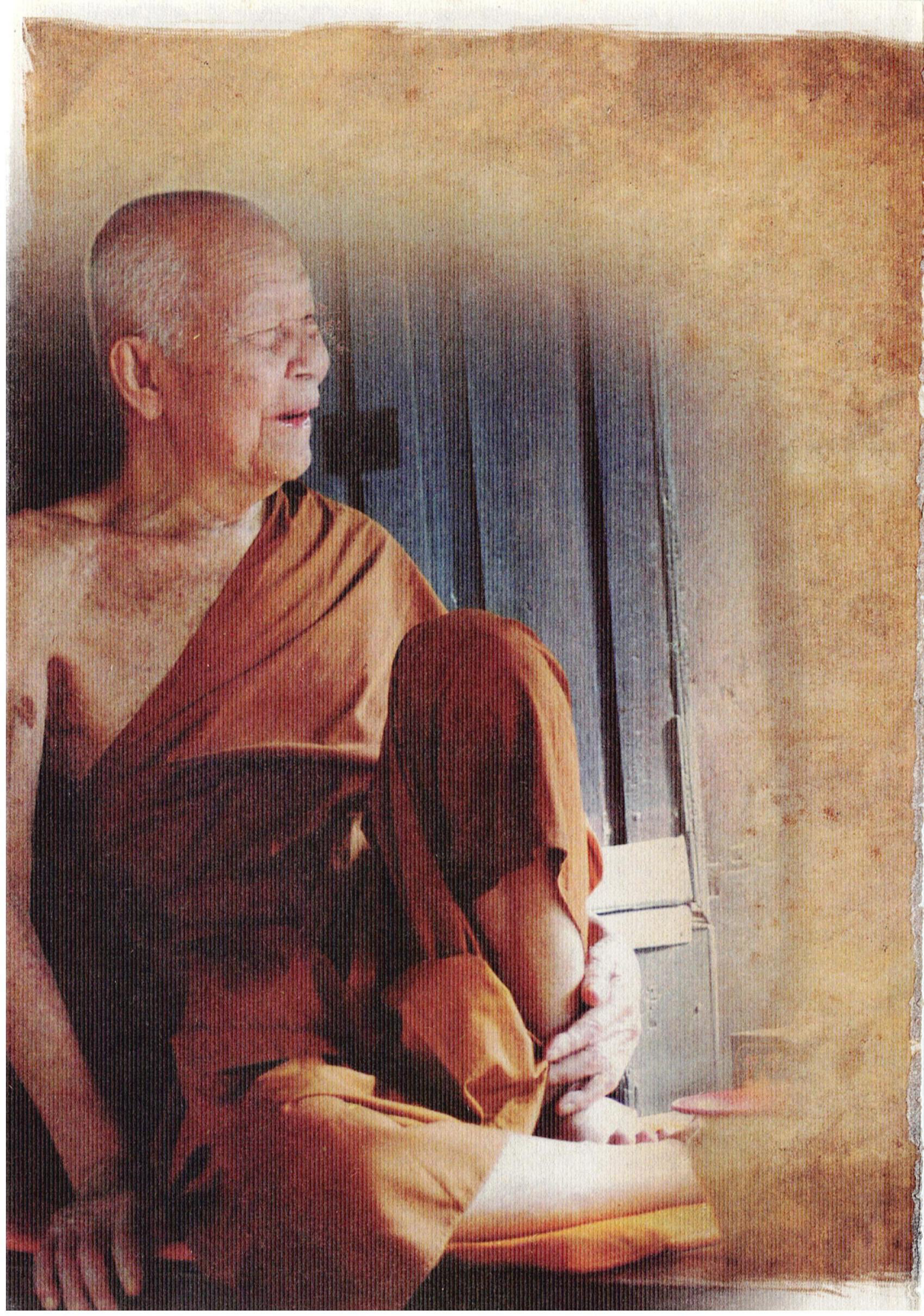
นี้คืออะไร คือตัวจิตของตัวเองยังไม่ว่าง ไปว่าแต่สิ่งรอบจิตว่างไปหมดๆ ตัวจิตยังไม่ว่าง ตัวจิตยังไม่วาง พอถึงขั้นนี้เข้ามาหาตัวจิตรู้

เท่าจิต ปล่อยวางจิต ว่างที่จิต ภายนอกก็ว่าง ภายในก็ว่าง ว่างตรงนี้ไม่ต้องถามหานิพพาน คือตัวเป็นธรรมชาติหนึ่ง มีจุดมีต่อมแห่งความสว่างไสวของใจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธรรม ท่านจึงเรียกว่าถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหน ผู้รู้คือใจ นั่นแลคือตัวภพ ฟาดทำลายจุดผู้รู้คือตัวสว่างไสวขาดสะบั้นลงไปหมดแล้ว ไม่มีจุดไม่มีต่อม แล้วในขณะเดียวกันกิเลสขาดสะบั้นลงไป ไม่มีอะไรเหลือ

นั่นแลท่านเรียกว่าฟ้าดินถล่ม ไม่ต้องถามหาพระนิพพาน บรรดาพระสาวกทั้งหลายตรัสรู้ธรรมปึ๋งขึ้นมานี้ ไม่ต้องไปทูลถามพระพุทธเจ้าว่านิพพานอยู่ที่ไหน ธรรม สนฺทิฏฺฐิโก คือรู้ในผลงานของตนไปโดยลำดับๆ เอง จนกระทั่งรู้ผลงานของตนถึงที่สุดแล้วก็ไม่ต้องถามพระพุทธเจ้า นิพพานอยู่ที่ไหนไม่ต้องถาม นั่นคือ**ผู้ถึงนิพพาน นั่นคือผู้สิ้นกิเลส นี้คือทางเดินเพื่อสิ้นกิเลสเดินอย่างนี้ พิจารณาอย่างนี้** ”

จิตเปิดโลกธาตุ
วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๐

“ จิตดวงที่บริสุทธิ์เต็มที่ในหัวใจนี้แล้วเป็นเมืองพอ

รวมลงแล้วไม่มีอะไรที่จะมีคุณค่ายิ่งกว่าคำว่าพอ

อะไรก็ตามดีเลิศเลอขนาดไหนก็ตามสู้พอไม่ได้

พอ อะไรก็พอ

ความพอนี้แลเป็นความที่เต็มที่เต็มฐาน

ไม่มีอะไรบกพร่องเลย

จึงเรียกว่าพอ จะว่านิพพานก็พอ

นิพพานคือเมืองพอก็ไม่ผิด

จิตบริสุทธิ์คือเมืองพอก็ถูกปล่อยหมด

ไม่มีอะไรเหลือเลยภายในจิตใจ

นั่นเรียกว่าพอ ”

จาก สร้างความดีประจำตน

วันที่ ๒๒ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๔

“ใจพ่อ”

“พอ”

“ ให้พากันอบรมธรรมให้พอใจนะ ให้พอใจ ธรรมเข้าสู่ใจแล้วพอ ถ้ากิเลสเข้าสู่ใจไม่มีคำว่าพอ ตายแล้วเกิด เกิดแล้วตาย จมเท่าไรก็ไม่พอ เรื่องของกิเลสไม่มีคำว่าพอ เรื่องของธรรมแล้วพอเป็นลำดับๆ ๆ พอสุดยอด ถึงขั้นที่ว่าธรรมธาตุ การบำเพ็ญธรรมใจเราถึงธรรมธาตุ เรียกว่าถึงนิพพานเที่ยง นิพพานเที่ยงกับธรรมธาตุอันเดียวกัน ถึงนี้แล้วพอ พอตลอดตั้งกัปตั้งกัลป์นิพพานเที่ยง พากันจำเอานะ ”

เอาธรรมระงับความคึดคิ้นของจิต วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒

“พอ”

“พอ”